

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

Analýza vlivu lokace kláštera na současnou míru religiozity v Čechách

Vypracovala: Tereza ŠINDELÁŘOVÁ

Vedoucí práce: RNDr. et PhDr. Aleš Nováček, Ph.D.

České Budějovice 2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

29. 4. 2016 České Budějovice

Tereza Šindelářová

Touto formou bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu RNDr. et PhDr. Aleši Nováčkovi, Ph.D. za jeho trpělivost, připomínky a rady, které během psaní práce poskytl. Rovněž bych chtěla poděkovat páteru Janovi z Kláštera bosých karmelitánů ve Slaném, který mi předal cenné informace a zkušenosti o životě v řeholní komunitě a funkci nejen slánského kláštera ale i dalších klášterů ve Středočeském, Plzeňském, Karlovarském a Ústeckém kraji.

ANOTACE:

ŠINDELÁŘOVÁ, T. (2016): Vliv lokace kláštera na současnou míru religiozity v Čechách. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 81 s.

Bakalářská práce odpovídá na otázku, zda v obcích na jejichž území je lokalizován klášter, se tato skutečnost dnes projevuje zvýšenou religiozitou zdejších obyvatel. V první kapitole (Úvod) je vymezen cíl práce a hypotézy. Druhá kapitola je věnována metodice práce. Třetí kapitola představuje nejdůležitější literaturu, definice často používaných pojmů v práci a též teoretický základ problematiky. Čtvrtá kapitola sleduje vývoj náboženství a religiozity v Čechách. Pátá kapitola už pracuje se statistickými daty a s jejich pomocí hledá ve vybraných klášterních obcích potenciální vliv kláštera. Šestá kapitola sumarizuje všechny poznatky a potvrzuje či vyvrací stanovené hypotézy. Poslední kapitolou je závěr. Součástí práce jsou též tabulkové, grafické a mapové přílohy.

Klíčová slova: religiozita, náboženství, klášter, řeholníci, Čechy, katolická církev

ANOTATION:

ŠINDELÁŘOVÁ, T. (2016): Analysis of the monastic influence at current level of religiosity in Bohemia. Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of education, Department of geography, 81 pages.

This bachelor's thesis answers the question, if monastery, which is located on territory of municipalities, affects somehow religiosity of inhabitants. First chapter (Introduction) defines object and hypotheses of thesis. Second chapter is given to processing methods of thesis. Third chapter contains the most important literature used in thesis, also definition of concepts and theoretic outline of the problem. Fourth chapter describes evolution of religion and changes in religiosity in Bohemia. Fifth chapter works with statistics and looks for possible influence in chosen municipalities. Sixth chapter summarizes all the knowledge and proves or disproves set hypotheses. Last chapter finishes the thesis. Thesis also contains statistical table, graphs and maps.

Keywords: religiosity, religion, monastery, monks, Bohemia, Catholic Church

Obsah

1. Úvod	7
2. Metodika	10
3. Teoretická východiska práce	14
3.1 Diskuse s literaturou.....	14
3.2 Definice pojmů.....	16
3.3 Teoretické přístupy	18
4. Historickogeografický kontext	22
4.1 Vývoj do roku 1918	22
4.2 Vývoj po roce 1918.....	23
4.3 Vývoj po roce 1989.....	25
4.4 Současná struktura religiozity.....	26
5. Analýza vlivu lokace kláštera na míru religiozity v regionu	30
5.1 Religiozita ve vybraných obcích dle kategorií využití klášterů	30
5.2 Religiozita dle velikostí obcí.....	34
5.2.1 Středočeský kraj	37
5.2.2 Jihočeský kraj a kraj Vysočina	39
5.2.3 Plzeňský kraj.....	41
5.2.4 Karlovarský kraj	42
5.2.5 Ústecký kraj.....	43
5.2.6 Liberecký kraj	45
5.2.7 Královéhradecký kraj	45
5.2.8 Pardubický kraj.....	46
5.3 Změny ve víře vybraných obcí v letech 1991, 2001 a 2011	47
6. Syntéza	51
7. Závěr.....	55
7. Seznam literatury.....	58
9. Přílohy	64

1. Úvod

Náboženství a víra jsou nedílnou součástí lidské společnosti již několik tisíciletí. I přes toto dlouholeté působení stále neexistuje jednotná definice tohoto fenoménu, neboť každé vědní odvětví si jej vykládá po svém. Náboženství jako takové se snaží vyložit fungování světa a postavení člověka v něm, a právě díky tomu je náboženství neodmyslitelně spjata s lidským bytím. Mnohým lidem dnes již připadá vliv náboženství bezvýznamný (Hejna, 2010). Jan Sokol (významný český filozof, literát, křesťanský intelektuál a v období 1990 – 1992 působil jako ministr školství) dokonce píše: *„naše současné bohaté městské společnosti jsou v tomto ohledu naopak zcela výjimečné [...] Ve všech nám známých společnostech, až do nástupu nám známé globální městské civilizace, bylo náboženství ohniskem společného a veřejného života.“* (cit. In. Hejna, 2010 s. 24). Opak je však pravdou, neboť náboženství má v mnohých kulturách velký vliv, protože je spjata s nadějí na lepší budoucnost, kterou lidé vnímají jako jakýsi záchranný bod.

Česká republika je neodmyslitelně spjata s více jak několikasetletým působením katolické církve, která má i dnes v našem státě výsadní postavení. Avšak náboženství se začalo hlouběji zkoumat až na konci dvacátého století. Důvodem byla složitá politická situace, která u nás tehdy panovala a která nedávala náboženství prostor. Náboženský fenomén byl považován za společensky nepřijatelný a nebezpečný (Frajer, 1997). Zkoumáním z prostorového hlediska se dnes zabývá sociální geografie, konkrétně její odvětví religiozní geografie, která si klade tři hlavní cíle výzkumu. Prvním je prostorová diferenciacie náboženství z hlediska náboženských systémů. Druhým cílem je utváření okolního světa, tedy rozmístění jednotlivých církví v prostoru, které svým působením mohou ovlivnit krajinu (znaky kultu, způsob života, předpoklady a účinky). A do třetice se zabývá závislostí na okolním světě. Stručně lze říci, že předmětem její činnosti je zkoumání interakcí mezi životním prostředím lidí a náboženstvím (Frajer, 1997).

Jak je již nastíněno výše, práce se orientuje na převládající náboženství v České republice – křesťanství, které je zde praktikováno již od 9. Století, kdy se nechala pokřtít první česká knížata. Dokladem dlouholeté činnosti katolické církve na našem území jsou též kláštery, budovy, kde žijí řeholníci nebo řeholnice (Ježková, 2013). Kláštery byly zakládány především ve středověku a vytvářely tak opěrné a strategické body, odkud probíhala kolonizace a odkud se šířila víra (Matlovič, 2001). Vývoj klášterů je silně spjat s vývojem katolické církve. Když církev procházela rozmachem, tak spolu s ní vzkvétaly i kláštery, ale když církev upadala (husitské války, reformace, třicetiletá válka, reformy Josefa II., druhá světová válka, komunismus), tak kláštery zanikaly. Všechny tyto vlivy církev zasáhly a vtiskly jí dnešní podobu. V současné době se na území našeho státu nalézají velké množství klášterů a lze se domnívat, že některé z nich mohou na obyvatelstvo stále působit (Demjančuková, 1995).

Bakalářská práce se zaměřuje na vliv klášterů umístěných v obci a snaží se sledovat míru jeho vlivu na religiozitu místního obyvatelstva. Jako opěrný bod práci slouží statistická data, která pořídil Český statistický úřad během Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Hlavním výzkumným cílem práce je pak odpovědět na otázku, zda poloha kláštera v obci se skutečně projeví na zvýšené religiozitě obyvatel v dané obci. V rámci práce se statistickými daty bude kladen větší důraz na příslušnost k římskokatolické církvi. Analýza, na základě výsledků dat, bude zohledňovat, zda klášter slouží svému účelu, tedy, že zde žijí řeholníci a uskutečňují nějakou činnost, která vede k stimulaci či udržení religiozity. Zřetel se bude brát i na velikost obce popřípadě jiné využití klášterního objektu. Právě v rámci velikostí obcí dojde k jejich komparaci mezi jednotlivými kraji a zde se očekává, že se projeví i vliv polohy dané obce. Pro přesnější ilustraci změn v religiozitě poslouží i komparace s výsledky s dřívějšími sčítáními z let 1991 a 2001.

Pro doplnění hlavního výzkumného cíle, jsou stanoveny čtyři dílčí hypotézy, které výchozí cíl doplňují a pomohou jej dokázat popřípadě vyvrátit.

1. Obce, na jejichž území se nachází klášter a jejichž velikost dosahuje maximálně do dvou tisíců obyvatel, tak právě zde by měl žít vyšší podíl věřících, než ve městech. Tuto skutečnost hlavně ovlivňují tradice a skladba (pohlaví, věk, vzdělání) obyvatel. Neboť v menších obcích, žije spíše obyvatelstvo, které bylo od mala vedeno k náboženství a dodržování místních tradic (Hamplová, 2009). Naproti tomu městské obyvatelstvo, žije spíše pro svoji kariéru a tak mnozí odsouvají tradiční hodnoty na nižší úroveň (Václavík, 2010). To vše je ještě podmíněno přítomností kláštera, který se již po dlouhá století snaží šířit katolickou víru, nebo alespoň povědomí o Bohu (Ježková, 2013). Na základě toho se předpokládá, že tento trend se ve výsledcích projeví zvýšenou religiozitou v menších obcích, kde je lokalizován klášter.
2. Kláštery jsou po celá staletí nositelé a šířitelé katolické víry a vzdělanosti. Víru v Boha se snaží udržovat u stávajících katolíků, ale zároveň se jí snaží zprostředkovat také širší společnosti, tak, aby byla snáze srozumitelná i laikům (Ježková, 2013). Díky tomu se dá předpokládat, že v obcích, na jejichž území je lokalizován klášter kategorie 1 – tedy aktivní, šířící duchovní činnost a v němž žijí řeholníci vykonávající duchovní služby, by měl být větší podíl katolíků, než v obcích, kde je klášter zcela nefunkční.
3. Je předpokládáno, že se zvýšená religiozita projeví jen na úrovni obce, kde je klášter lokalizován, neboť mnoho klášterů se již nevěnuje svému původnímu účelu a ty, ve kterých mniši žijí, nejsou v dostatečném počtu, aby duchovní život zprostředkovali širší společnosti (Ježková, 2013). Navíc v dnešní sekularizované společnosti, kde se spojuje modernizace s urbanizací a industrializací potažmo terciérem, není o klášterní život projevován takový zájem, jako tomu bylo před 100 lety (Nešpor, 2010). Obyvatelstvo se emancipuje od

náboženských představ a sociální a politické instituce jsou dnes zcela uvolněné od církevní závislosti a křesťanství je nahrazeno alternativními náboženstvími, která nepotřebují žádné vyšší představitele (Hamplová, 2013).

4. Již od vzniku samostatného Československa si víra prochází obdobím úpadku. Tento úpadek se nejvíce projevuje na římskokatolické církvi, která při každém sčítání ztrácí nejvíce členů, i přesto si však udržela postavení dominantního náboženství až do současnosti (Mišovič, 2001). Tento úbytek věřících je patrný u všech obcí, ale dá se předpokládat, že obec, na jejímž území leží aktivní klášter, takový propad nezažívá, protože klášter působí jako stimul víry (Ježková, 2013).

Závěrem je nutné poznamenat pár slov ke struktuře práce. První dvě kapitoly nastiňují přehled nastudované literatury k tématu náboženství, řeholního života a také na náboženství z pohledu geografie. V rámci kapitoly Diskuse s literaturou nechybí ani přehled odborných článků z periodik demografické, náboženské i geografické tematiky. Kapitola se také zabývá definicí nejdůležitějších pojmů, jež práci opakovaně provází. Historicko-geografický kontext problematiky je pak nastíněn ve třetí kapitole, kde je stručně popsán historický vývoj křesťanství spolu s vývojem klášterů. Jsou zde vytyčeny důležité milníky, jež měly zásadní vliv jak na církve, tak na kláštery. Klíčovou kapitolou je však Analýza, kde dojde právě k výše zmíněné vlastní práci a komparaci dat. V konečném shrnutí jsou pak výsledky analýz a reflexe práce.

2. Metodika

V následujícím textu je jasně vymezeno sledované území, k němuž se práce vztahuje. Dále je objasněn postup a kritéria výběru klášterů (pro snazší ilustraci doplněno mapou). V dalších částech je vysvětlen výpočet samotné religiozity a metody zpracování a interpretace dat.

Tato práce pojímá vybrané obce na území Čech. Existuje několik vymezení hranice mezi Čechami a Moravou: historické, církevní, geografické a další. Všeobecně se však uznává společná česko-moravská zemská hranice, která začíná na Kralickém Sněžníku, zasahuje do Pardubického kraje, z velké části do kraje Vysočina, částečně do Jihočeského kraje, odkud se stáčí do kraje Jihomoravského (Toušek, Šich, Vašíček, 1991). Aby byla práce co nejpřehlednější, tak v prostoru Čech je zahrnutý celý Pardubický a Jihočeský kraj bez ohledu na zemskou hranici. A kraj Vysočina zastupují okresy Pelhřimov a Havlíčkův Brod (viz mapa 1, kde jsou zaneseny i typy vybraných klášterů).

V práci je použit vzorek 55 klášterů v devíti krajích České republiky. Pro každý kraj musí být stanoveny minimálně tři obce, výjimkou je kraj Vysočina, kde jsou použity pouze dva kláštery v okresech Havlíčkův Brod a Pelhřimov. Ve výběru není zahrnuta Praha, protože by svými hodnotami výsledky zkreslovala a bylo by obtížné na ní dokazovat vliv kláštera. Nachází se zde téměř 70 klášterů na malé rozloze, z nichž je velká část stále aktivní, proto by byly výsledky nejednoznačné. Podobně tomu je u krajských měst, která též nejsou zahrnuta spolu s městy nad padesát tisíc obyvatel.

Výběr klášterů byl značně ovlivněn skutečností, že ne všechny kláštery stále stojí. Ve výběru jsou zahrnuty takové, které mají zachovalou alespoň jednu budovu – konvent nebo kostel. Během historie totiž postihlo klášterní budovy několik masových vln ničení a uzavírání a mnoho budov bylo spáleno nebo zely prázdnotou, až se postupně rozpadly. To platí především pro venkovské kláštery, kterých je znatelně méně, než klášterů městských. Zároveň neexistuje soupis, který by zaznamenával všechny kláštery, jak stojící, tak zničené a proto je velmi složité dohledávat k některým případům data.

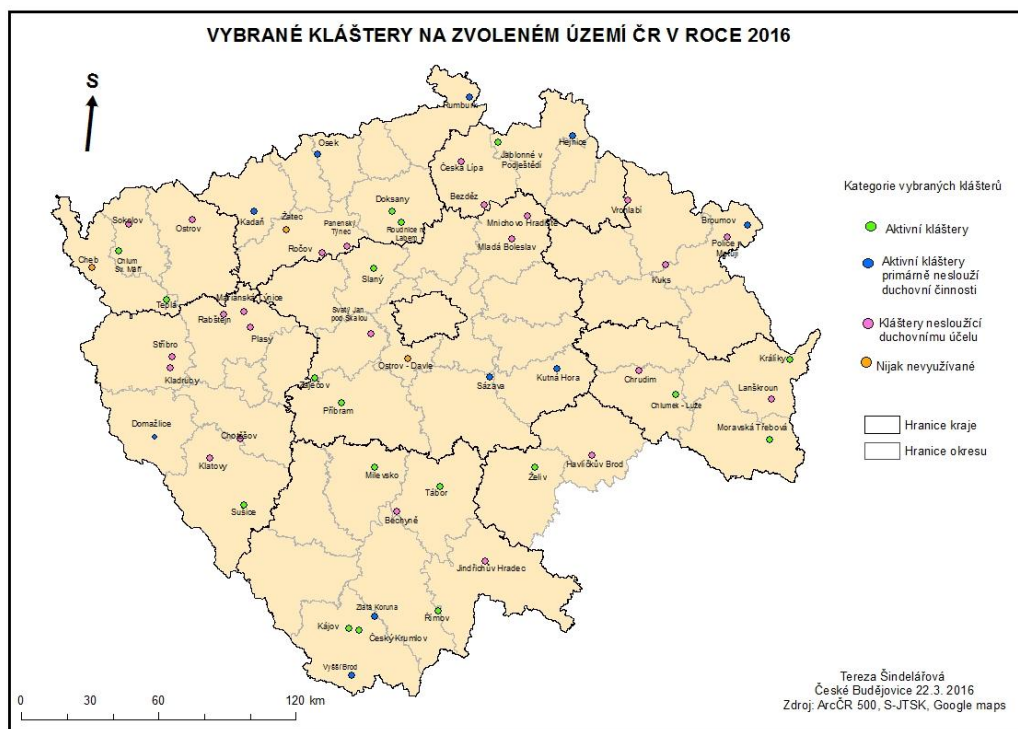
Nejdůležitějším hlediskem výběru je historická tradice klášterů. Vybrané jsou tedy takové kláštery, které se nějakým způsobem zapsaly do české historie. Ať už z politických důvodů (Zlatá Koruna), nebo že se významně podílely na šíření víry u nás (Vyšší Brod), nebo patří mezi vůbec první založené kláštery u nás (Sázava, Milevsko) anebo staré kláštery, které stále slouží původním duchovním účelům (Želiv).

Druhým podstatným kritériem byl výběr na základě velikostí obcí. V každé velikostní kategorii by měl být zastoupený, alespoň jeden klášter (1. 0 -499, 2. 500 – 1999, 3. 2000 – 4999, 4. 5000 – 9999, 5. 10000 – 19999, 6. 20000 – 39999, 7. 40000 – 50000). Pro každou kategorii pak bude proveden výpočet religiozity a z výsledků by měl být patrný úbytek věřících ve větších obcích oproti venkovským sídlům.

Třetím faktorem je hledisko účelu a funkčnosti kláštera. Pro tento účel jsou vytvořeny čtyři kategorie, přičemž v každé by měl náležet alespoň jeden klášter. První kategorii tvoří kláštery aktivní, tedy takové, kde žijí řeholníci, nebo farní společenství, které se aktivně věnují duchovní činnosti, tedy konají se tam pravidelné mše a duchovní obnova. Druhou kategorií tvoří kláštery taktéž aktivní, ale s tím rozdílem, že zde nežijí řeholníci nebo alespoň ne pravidelně. Žije zde například kněz, který se zároveň stará i o jiné farnosti. Dále se sem řadí kláštery, kde nežije ani jeden z výše uvedených, ale nachází se zde například muzeum, které se zaměřuje na dějiny kláštera, nebo sem pak patří kláštery, které se snaží zábavnou formou rozvíjet víru u dětí a mládeže a pro dospělé pořádají duchovní přednášky. Kláštery kategorií tři a čtyři se pak na duchovní činnost nesoustředí. Buď slouží „světským účelům“ nebo jsou prázdné. U takto rozdělených kategorií klášterů se opět vypočítá religiozita a mělo by platit, že v kláštorech první kategorie bude nejvyšší podíl věřících.

Výběr je také ovlivněn velikostí daného kraje, proto ve větších krajích je vybráno více klášterů, aby srovnání a výpočty byly co nejpřesnější. Dále pak také záleželo na blízkosti k hlavnímu městu – pokud se do Čech dostávaly nové řády, tak většinou se nejprve usazovaly v Praze, odkud dále proudily do Čech. Dalším hlediskem je blízkost hranic, protože některé řády si zakládaly kláštery blízko hranic právě kvůli poutníkům, byly ovlivněny blízkostí Svaté říše římské, nebo aby byly nablízku jejich domovskému klášteru.

Mapa 1: Vybrané kláštery na sledovaném území

Analýza využívá data poskytnutá Českým statistickým úřadem z údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 1991, 2001 a 2011. Velkým problémem těchto dat jsou samotné podmínky sčítání. Od

roku 2011, tedy od posledního sčítání, lidé nemají povinnost uvádět své náboženské vyznání – údaj se tedy stal nepovinným. Možnosti využila více jak polovina obyvatel a bohužel se tato skutečnost podepsala na výsledcích. Například ve Středočeském kraji se více jak polovina všech obyvatel k náboženství nevyjádřila. Je nutné brát na zřetel tuto skutečnost a pracovat tedy s poměrně nízkými čísly. Dalším problémem je nově vzniklé pole, které dává občanům možnost sice ukázat, že jsou věřící, ale bez konkrétní církve.

Religiozita se vypočítá jednoduchým postupem a to podle počtu lidí, kteří se k náboženství v regionu přihlásili. Tento počet lidí se vydělí celkovým počtem obyvatel regionu a výsledek se vynásobí stem (%) nebo tisícem (‰).

$$X_r = \frac{X_v}{X_c} \times 100 \%$$

X_r = religiozita
 X_v = počet věřících
 X_c = celkový počet obyvatel

Výsledky jsou pořízeny pro všechny vybrané obce, ale i pro všechny obce v rámci sledovaného území. Obce jsou pak řazeny v rámci analýzy do velikostních kategorií nebo do kategorií podle využití kláštera. Tato metoda má však jistá úskalí. Asi největším problémem je, že podíl obyvatelstva, který se k církvi přihlásí, protože nemusí vypovídat o jeho sounáležitosti, ale může spíše vypovídat o politickém systému země, o vztazích církve a státu, nebo může vyjadřovat jen touhu patřit k nějakému širšímu společenství (Hamplová, 2013; Pazdera, 2014). I přesto je však důležité religiozitu tímto způsobem zkoumat, neboť alespoň ukazuje kolik lidí má potřebu někam patřit a jaké síly může daná církev v rámci státu dosáhnout. Kvůli těmto skutečnostem je religiozita v této práci zkoumána jen v těch obcích, kde je klášter z větší části zachován.

Analýza výpočtů se pak opírá o podrobné zkoumání vybraných obcí. Pro tento účel jsou výsledky zaneseny do přehledných tabulek vytvořených v Microsoft Excel 2016, aby byla data vizuálně přehledná. Hlavní kapitola *Analýza* je rozdělena do tří hlavních podkapitol, přičemž jedna z nich se podrobně soustředí na prostorové rozmístění obcí a sleduje různé kauzality ve výsledcích podle jednotlivých krajů. Každý kraj má vlastní specifika, jež mohou mít vliv na religiozitu obce. Pro ještě snazší vizualizaci jsou některá data přidána do programu ArcGIS, v jehož prostředí jsou následně vytvořeny přehledné mapy, které ilustrují jednak polohu vybraných klášterních obcí a kartogramy ilustrují celkový podíl všech věřících i celkový podíl katolíků. Pro průběh religiozity v obcích jsou vytvořeny v prostředí Microsoft Excel 2016 grafy. Všechny tyto grafické doprovody mají taktéž značnou vypovídací hodnotu a díky nim se výsledky snáze interpretují. První podkapitola se tedy soustředí na rozdělení klášterů dle kategorií využití a sleduje v nich religiozitu. Druhá podkapitola

rozděluje klášterní obce podle jejich velikostí a v jednotlivých kategoriích sleduje religiozitu a porovnává ji s výsledky pro celou Českou republiku a dále se pak zaměřuje na obce podle jednotlivých krajů. Třetí podkapitola pak sleduje proměny religiozity podle sčítání z let 1991, 2001 a 2011. Právě zde jsou použity grafy, které tento vývoj nejnázorněji ilustrují. Grafy byly vytvořeny pro kategorie klášterů podle jejich využití, kde se porovnává s religiozitou pro celé Čechy. Další graf ilustruje vývoj religiozity ve všech obcích na sledovaném území podle velikostních kategorií a tyto výsledky porovnává s velikostními kategoriemi vybraných klášterních obcí.

3. Teoretická východiska práce

Tato kapitola se věnuje literárnímu a teoretickému zázemí práce. První část obsahuje orientaci v nejdůležitějších dílech použitých v této práci. Druhá a třetí část pak obsahují základní teorie a pojmy provázející toto téma.

3.1 Diskuse s literaturou

V práci jsou použity celkem tři druhy odborné literatury. Prvním z nich jsou sociologické texty, díky kterým lze vysvětlit používané pojmy. Druhým typem je literatura geografická, která umožňuje práci se statistickými daty, dále pomáhá s demografickými charakteristikami ve vztahu k náboženskému rozmístění a k objasnění jevů, které danou situaci způsobují. A třetím typem je literatura zaměřená na kláštery a historická literatura, která osvětluje dějiny náboženství v Čechách a historický vývoj klášterů.

Sociologickou literaturu reprezentuje především autorka Hamplová, která se ve svých dílech zabývá religiozitou jednak ve světle sčítání lidu, ale také s použitím mezinárodních výzkumů náboženství. Ve sčítání lidu se zaměřuje hlavně na roky 1991 a 2001, které mezi sebou vzájemně porovnává a hledá, které skupiny obyvatel spíše deklarují svou příslušnost k náboženství. Z jiných sčítání používá výzkum ISSP (viz dále), který se mimo jiné soustředí i na návštěvnost bohoslužeb, což je ukazatel, který bývá přesnější než samotná religiozita ve sčítání lidu, neboť zkoumá konkrétní lidi, kteří se aktivně zapojují do náboženského života právě tím, že bohoslužby navštěvují. V neposlední řadě se autorka též zabývá alternativní religiozitou a spiritualitou. Další autor, který se významně věnuje české religiozitě, je sociolog Nešpor. Autor (2010) se zabývá proměnami religiozity v minulosti, současným stavem religiozity a také českou spiritualitou a jak se liší od tzv. institucionalizované religiozity. Zároveň se snaží najít důvody postupné ateizace české společnosti a též se snaží zodpovědět otázku, zda je skutečně česká společnost tak ateistická, jak se může na první pohled zdát. S Nešporem též spolupracoval sociolog Lužný (2008), kde se soustředí na současný trend české společnosti v náboženství – sekularizace. Autor sám se pak věnuje (1998) podobě víry po roce 1989, kde se snaží objasnit, v jaké situaci se církve nacházely a že pro některé bylo nesmírně těžké se znovu začlenit. Autor (1996) se též věnuje novým náboženským hnutím v Čechách, kde se snaží zachytit, zda mohou být české společnosti nebezpečné. Dalším citovaným autorem je Václavík (2010), který se ve svých dílech soustředí na současnou náboženskou strukturu a pracuje s daty ze sčítání lidu. Ze zahraniční literatury lze zmínit článek od kolektivu autorů Argue, David a Lynn (1999) v němž se autoři zajímají o otázku vztahu člověka a náboženství. Článek je dostupný on-line v časopisu *Journal of Scientific Study of Religion*. Pohled na náboženství v Evropě na konci 20. Století nabízí americký autor Greeley (2003).

Geografickou literaturu reprezentuje několik zásadních děl, avšak spíše než o monografie se jedná o odborné články. Vesměs se veškerá tato literatura soustředí buď na zařazení religiozity v systému geografie, rozmístěním náboženství v prostoru nebo rozborem nejrozšířenějších světových náboženství. Nejdůležitějším zdrojem jsou však statistická data. Nejvíce používanými v práci jsou data ze sčítání lidu, domů a bytů – SLDB 1991, 2001 a 2011, která spravuje Český statistický úřad. Nejdůležitějším geografickým textem je práce slovenského profesora Matloviče (2001), v níž se zabývá jak rozmístěním víry v rámci Slovenska, tak i dalšími náboženstvími, která jsou nejen na jeho území praktikována. V neposlední řadě zde lze nalézt i zmínku o klášterních obcích. Druhou monografií je práce doktora Kokaisla z ČZU (2009), kniha si klade za cíl přiblížit čtenáři hlavní světová náboženství a též interpretovat náboženství a možnosti jakými ovlivňuje obyvatelstvo (dynamiku, migraci atd.) nebo sídla (architektura atd.) a též se zajímá o vztah náboženství a politiky. Autorem prvního odborného článku je docent Frajer (1997), který zařazuje religiální geografii do systému geografie a zabývá se rozložením náboženství a ukazuje, jak vypadá česká religiozita. Další články lze nalézt v časopisu Demografie, který vede Český statistický úřad a je možné si je přečíst na jejich stránkách.

Články se zde většinou zaměřují na jeden trend v rámci religiozity zkoumané ve sčítání lidu, např.: vztah náboženství a demografie, jak může náboženství ovlivňovat ekonomika, vztah náboženství a vzdělání atp. Obširnějším rozebráním víry v Čechách se ve svém článku zabývá Brotánková (2004). Víru zde rozebírá na základě církevních matrik, k nimž člověk běžně přístup nemá, a tak mohou být výsledky přesnější, než když by se víra zkoumala pouze na základě SLDB. Katolická církev ve své evidenci sleduje též návštěvnost bohoslužeb. Dále zde víru zkoumá podle diecézí a arcidiecézí. V neposlední řadě lze použít článek, který popisuje dějiny sčítání lidu, který dále popisuje nové trendy v náboženství v České republice i v samotném sčítání a nakonec charakterizuje religiální geografii. Autorem je Tomáš Havlíček (2007).

Poslední skupinou literatury jsou historické texty, které většinou pokrývají vývoj víry v České republice a historický vývoj klášterů. Do této skupiny se řadí historické atlasy, které naznačují rozmístění víry v minulosti. Neznámějším dílem je atlas historika Boháče (1999), v němž se soustředí pozornost hlavně na vývoj organizačních struktur církví v České republice a vzájemné ovlivňování náboženství, politiky, ekonomie a dalších ukazatelů, všechny texty doprovází přehledný obrazový a kartografický materiál. Avšak klíčové dílo sepsal demograf Mišovič (2001). V knize je kompletně popsán vývoj víry od pravěku až po pád komunismu. Hledá důležité mezníky, jež zanechaly nerasmazatelnou stopu v dnešní podobě víry. Nezanedbatelný obraz podoby víry též podává církevní historik Molnár (2007), který považuje za klíčové období reformace. Avšak nejdůležitějším dílem celé práce je encyklopedie z pera kolektivu autorů Vlček, Sommer a Foltýn (1998). V práci jsou rozebrány dějiny klášterů obecně a pak dějiny jednotlivých zachovalých klášterů seřazených abecedně. Právě

z této publikace vznikl výběr klášterů pro tuto práci. Další prací je cestovní průvodce, jehož autorkou je Večeřová (2005), která však slouží spíše jako pomocná ilustrace. Krček (2013) vydal příspěvek k rušení klášter v Plzeňském kraji, v němž vyzdvihuje především vládu Josefa II. Velmi důležitý obraz o kláštřech též předkládá doktorka Ježková (2013), kde se věnuje jednak klášternímu životu, co vůbec znamená řeholní život a v neposlední řadě rozebírá nejvýznamnější kongregace, které působí v České republice a též charakterizuje dějiny jejich klášterů. Posledním důležitým dílem v této oblasti je několika svazkové dílo od urbanistického historika Kuči (2000 – 2011), kde je podchycena většina obcí v České republice a nastíněn jak jejich preindustriální, industriální tak i částečně post-industriální vývoj. Tato publikace slouží především k doplnění informací o jednotlivých obcích, kde se nacházejí kláštery a ke zdůvodnění možného úpadku popřípadě vzestupu víry v dané obci.

3.2 Definice pojmů

Než se přikročí k samotnému rozboru dat a statistik je nutné nejprve osvětlit několik pojmů, které tuto práci provází. Jsou to hlavně pojmy religiozita a náboženství, které spolu velmi úzce souvisí.

Religiozita se charakterizuje jako přítomnost náboženství v populaci. Tím je myšleno, jak kvalitativně (jak se religiozity využívá a jaký má vliv na lidi) tak kvantitativně (na kolik jsou náboženské prvky v populaci přítomny). Zároveň je religiozita všestranný obor, neboť je studována demografy, sociology, politology, sociálními a kulturními antropology a mnohými dalšími (Štampach, 2008). Pojem, který se k religiozitě váže, je tzv. *institucionalizovaná religiozita*. Sociální vědy většinou odkazují na jistou organizovanost náboženství (což je v České republice případ křesťanství). To znamená organizovanost a spojitost s církevními institucemi, které definují základní pilíře své vírouky a vzhled a průběh náboženských rituálů. Nejčastěji se tento jev definuje příslušností k nějaké církvi, účastí na církevních aktivitách, jako jsou například bohoslužby, dále pak finanční podporou církevní organizace nebo charitativní a dobrovolnická práce. Základním rysem tedy je organizované náboženství založené na přesně určené vírouce. Příslušnost k nějaké takové církvi se dá zjistit mnohem přesněji a jistěji než je tomu v případě alternativní religiozity potažmo spirituality, která je mnohdy nejasná a každý jedinec si jí může vykládat jinak. U některých církví však členství nemá vypovídací hodnotu. Římskokatolická církev považuje za svého člena každého, kdo byl pokřtěn. Při zkoumání institucionalizované religiozity se navíc uplatňují další data a to hlavně z návštěvnosti bohoslužeb, která je mnohdy nižší než počet lidí k církvi se hlásících (Hamplová, 2009).

Mnohem složitější je to s již zmiňovanou *religiozitou alternativní – spiritualitou*. V tomto případě se sociální vědy potýkají s nejednotnými definicemi a konceptuálními nejednotnostmi. Dá se mluvit o alternativní religiozitě, okultismu, magii, spiritualitě, alternativních mystických proudech, okultně – ezoterické víře, individuální religiozitě a mnohé další. Jejím hlavním rysem je distancování

od historických institucionalizovaných náboženství. Jedná se hlavně o postoje, představy a činnosti, které stojí mimo oficiální věrouku a jsou typické svou syntetičností a důrazem na individualitu. Empirické výzkumy, jež se tímto typem religiozity zabývají, zkoumají hlavně víru v účinnost amuletů, schopnosti věštců předpovídat budoucnost, horoskopy, převtělování, spiritismus, New age, novopohanství nebo působení zesnulých předků, zkrátka vše co nějak souvisí s nadpřirozenem. Co se týče vnitřní struktury a řádu, tak leckdy se jedná právě jen o individuální prožitky a samotná víra leckdy žádná pravidla nemá (Hamplová, 2013).

Ruku v ruce s religiozitou jde i pojem *sekularizace*. Ten je charakterizován jako proces, kdy dochází k uvolňování sociální a politické sféry společnosti z institucionální závislosti na církvi, tak k emancipaci širokých vrstev obyvatelstva od náboženských představ a možnosti vzniku církví nových. Sekularizace probíhá neustále, jen ve slabších nebo silnějších vlnách, protože nové církve a náboženská uskupení vznikají každý rok a každé se nějakým způsobem začleňuje do společnosti (Hamplová, 2013).

K zjišťování údajů slouží hned několik zdrojů. Pravděpodobně nejčastějším je sčítání lidu, kde se vyznání člení do jednotlivých církví, které na území státu působí. Dalším pak dotazníky, které jsou součástí různých sociálních výzkumů, jako je třeba ISSP (International Social Survey Program), historické dokumenty (matriky, zpovědní seznamy) a další různé statistiky (například katolická církev si vede vlastní statistiky). Velkou výhodou těchto dat je jejich míra objektivity a poskytnutí informací o velkém počtu lidí. Nevýhodou však je, že nedokážou zachytit situaci konkrétních aktérů a zároveň popsat některé významy či obyčejnou víru v nadpřirozeno, která se v 21. století počítá taktéž do jakéhosi alternativního náboženství (Hamplová, 2009). U sčítání lidu se pak objevuje taktéž několik problémů, některé jsou naznačeny v úvodu. Data za roky 1961, 1971 a 1981 však chybí, neboť se náboženství považovalo za soukromou věc, a zákon zakazoval dotazování (Pazdera, 2014). Tuto skutečnost ovlivňoval fakt, že komunistický režim vlastně náboženství (konkrétně katolickou církev, která měla tehdy nejvíce členů) nepodporoval. Avšak od roku 1991 byla kontinuita obnovena a stát se mohl znovu dotazovat. Při sčítání lidu v roce 2011 stát přímo projevil zájem o spolupráci s religionisty (Hamplová, 2009).

Předmětem samotné religiozity je *náboženství*. Náboženství je vztah člověka k transcendentní skutečnosti, tedy lidský vztah k nějakému protějšku. Vztah může být chápán jako oboustranný, ovšem religiózní pojetí počítá jen s jednosměrným, vymezuje tedy jen lidskou aktivitu a to buď jednotlivců, nebo nějakého společenství. Transcendentní je pak něco, co není zcela poznatelné lidským rozumem, tedy něco co není poznáno a poznávacím snahám neustále vzdoruje (Václavík, 2010). Ještě přesnější definici pak nabízí E. Durkheim a ta říká, že náboženství je jednotný systém víry a praktik vztahujících se k posvátným věcem, tj. věcem odtažitým a zakázaným; systém víry a praktik, které sjednocují všechny své přívržence v jediném morálním společenství nazývaném církev. Tato

definice je vřele přijímána jak mezi sociology, tak i mezi ostatními vědci, neboť se vyhýbá charakteristice koncepce Boha nebo bohů a náboženskou praxi se snaží ukázat jako něco přesně vymezeného s dynamickým průběhem (Komůrková, 2015). Z toho lze vyvodit, že neexistuje jednoznačná definice, a proto je náboženství nejednoznačné a velmi subjektivní. Jako součást náboženství jsou též kultury, které zahrnují vnější podobu víry a její projevy. Dále pak doktríny, které pokládají teoretický základ náboženství (Matlovič, 2001). Existuje též několik dělení náboženství: podle historických kritérií na zaniklá, živá a nově-vznikající, podle sociálně-prostorového kritéria, podle genetického kritéria, kritéria přírodní a zjevná a poslední a pravděpodobně také nejznámější je členění podle počtu božstev – monoteistická (jeden bůh) a polyteistická, která uctívají vícero bohů (Matlovič, 2001). Popisem a komparací náboženských jevů (a vlastně samotnou religiozitou) se zabývá věda – religionistika. Naproti tomu popisem vnitřních struktur a regulí náboženství se pak zabývá teologie (Štampach, 2008). Religiozitou se ovšem zabývá i geografie – konkrétně její odvětví kulturní geografie, jejímž zakladatelem se stal Karl Sauer v roce 1925. Geografie náboženství je pak její dílčí disciplína, která zkoumá vztah a vliv krajiny na utváření a rozmístění náboženství a počet věřících.

K práci se však váže nejdůležitější pojem – *klášter*. Ježková (2013) píše, že klášter jako budova nic neznamená. Skutečný klášter, aktivní klášter vytváří jeho komunita a lidé v něm žijící. Právě to duchovno, o kterém lidé prohlašují, že jej uvnitř cítili, je ona atmosféra, kterou právě komunita během let svého působení vytvořila. Tuto atmosféru však člověk může pochopit, až když klášter sám navštíví. Kláštery, které slouží jako vyhledávané turistické cíle, jsou zpravidla v péči Národního památkového ústavu, který je zastřešován státem. Takovéto kláštery jsou z duchovního hlediska prázdné a nepřináší nic jiného než „pouhý“ obdiv k umění, architektuře či historii. Skutečný klášter tvoří jeho komunita, která se (v českém případě) rozhodla zasvětit svůj život Bohu. Mezi hlavní činnosti patří obecná pastorace (pravidelné nedělní bohoslužby, křty, svatby, pohřby a další svátosti), pořádání poutí (o které je velký zájem a například do Slaného přijeli lidé z celého kladenské vikariátu cca 250 lidí, pouť měla doprovodný duchovní program), charitativní činnost po celé České republice i za její hranice, přijímání na duchovní pobyty (ty jsou velmi populární a například do Slaného se sjíždí lidé z celé ČR) a v neposlední řadě řeholníci pracují i mimo klášter (učí na církevních školách a univerzitách, jeden ze slánských řeholníků učí na Filozofické fakultě v Ústí nad Labem; řeholnice mnohdy pracují v sociálních zařízeních – nemocnice, hospice, domovy důchodců ad.). Díky této činnosti jsou kláštery mezi věřícími velmi oblíbené.

3.3 Teoretické přístupy

Pravděpodobně nejdůležitějším přístupem ke studiu religiozity v České republice je hledání důvodů a jejich následné objasnění, proč má religiozita dnes takovou podobu. Základní otázkou, na

kteřou se mnoho autorů snaží nalézt odpověď, je, proč je český národ ve srovnání s jinými zeměmi střední Evropy tak ateistický. Kdy nastal zlom a kde má tento ateismus své kořeny? Jeden z pohledů udává přední český církevní historik Amadeo Molnár. Klade počátky ateismu a církevní roztržičnosti do doby bouřlivého 16. století, ve kterém střední Evropou otrásla vlna reforemací, jež se nevyhnula ani českým zemím, kde již byla v 15. století potlačena tzv. husitská revoluce. Tato revoluce měla mimo jiné za následek první rozštěpení katolické církve. V době reformace mnoho lidí postupně přejalo nově se šířící myšlenky především Martina Luthera a Ulricha Zwingliho a byly zakládány nové reformované církve, které společně bojovaly za své uznání. Nakonec se předními šlechticům, kteří za tyto reformované církve bojovali, podařilo získat na tehdejší římském císaři Karlu V. právo tzv.: *ius regio, eis religion*, neboli cí vláda - toho náboženství. Toto právo znamenalo, že pokud nějaký šlechtic byl luterán, tak tuto věru museli přijmout též poddaní, kteří na jeho panství žili. Až do bitvy na Bílé hoře velká část šlechticů inklinovala spíše k těmto nově ustanoveným reformním církvím, jejichž příslušníci byli souhrnně označováni jako protestanti (Molnár, 2007).

Molnár tedy spatřuje kořeny v tomto období, avšak závažnější důvody v pozdějším období vidí slovenský demograf a sociolog Ján Mišovič, který sice souhlasí s tezí, že reformace silně zasáhla a ovlivnila postavení církve, avšak zásadní zlom vidí spíše v bitvě na Bílé hoře a ve vydání zemského zákoníku jménem Obnovené zřízení zemské (dále jen OZZ). Tuto domněnku též podporují přední historické práce historika Václava Bůžka a další historické syntézy zabývající se pobělohorským uspořádáním českých zemí. Čeští stavové dlouho usilovali o náboženskou svobodu, které konečně v plném rozsahu dosáhli, když si s Rudolfem II. roku 1609 vyjednali vydání majestátu, který jim onu vytouženou náboženskou svobodu zajistil (rozsah, dopady a rozbor dokumentu zkoumá historik Jiří Just). V praxi majestát znamenal, že každý šlechtic, měšťan nebo poddaný mohl vyznávat věru, kterou chtěl. Této svobody se však příliš nenabažili neboť po smrti Rudolfa II. následovaly události, které dovedly české stavy a silně katolické Habsburky až na Bílou horu (spory katolíků a protestantů a neakceptování Ferdinanda Štýrského jako nástupce na trůnu). OZZ mělo pro české náboženství zásadní význam. Katolická církev se stala jediným tolerovaným náboženstvím, s tím je spojen proces rekatolizace, který v 17. století nastal. V důsledku toho část obyvatel české země opustila, protože exil volila raději než přestup k věře, kterou neuznávala. Velká část však byla nucena z existenčních důvodů zůstat. Tito lidé postupem doby ztráceli své utvrzení ve věře a projevovali ji pouze vnějším způsobem a uvnitř jejich víra chladla. Proces byl pak mnohem více prohlouben v době průmyslové revoluce. Pokud do té doby existovaly nějaké tradice, tak průmyslová revoluce je téměř zničila. Lidé opouštěli venkov a stěhovali se za prací do měst, kde se nacházely průmyslové podniky. Dlouhá pracovní doba, těžké životní podmínky a nízké platy pak vedly k tomu, že tradice, jakou bylo náboženství, postupně zanikaly a novými prioritami se stala práce a vydělávání peněz k zajištění

rodin. Autoři pak uvádí, že hlavně tento aspekt přetrvával do dnešních dní, kdy je zcela zřejmý rozdíl v religiozitě města a venkovské obce (Mišovič, 2001).

Někteří autoři dnes pracují s pojmem sekularizace (vysvětleno v předchozí podkapitole), avšak nejvíce je tento pojem spojován s vládou KSČ v Československu, která byla proti církvím ideologicky vyhraněná. Profesor Fiala (2007) sice připouští, že tehdejší režim katolickou církev značně upozadil, přišel však s teorií, že katolická církev měla po roce 1989 možnost se prosadit, ale vlastním zapříčiněním se dostala do minoritního postavení. Církev měla po roce 1989 velmi slabé postavení, které její představitelé zapříčinili svými strategiemi pro rozvoj, nerespektovaly politickou a kulturní situaci ve společnosti. Později se tyto strategie ukázaly jako nevhodné, čímž význam církve klesal. Postupně církev ztratila možnost zasahovat do politiky a do transformačních procesů a později už ani nemohla ovlivnit debatu o církevních restitucích. Fiala uvádí, že možné východisko je poměrně jednoduché – katolická církev musí vidět své minoritní postavení a tomu přizpůsobit svoji strategii. Na její historické zásluhy, již nikdy nebude brán zřetel a též se musí uvědomit, že společnost je sice vůči církvím lhostejná, ale jakékoliv její jednání může vnímat jako politický a mocenský akt. Takovéto východisko je však pro katolickou církev psychologicky neúnosné. Dodává, že ve srovnání s jinými evropskými zeměmi se ke katolické církvi více hlásí aktivní věřící a též lidé úzce spjatí s vírou nebo lidé, kteří se snaží zachovat a respektují křesťanské hodnoty. Kdežto v zahraničí se lidé k víře hlásí spíše ze zvyku a pod tlakem sociálního prostředí (Fiala, 2007). Podobné východisko vidí též docent Petráček (2013), který se snaží husitskou revoluci a následný vývoj označit jako méně důležitý a hledá kořeny spíše v Rakousku v 19. Století, neboť právě od té doby je katolická církev spjata s politikou a díky tomu byla po vzniku samostatné republiky zavržena. Nepomohly jí ani spory, které v roce 1920 vedla s nově ustanovenou Církví československou. Nedůvěru v církev též spojuje s fenoménem kolaborace, neboť se povedlo dokázat, že někteří kněží spolupracovali s totalitním režimem. Ovšem z jakých důvodů tak činili, o to se již česká společnost dále nezajímala. Petráček vidí podobné řešení jako Fiala. Předně je nutné, aby si katolíci přiznali své menšinové postavení: Též je nutné si přiznat, že vinu na tomto postavení má sama církev a bez aktivního úsilí jí samotné se příliš mnoho nezmění. V historii se již několikrát potvrdilo, že menšina, která chce přežít, musí být činorodější a soudržnější (Petráček, 2013).

I přesto však existují teorie, které říkají, že česká společnost až tak ateistická není. Takové teorie rozebírají hlavně církevní sociologové, jako jsou Hamplová (2013), Štampach (2010) a Nešpor (2010). Ve svých pracích využívají jednak běžně dostupná statistická data, ale též sociologické průzkumy, prováděné univerzitami nebo soukromými firmami. Všichni tři se shodují v tom, že působením různých vlivů (viz kapitola Historickogeografický kontext) sice lidé ochladli ve své víře a příslušnosti institucionalizované církvi. Například Hamplová (2013) zavádí pojem spiritualismus nebo alternativní religiozita. Tento typ církví se do České republiky dostává právě až počátkem 21.

století a nabízí nový vhled na nové pojetí víry, neboť je velmi silně individuální a respektuje potřeby jedince. Jedná se o různá orientální hnutí, křesťanská uskupení (např. mormoni) nebo tzv. zaklínačství (vykládání karet, amulety štěstí atp.). Orientální hnutí a zaklínačství autoři označují souhrnným názvem New age. Vstup tohoto trendu značně ovlivnila náboženská svoboda. Díky tomu smí téměř každý založit nějakou novou církev, pokud získá stanovený počet členů. Tato svoboda zapříčinila výskyt několika desítek nových náboženských uskupení ve sčítání v roce 2011 (kuriozitou je například hnutí Jedi). Díky této náboženské svobodě a možnosti si vybrat v takto pestré škále se česká společnost řadí k nejhrořlivějším věřícím v Evropě. Při ztrátě jistot v institucionalizovaných církvích se mnoho lidí snaží hledat opěrné body jinde a tato nová hnutí jim to do značné míry umožňuje.

Těž populární teorií v souvislosti s religiozitou se stala tzv. privatizace a deprivatizace náboženství. Teorii privatizace rozpracovali sociologové Berger a Luckmann (1999) a Luckmann (2005) pak na ní dále pracoval sám. Luckmann (1965) se nejprve snaží vysvětlit, proč náboženství ze společnosti mizí. Říká, že mizí především institucionalizované církve, které již nesplňují požadavky moderní společnosti. A na tuto myšlenku navazuje jeho teorie (2005), říkající, že v dnešním světě se od náboženství odděluje jakási osobní religiozita, čímž náboženství v očích společnosti upadá. Autoři však podotýkají, že náboženství ze společnosti nemizí, nýbrž získává novou polohu. Luckmann (2005) pak uvádí, že se tzv. institucionalizované náboženství dále specializuje a stává se z něj monopol na náboženství. S tímto pak zavádí pojem privatizované náboženství, které vzniká v důsledku individualizace života. Právě tato individualizace života se též projevuje v České republice, kde tuto metodu ve svém díle aplikovali Lužný a Nešpor (2007). V českém prostředí zastává tento názor Hamplová (2000), individualizaci dokázala pomocí výzkumů ISSP. Casanova (2005) pak pracuje spíše s tzv. teorií deprivatizace náboženství – naopak si všímá vzrůstajícího vlivu náboženství ve světě. Mezi deprivatizovaná náboženství řadí islám, judaismus a katolicismus. Tato teorie pracuje s tím, že náboženství může ovlivňovat masy, upozorňovat na nebezpečí, zasahovat do politiky. Pozitivním aspektem však je, že náboženství vystupuje ve společnosti jako ochránce lidských práv.

4. Historickogeografický kontext

Řeholní život v Českém království potažmo pak v Československé a České republice prochází neustálým vývojem, který v různých dobách zažíval rozmach, stagnaci nebo hlubokou krizi. Jednotlivé komunity byly provázané a tak, když jeden zažíval rozmach, druhý prožíval pád. Historické události v průběhu let měly za následek podstatnou ztrátu řeholního majetku a velké snížení počtu řeholních komunit. Na druhou stranu se ale uvolnil prostor pro nově se formující společenství, která mohla lépe fungovat v nově vzniklém prostředí (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Celý vývoj vlastně zapříčinil to, jak dnes religiozita v Čechách vypadá.

4.1 Vývoj do roku 1918

Byla to právě katolická církev, která se nejvíce podílela na zakládání klášterů. Ta do Čech začala pronikat v desátém století a vůbec prvním konventem se stal konvent benediktýnek u svatého Jiří na Pražském hradě. Zajímavostí je, že se jednalo na dlouhou dobu o jediný ženský klášter v Čechách. Další kláštery (mužské) však následovaly vzápětí, neboť celý středověk byl ve znamení rozvoje katolické církve (viz přílohy). Ve středověku se také objevily žebravé řády (minorité a dominikáni), jejichž kláštery leží ve městech a právě ty bývají nejzachovalejší, neboť dlouhou dobu byly uvnitř hradeb a proto zůstávali v bezpečí na rozdíl od klášterů venkovských, kterých je dochovaných mnohem méně (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998; Žemlička, 1998). Veškeré soupisy obyvatel ze středověku jsou však nepřesné a značně zkreslené. Pokud byl nějaký soupis pořízen tak pouze z hlediska daní. Jediným povoleným vyznáním byla katolická víra, proto nebylo třeba dalších záznamů. Vývoj byl krátce zbrzděn husitskou revolucí. Kláštery v častých případech zanikaly, nebo je získávala šlechta (Šmahel, 2001). Po skončení revoluce katolická církev začala obnovovat nebo znovu zakládat kláštery - příkladem je Český Krumlov založený mezi lety 1446 -1447.

Období novověku se neslo především ve znamení reformace a rozpolcení církve, díky působení Martina Luthera, Jana Kalvína, Ulricha Zwingliho a dalších reformátorů. Katolická církev reagovala na Tridentním koncili zřízením inkvizice a řádu jezuitů, který měl za úkol církev obrodit. Česká šlechta je často zvala na svá panství. Tam zakládali koleje, kde vyučovali náboženství a kláštery (Molnár, 2007; Kavka, Skýbová, 1969). Začaly se pořizovat soupisy obyvatel, které nyní nově třídily obyvatele jednak podle pohlaví ale i podle víry. Platil zákon, kdy poddaní byli nuceni přijmout víru svého pána. Není tedy překvapující, že většina šlechticů, která odsuzovala katolickou církev, se nyní přihlásila k nějaké z protestantských církví (luteránství, kališnictví ad.). Rozpolcenost se vytratila po vydání Obnovného zřízení zemského, které povolovalo pouze katolickou církev jako jedinou oficiální církev. Díky tomu si kláštery hodně polepšily, protože díky přerozdělování půdy mohly být některé obnovené – Želiv a Osek, které dodnes stojí (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Díky Albrechtu z Valdštejna vznikaly

kláštery také v severních Čechách, kde jich dříve bylo velmi málo – viz přílohy (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998).

V osmnáctém století byl vývoj vyrovnaný. Během vlády Josefa II. se však odehrála událost, která měla značný vliv na kláštery v zemi. Josef II. zastával názor, že kláštery které neslouží veřejnému blahu, je třeba zrušit. Od roku 1780 akci připravoval. Nejprve přerušil styky klášterů s jejich představenými v zahraničí a zrušil jejich podřízenost biskupům. Pak sestavil komisi, která měla v celé habsburské monarchii vytvořit seznam „neužitečných“ klášterů a zjistit stav jejich majetku. První krok byl směřován proti ženským řádům v roce 1782. Rušení vyvrcholilo v roce 1785, kdy byly rušeny kláštery nejbohatší. Rušení skončilo smrtí Josefa II. v roce 1790 (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Zrušené kláštery se většinou nepovedlo obnovit do dnešních dní (viz přílohy). Celkově zaniklo 738 klášterů (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Nakonec v devatenáctém století se pak o katolickou církev neprojevoval až takový zájem. Klášterní síť velmi prořídla a do původní hojnosti, které dosahovala ve středověku a raném novověku, se už nevrátila.

4.2 Vývoj po roce 1918

V době vzniku republiky v roce 1918 Čechy opustilo mnoho německých řeholníků, na které bylo v té době nahlíženo jako na neloajlní. V roce 1919 byl pak přijat záborový zákon, který zahájil pozemkovou reformu, jež také zasáhla klášterní majetky. I tak však církvi stále náleželo 85 % jejího původního majetku. Celkově v Čechách žilo více jak dva tisíce řeholníků (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Sčítání obyvatel bylo provedeno v roce 1921, kdy náboženskou situaci značně ovlivňovala situace politická, neboť se jednalo o první sčítání po rozpadu Rakouska – Uherska. Se zavržením Habsburků úzce souvisí i zavržení katolické církve, kterou opustilo téměř milion členů. Katolická církev totiž byla stále spojována se starým monarchistickým režimem a z toho důvodu se část katolické církve odštěpila a vznikla tzv. Církev Československá v roce 1920. I tak však tvořila nejsilnější církev v Československu, ke které se hlásilo více než 80 % obyvatel (Nešpor, 2009).

Další sčítání proběhlo roku 1930. Podíl věřících sice poklesl, ale pouze o šest desetin procent. Katolická církev ztratila pouze 3,5 % věřících, neboť stále probíhal trend zavrhování. Během okupace v roce 1938 se u nás proces sekularizace silně prohloubil. Němečtí nacisté tvrdě zasáhli proti životům řeholníků, byly zabírány majetky a rozpouštěny řády. Nejvíce se tyto zábory projevíly v oblastech Sudet, kde byly některé kláštery využívány jako sklady munice nebo kasárny. Řeholníci byli odváděni do koncentračních táborů. Velké škody na majetku pak způsobilo spojenecké bombardování v roce 1945 (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998).

Po skončení druhé světové války se velmi změnilo složení řeholníků u nás v důsledku německého vysídlování. Odešli němečtí premonstráti z Teplé, klášter byl následně zkonfiskován. Podobně dopadl i klášter v Broumově, odkud řeholníci, ale i běžní kněží odešli do Německa. To spolu

s odchodem německých obyvatel způsobilo značné vyhlidnění Sudet (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Na uvolněná místa přišli tzv. „chudí Češi“ mnohdy nevzdělaní a tíhnoucí ke komunistické straně, tudíž většinou nevěřící, čímž se pohraničí pomalu ateizovalo. Odsun také zásadně oslabil farní síť a to hlavně v litoměřické diecézi, kterou tvořilo téměř 70 % německých kněží (Václavík, 2010). Konventy se začaly vzájemně slučovat, aby vůbec mohly nějak fungovat (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Průzkum, který byl provedený v roce 1946, naznačoval, že existenci Boha připouštělo téměř 80 % všech obyvatel a nadále v Čechách probíhala jistá náboženská snášenlivost (Václavík, 2010).

Zásadní zlom se stal v únoru v roce 1948, kdy nastoupil k moci komunistický režim, který zpočátku deklaroval „svobodu svědomí a náboženského vyznání“. Nicméně krátce po únorovém převratu se proti režimu ohradila katolická církev, kdy arcibiskup Beran označil převzetí moci komunisty jako nezákonné a církev tak odmítla uznat legitimitu komunistického režimu. Svým rozhodnutím odstartovala dlouhý a táhlý boj, který se pro většinu církví v Čechách nevyvíjel nejlépe (Václavík, 2010). Komunistický režim považoval katolickou církev za svého úhlavního ideologického nepřítele, a proto se jí rozhodl co nejvíce omezit (Václavík, 2010). Tím, že si lidé nemohli rozhodovat o svém osudu je možná důvod, proč se dnes rozvinulo mnoho alternativních náboženství a proč se od Sametové revoluce hlásilo ke katolické víře stále méně vyznavačů. Komunistický režim si však nevedl statistiky o příslušnosti k náboženství, proto se jedná jen o dohady. Všechny akce, které měly za úkol omezit vliv církve na úkor státu, se nesly pod společným krycím názvem „Katolická akce“. Byly především mířeny na katolickou církev, která měla nejvíce členů a zároveň měla mnoho kontaktů v zahraničí (Václavík, 2010). První kroky vedly právě proti řádům, protože režim se bál jejich semknutosti, kontakty v zahraničí a hlavně možnosti vzniku společenství uvnitř státu. Zároveň se snažil získat řeholní majetek, který byl stále velmi značný. V roce 1950 si vytvořil záminku a zahájil vůbec největší vlnu perzekucí, kdy byla většina klášterů u nás zlikvidována. Akce proti klášterům nesla název „akce K“ (v noci z 13. na 14. dubna a z 27. na 28. dubna 1950). Mužské řeholní domy byly obsazeny a jejich obyvatelé odvezeni do sběrných táborů (Osek, Želiv, Broumov, Králíky). Internační tábory trvaly zhruba 5 let, poté byly některé komunity tolerovány a to jen takové co působily v ústraní například v sociálních ústavech. V roce 1968 žádalo mnoho řeholníků o obnovu klášterů, jejich žádosti však zůstaly nevyslyšeny (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998). Zábory se nevyhnuly ani obyčejným kněžím. Všechny tyto akce se projevíly ve sčítání lidu v roce 1950, kde sice značně ubylo katolíků, ale přibýlo členů jiných denominací: Českobratrská církev (950 tisíc členů) evangelická a Církev československá. Zároveň značně poklesl počet lidí „bez vyznání“ na pouhých 4,5 % obyvatel (to nelze považovat za přírůstek religiozity). Zároveň sčítání potvrdilo regionální rozdíly, kdy největší počet lidí bez vyznání vykazovaly hlavně bývalé Sudety (Ústecký kraj, Plzeňský a Liberecký kraj). Naopak nejvíce věřících vykazoval kraj Českobudějovický a Pardubický. To vše bylo ovšem v rozporu s ideologií režimu a tak byla zahájena nová vlna perzekucí a šikany duchovních a to nejen katolických

– režim tak chtěl otevřít cestu ateismu jako nové státní ideologii. Díky tomu mnoho lidí nejspíše zaujalo lhostejné postavení vůči náboženství. V osmdesátých letech se začaly poměry uvolňovat a vše vyvrcholilo roku 1987, kdy byla zahájena celostátní duchovní obnova kanonizací Anežky České (Václavík, 2010).

Během komunistické éry proběhlo sčítání pouze v roce 1950. Celkově religiozita zaznamenala zvýšení, ovšem katolická církev úbytek, neboť to byla právě ona, proti komu režim zbrojil. Většina věřících se tedy raději hlásila k jiným církvím (československá a českobratrská evangelická). Zároveň vzrostl i počet obyvatel, kteří na otázku neodpověděli, a snížil se podíl těch, kteří zaškrtnli možnost bez vyznání (Nešpor, 2008).

4.3 Vývoj po roce 1989

Od roku 1989 se řeholní život začal znovu rozvíjet: Vrátilo se sem mnoho dřívějších řádů, ale přišly i řády zcela nové. V roce 1994 u nás působilo 15 mužských řádů a 17 ženských řádů. Stát zahájil církevní restituce, ale navracel spíše jen klášterní budovy pozemky už nikoliv. Záhy však řeholníci zjišťují, že bez finanční pomoci nejsou schopni o klášter pečovat, budovy se navíc nacházely ve velmi špatném stavu, proto se většina řeholníků postavila za stanovisko, aby jim stát navrátil celý jejich majetek včetně lesů a zemědělské půdy. Byli si moc dobře vědomi toho, že bez svých ekonomických základů nejsou schopni se o kláštery starat. Mnohdy to znamenalo odchod řeholníků a propadnutí kláštera buď státu, nebo odkoupení soukromníkem (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998).

Po vzniku České republiky se toho příliš nezměnilo a otázka restitucí zůstávala stále otevřená. Církevní majetek se začal navracet až v nedávné době, a to především díky bývalé vládě (současná se snaží restituce opět zastavit). Většina klášterů (ať už zde žijí mniši nebo ne) dnes slouží jako kulturní památky a je možné je navštívit. Některé jsou sídlem úřadů nebo vzdělávacích institucí. Některé jsou v péči Národního památkového ústavu a dají se zde pořádat různé kulturní akce. Ty v držení církve pak většinou zajišťují duchovní správu anebo slouží jako poutní místa (Vlček, Sommer, Foltýn, 1998).

Během 41 let se údaje o církvi ve sčítání nezaznamenávaly, takže jak víra vypadala, se dá jen dohadovat. Existují sice interní církevní statistiky, ty však církev neposkytuje veřejnosti. Podle podkladů ÚV KSČ se ke katolické církvi hlásilo přibližně 40 % obyvatelstva v 70. a 80. letech. Prvním skutečným sčítáním bylo sčítání z roku 1991. To ještě existovalo staré dělení krajů a Česká republika byla stále v soustátí se Slovenskem. Toto sčítání naznačuje, že po dlouholeté ateistické propagandě státu, se mnoho lidí zvolilo možnost „bez vyznání“. Změnou je také fakt, že se tolerovalo, pokud se někdo rozhodl otázku nevyplnit. 16 % obyvatel se tedy rozhodlo nezodpovědět otázku vůbec (Růžková, 1995). Jistou roli může hrát i fakt, že velké církve nestihly včas zareagovat na polistopadové změny a tak ztratily velké množství věřících (Lužný, 1998). Od posledního sčítání byla také zaznamenána změna, neboť náboženství bylo nově zjišťováno, jako vztah občana k náboženství

respektive k víře – zájem byl tedy kladen na duchovní přesvědčení každého jedince (Morávková, 2004).

Celkově se k náboženství přihlásilo 44 % obyvatel (asi 4,5 milionu), 40 % obyvatel se pak považovalo za nevěřící a jak již bylo zmíněno 16 % se nevyjádřilo vůbec. Nejvíce věřících stále pojímala římskokatolická církev (asi 88,9 % všech věřících). Významně se také projevil trend, kdy východní části Čech si během komunistických let udržely vyšší míru religiozity oproti západu. Na východě, tehdy žil vyšší podíl Slováků, kteří se vyznačují vyšším podílem věřících než Češi nebo Moravané. Podobně tomu bylo i na území dnešního Pardubického kraje, kde však žilo více Poláků. Nejméně religiózními byly v té době severní Čechy (viz Analýza).

Další změnu přinesl opět rok 2001. Již se jednalo o samostatnou Českou republiku. K věřícím se přihlásilo pouze 32 % obyvatel. Důvodem je pravděpodobně náboženská svoboda s rozdílem oproti roku 1991, kdy se lidé mohli k církvi přihlásit z ryze formálních důvodů. Počet nevěřících obyvatel vzrostl o více než polovinu oproti roku 1991. Na druhou stranu poklesl počet lidí, kteří na otázku neodpověděli vůbec o 7 %. Novým trendem se však stali malé církve, které značně posílily na úkor tří největších institucionalizovaných církví v České republice (Hamplová, 2000). Největší ztráty zažila církev římskokatolická, která si i přesto udržela jako největší církev, protože stále pojímala 80 % všech věřících. Celkově bylo v té době v Čechách registrováno asi 21 církví, mezi nimiž si mohl dotazovaný vybrat. Jiné církve byly zařazeny v kolonce „ostatní“, zde byly zahrnuty všechny malé církve a skupiny.

Díky novým zákonům vešlo v platnost nové krajské uspořádání. Avšak v územním rozložení věřících se příliš nezměnilo. I když se oddělilo Slovensko, tak stále zůstával religióznější východ České republiky s tím, že na východě byl i mnohem vyšší podíl lidí hlásících se k římskokatolické církvi. V oblasti Čech měl tradičně vyšší podíl katolíků Jihočeský kraj, jižní části Plzeňského a Středočeského kraje a Pardubický kraj. Opět nejméně věřících žilo v severních Čechách – konkrétně v okresech Děčín, Ústí nad Labem, Most nebo Teplice.

4.4 Současná struktura religiozity

Víra posledních let na základě sčítání z roku 2011 ukazuje, že Česká republika má nejvíce členů, kteří se nehlásí k žádné církvi, žijeme tedy v sekularizované společnosti ve vztahu k náboženství. Při posledních sčítáních lidu v roce 2001 a 2011 více než polovina lidí náboženství odmítla. Přičemž nejvíce členů ztrácí velké organizované církve - římskokatolická. Na druhou stranu menší církevní uskupení nyní zažívají vzestup. Religiozita ovšem podchycuje taktéž moderní spiritualitu, a co se té týče tak Česká republika počtem „vyznavačů“ v Evropě vyniká. Výzkumy ukazují, že téměř polovina Čechů (asi 40- 45%) je ochotna věřit a věnovat této spiritualitě čas (Hamplová, 2013).

Oproti sčítáním z let 2001 zaznamenal rok 2011 značný úbytek všech věřících. K náboženství se v Čechách přihlásilo pouhých 20 % obyvatel z celkové populace. Z tohoto počtu uvedlo 14 % obyvatel příslušnost k nějaké církvi a 6,8 % obyvatel uvedlo, že sice jsou věřící, ale bez konkrétní církve. Do této skupiny lze zařadit různá spirituální vyznání, jako jsou horoskopy, snáře, léčitelství, esoterika a podobně. Tento typ „vyznání“ se v posledních letech v Čechách velmi rozmáhá právě na úkor velkých institucionalizovaných církví. Mnohem zajímavější je však fakt, že téměř 45 % obyvatel na otázku ohledně vyznání neodpovědělo. Nejpravděpodobnějším důvodem je skutečnost, že toto pole se stalo nepovinným. Další roli může hrát stav, který naznačuje, že pro mnoho lidí dnes není důležité patřit k nějakému náboženství a tudíž necítí ani potřebu se k nějakému hlásit a nepovažují to za součást své identity. Jedná se o poměrně početnou skupinu obyvatel, která například ve Středočeském kraji tvoří více než polovinu z dotazovaných. Za nimi pak následuje skupina obyvatel, která zaškrtnla kolonku „Bez vyznání“, ti tvoří asi 34 % a pak teprve následují věřící.

Největší církve zaznamenaly zároveň největší úbytek. Katolická církev například ztratila téměř milion členů, z nichž se někteří přesunuli k menším církvím a jiní opustili náboženství úplně. Nejvíce ztrátovými regiony je Ústecký, Karlovarský a Liberecký kraj. Přičemž Ústecký kraj představuje nejméně religiózní kraj v celé České republice. Nejméně věřících je pak v okresech Chomutov a Česká Lípa. I přes tyto ztráty katolická církev stále patří mezi nejsilnější církve v České republice – z celkové populace se k římskokatolické církvi hlásí zhruba 10 % obyvatel. Je to dáno hlavně tím, že lidé vyplnili kolonku bez vyznání nebo věřící nehlásící se k církvi, takových je hodně ve městech, a proto rozdíly mezi městy a venkovem nejsou tak markantní. Dalšími velkými církvemi, jež zaznamenaly úbytek, jsou Československá církev husitská, jejíž stav se snížil téměř o tři pětiny, úbytek dále zaznamenala též Českobratrská církev evangelická, ta ztratila okolo osmdesáti tisíc členů.

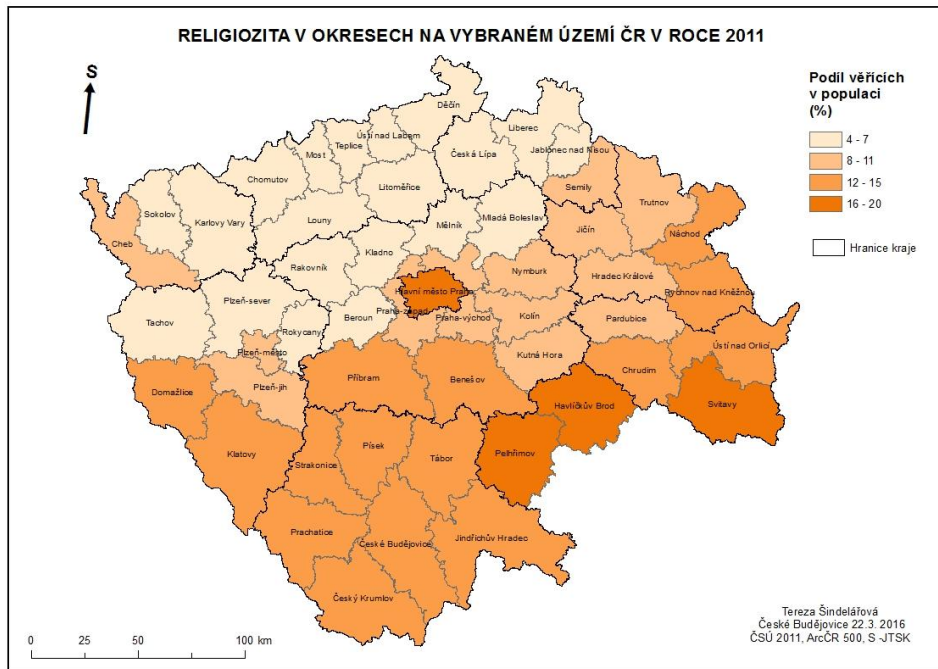
Naopak se ale dají nalézt církve, které členy získávají. Mezi takové můžeme zařadit Církev bratrskou, která se řadí do velké skupiny evangelických církví. Pokud se na výsledky však podíváme ze širšího kontextu, můžeme říci, že nárůst není zas tak vysoký, neboť někteří lidé vyplnili pouze obecnou příslušnost – český bratr a ČSÚ je automaticky zařadil do Církve bratrské.

Nárůst také zaznamenala křesťanská uskupení, která však nelze sledovat ve sčítání z roku 1991, protože zde byla zahrnuta všechna dohromady. V roce 2001 a mnohem více v roce 2011 byla rozčleněna a řadíme sem třeba Jednotu bratrskou, Metodisty, Baptisty a další, která zaznamenaly příliv okolo 4 tisíc členů. Ovšem z těchto křesťanských sborů nejvíce vzrostla Apoštolská církev, která zaznamenala skoro 3 tisíce nových členů. Dalšími jsou Svědkové Jehovovi, kteří zažívají z těchto denominací největší nárůst. Je to ovlivněno tím, že tato církev získává členy aktivním angažmá ve společenském životě. Pořádá různá sezení a přednášky, na kterých lidi láká ke vstupu, když pak člověk do této církve vstoupí, je velmi těžké ji opustit. Podobně je to také u tzv. mormonů.

Do náboženského vyznání vstupuje taktéž faktor struktury obyvatelstva. Tradičními ukazateli jsou pohlaví, věk a vzdělání. Přičemž mnohem větší je podíl věřících žen nežli mužů – konkrétně žen se přihlásilo k náboženství skoro 35 %, kdežto mužů pouze 28 %. Navíc se jedná o ženy v pokročilejším věku. Z tohoto faktu lze vyvodit další ukazatel a to věk obyvatel. V dnešní době platí fenomén stárnutí věřícího obyvatelstva – jedná se hlavně o skupinu šedesát let a více. Lze tedy říci, že podíl všech věřících je vyššího věku a z toho tvoří větší část ženy, které mají průměrně delší délku života než muži. Věková skupina do 45 let je tedy méně věřící než skupiny starší (například skupina lidí starších 70 let obsahuje 65% věřících). Starší generace byly totiž od mala vedeny k účasti na církevním životě, oproti dnešní generaci, která již povědomí o náboženství a církvích příliš nemá (Hamplová, Řeháková, 2009). Jiné výzkumy však naznačují, že lidé během svého života k víře dospějí a náboženství přijímají v pokročilém věku. V tomto období života se snaží najít jistoty a hledá různé cesty, jak se vyrovnat se smrtí (Argue, Johnson, 1999). Co se vzdělání týče, tak výzkumy naznačují, že více věřících pojímá skupina lidí s nižším vzděláním.

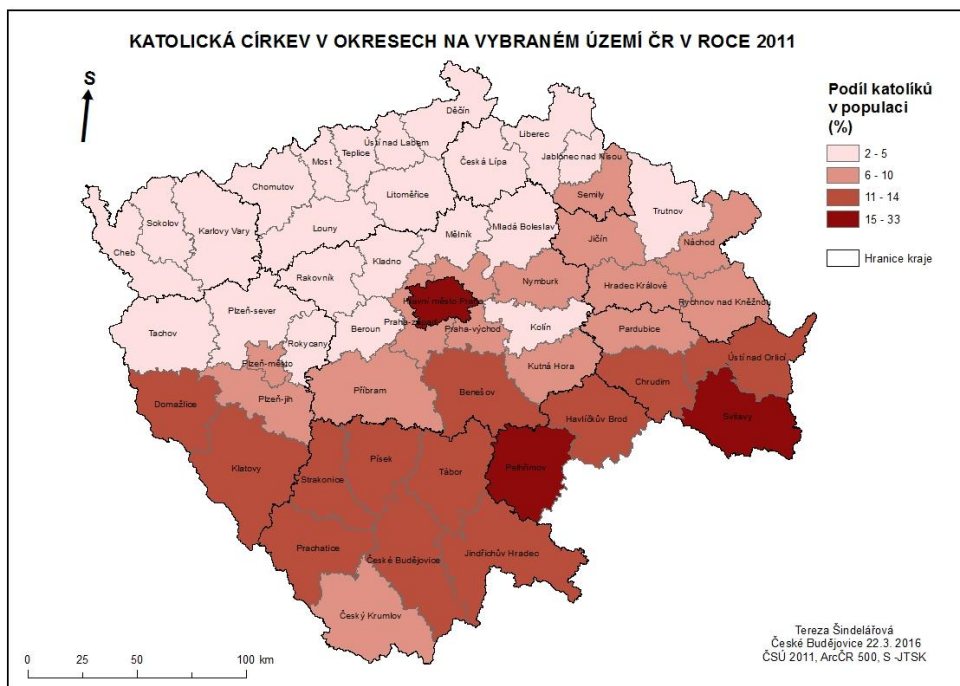
Následující mapa zachycuje podíl všech věřících na sledovaném území. Je velmi dobře patrné, že čím blíže leží okres Moravě, tím více má věřících. Směrem na severozápad pak věřících ubývá. Jak už bylo několikrát zmíněno, jedná se o oblasti vysídlené s nepůvodním obyvatelstvem, které si víru příliš nepěstuje. Pokud se nebude brát v úvahu Praha, tak nejreligióznější jsou Svitavy, Pelhřimov a Havlíčkův Brod. Těmito okresy vede českomoravská zemská hranice, a tak jejich část leží částečně na Moravě. Následuje Jihočeský kraj a jih Plzeňského kraje. Okresem Jindřichův Hradec vede taktéž českomoravská hranice. Navíc v kraji je vyšší podíl lidí starších šedesáti let, kteří více tíhnou k náboženství (viz výše). Poté následuje Pardubický kraj, který opět částečně zasahuje na Moravu a dříve jej ve víře značně ovlivňovala blízkost Polska, navíc Pardubický kraj nebyl tolik postižen vystěhováním Němců. Následuje Královéhradecký kraj, kde už religiozita postupně slábne a přechází do severních Čech, jejichž 90 % území náleželo Sudetům. Jediným drobně se vychylujícím okresem zde je okres Cheb.

Mapa 2: Podíl věřících v okresech na sledovaném území

Mapa podílu katolíků se pak příliš neliší od celkové religiozity, neboť římskokatolická církev i přes všechny peripetie, kterými si prošla, má stále nejvyšší podíl následovníků. Jediný rozdíl, který se objevil, je ten, že okres Cheb se zařadil do stejné skupiny jako celé severní Čechy. Více než katolická církev se zde projevují menší křesťanská uskupení popřípadě pro jiné menší církve, proto je zde celková religiozita vyšší než v okresech okolních.

Mapa 3: Podíl katolíků v okresech na sledovaném území

5. Analýza vlivu lokace kláštera na míru religiozity v regionu

Následující kapitoly se zaměřují na interpretaci výsledků dat ze statistik a snaží se s jejich pomocí osvětlit situaci ve vybraných obcích v jednotlivých krajích. I přesto, že religiozita v České republice je spíše podprůměrná ve srovnání s evropskými sousedy, lze najít obce, které se vymykají a ukazují, že Česká republika ještě není ateistickým státem, za nějž je často v zahraničí označována.

5.1 Religiozita ve vybraných obcích dle kategorií využití klášterů

Jak je již nastíněno v metodické části, kláštery jsou rozděleny do čtyř kategorií, dle toho jaké mají v současnosti využití. První kategorie nese název *Aktivní kláštery (primárně soustředěná na duchovní činnost)*, do této kategorie jsou zařazeny takové kláštery, kde do současné doby, alespoň pět let žijí řeholníci popř. řeholnice, kteří žijí podle klášterních regulí (celibát, pravidelné modlitby a mše; v případě řeholnic duchovní vzdělávání mládeže, dospělých popř. charita). Druhá kategorie je pod názvem *Aktivní kláštery (v majetku církve soustředěné hlavně na kulturu a vzdělávání)* – jedná se tedy o takové kláštery, kde již řeholníci nesídlí, budovy však jsou majetkem církve, která je může pronajímat. Jsou zde pořádány výstavy, popřípadě samotné budovy slouží jako muzeum, které je však zaměřeno na dějiny kláštera, nebo jsou využívány k poutním či nedělním mším. Třetí kategorie má název *Neaktivní kláštery nesloužící k duchovnímu účelu*, to jsou takové kláštery, které jsou majetkem státu nebo soukromých osob a slouží k jiným účelům (různé úřady nebo školy). Poslední kategorií jsou *Neaktivní: nevyužívané kláštery*, které mají zachovalou klášterní budovu, jinak nejsou využité.

Tab. 1: Rozdělení vybraných klášterů podle kategorií využití

Aktivní: původní činnost	Aktivní: duchovní, vzdělávací a kulturní činnost	Není aktivní: neslouží duchovním účelům	Není aktivní: nevyužívaný
Slaný Svatá Hora u Příbrami Zaječov-Svatá Dobrotivá Český Krumlov Milevsko Římov Tábor - Klokoaty Vyšší Brod Sušice Chlum Svaté Máří Teplá Doksany Roudnice nad Labem Jablonné v Podještědí Chlumek - Luže Králíky Moravská Třebová Želiv	Kutná Hora - Sedlec Sázava Kájov Zlatá Koruna Domažlice Kadaň Osek Rumburk Hejnice Broumov	Mladá Boleslav Mnichovo Hradiště Svatý Jan pod Skalou Bechyně Jindřichův Hradec Chotěšov Kladruby Klatovy Mariánská Týnice Plasy Rabštejn Stříbro Sokolov Panenský Týnec Ročov Bezděz Česká Lípa Kuks Police nad Metují Vrchlabí Chrudim Lanškroun Havlíčkův Brod	Davle - Ostrov Cheb Žatec

Zdroj: Vlček, Sommer, Foltýn, 1998

Při rozřazování klášterů do jednotlivých kategorií se však objevovaly jisté nejasnosti, neboť činnosti některých klášterů splývaly nebo se pohybovaly na samé hranici. V takovýchto případech záleželo na individuálním posouzení autora. Některé kláštery mají ve svém komplexu kostel, který slouží dále církvi a jejich budova je k jinému než církevnímu využití nebo chátrá.

Je též nutné připomenout, že se pracuje s poměrně nízkými čísly, která jsou způsobená úpravou zákonů, které říkají, že náboženské vyznání je soukromá záležitost a občan není povinen se k ní vyjadřovat.

Následující tabulka ukazuje konečné výsledky pro religiozitu ve vybraných klášterních obcích:

Tab. 2: Religiozita v obcích Čech podle kategorií využití kláštera v roce 2011

Kategorie klášterů	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
Kategorie 1	18	159 309	17,36	45,54	7,91
Kategorie 2	10	81 151	13,8	38,19	5,27
Kategorie 3	24	273 789	14,24	39,24	5,59
Kategorie 4	3	52 650	12,72	27,05	3,44
Čechy	-	5 590 051	16,39	45,47	7,45
Česká republika	-	10 436 560	20,78	49,91	10,37

Zdroj: ČSÚ 2011

Na první pohled je vidět, že platí, že čím méně je klášter pod vlivem církve a neplní duchovní funkci, tím více ubývá věřících a především katolíků, neboť všechny vybrané kláštery patří nebo patřily římskokatolické církvi. Největší podíl katolíků i věřících žije v první kategorii, kde mnohdy klášter slouží i jako farní kostel. To je hlavně případ malých obcí, kde se může jednat o jediné „duchovní přístřeší“ pro tamní obyvatele. Jako příklad slouží Chlumek – Luže nebo Chlum Svaté Máří (další kláštery lze najít v hlavní tabulce v příloze). Nejvíce aktivních klášterů leží ve velikostní kategorii 500 – 1 999. Takováto velikost obce je příhodná, neboť se zde víra nejnáze šíří a udržuje.

Pokud se však religiozita v první kategorii srovná s celkovým podílem věřících na sledovaném území, má první kategorie o 1 % více věřících než Čechy celkově. Pokud se tento údaj porovná s podílem věřících v celé České republice, je patrné, že podíl věřících v první kategorii je pouze zhruba o 3 % nižší. Lze tedy říci, že aktivní klášter vliv na obyvatelstvo má. Je možné tento vliv dokumentovat i na celkovém podílu katolíků v populaci, neboť ve srovnání se celými Čechami má první kategorie klášterů vyšší podíl katolíků. Výsledek však může být zkreslený některými obcemi (př. Milevsko viz níže). Je však též možné, že výsledek může být zkreslený i z toho hlediska, že první kategorie má ve vybraném vzorku poměrně vysoký počet obyvatel a více obcí. Aktivní kláštery jsou totiž zachovány spíše ve městech nebo větších obcích v zázemí měst než v malých venkovských obcích, kde byly v minulosti mnohokrát vystaveny útokům armád.

Aktivní kláštery vždy nabízely a některé stále nabízejí možnosti duchovního pobytu, kdy lidé mohou několik dní strávit spolu s řeholníky, nebo jen přijít a rozjímat. Mnohým lidem dnes může

klášterní život připadat cizí a nepochopitelný. Rozdíl lze ukázat na klášteře v Milevsku, který patří k z nejstarších klášterů v Čechách i celé České republice (založen 1187), zároveň klášter náleží do první aktivní kategorie. V roce 1991 dosáhl celkový podíl věřících 55,49 % z čehož katolíci tvořili 96,21 %. Poté však toto číslo klesalo, až do roku 2001, kdy celkový podíl věřících byl 39,5% z čehož katolíci měli 91,78 %. Až nakonec v roce 2011 celkový počet věřících klesl na 24,02 % a z toho katolíci mají pouze 58,29 %. Tento pokles je znatelný u všech ostatních klášterů (viz Přílohy). Největší propad nastal hlavně kvůli výše zmíněné změně v zákoně a v neposlední řadě velikostí a polohou obce (viz další kapitoly). Další možností vysokého podílu věřících potažmo katolíků souvisí také s tím, že Milevsko má nejvyšší podíl obyvatel starších šedesáti let a právě ti směřují k náboženství více. V tomto případě se zde značně projevuje faktor věku, ovšem i kdyby se Milevsko ze skupiny odebralo, výsledek první kategorie by se příliš nezměnil.

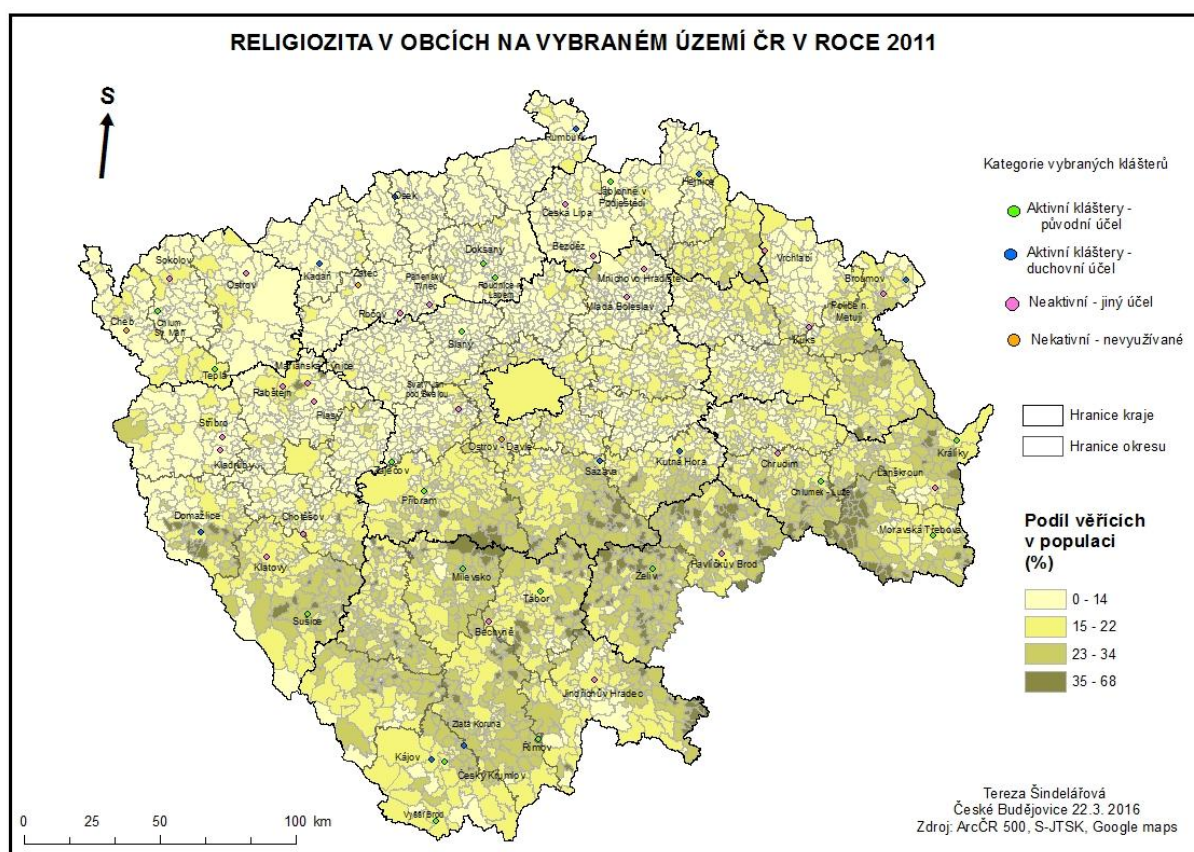
Co je však více patrné, je rozdíl mezi druhou a třetí kategorií, kdy by měla být třetí kategorie ještě před druhou, protože třetí kategorie má 14,24 % podíl věřících, kdežto druhá kategorie pouze 13,8 %. Důvod je jasný – třetí kategorie je, co se do počtu klášterů týče, nejpočetnější. Většinou se jedná o kláštery zrušené ve větších městech. V takových městech většinou funguje jeden či více farních kostelů, které nijak nesouvisí s klášterní budovou a nevyužívají ji. To lze ukázat na příkladu Jindřichova Hradce, kde je z bývalého kláštera budova okresního soudu, přičemž ve městě samotném jsou dva kostely. V druhé kategorii jsou pak kláštery, které jsou využívány spíše jako muzea v menších obcích nebo se jen příležitostně otevírají na poutní mše. To je příklad Zlaté Koruny, Sázavy nebo Kájova. Na druhou stranu jsou ve druhé kategorii města jako Kadaň s 10,22 % podílem věřících, Domažlice s 20,29 % podílem věřících a Kutná Hora s 15,64 % podílem věřících.

Ve čtvrté kategorii jsou zařazeny pouze tři kláštery, což je možný důvod zkreslení vypovídací hodnoty. Nicméně nevyužívaný klášter je složité nalézt, neboť je správy obcí nechávají bourat, případně je přestavují a tak původní budovu zcela zničí, takový klášter už pak neodpovídá stanoveným kritériím výběru. Dva z vybraných klášterů leží v severních Čechách, které jsou charakteristické nejnižším podílem věřících v celé České republice. Vše je dáno tím, že v minulosti odtud byla vystěhována většina obyvatel, kteří tak přišli o svůj životní styl a tradiční hodnoty. Léta okupace, následné znovu-vystěhování Němců, s kterými odešlo i mnoho řeholníků a kněží, kvůli čemuž bylo zrušeno mnoho klášterů i farních kostelů. Dále pak rozvoj těžkého průmyslu a těžba nerostných surovin zapříčinily odsunutí tradičních životních postojů a s nimi i náboženství do pozadí. Bývalý klášter v Davli je však trochu jiným příkladem. Leží v těsné blízkosti Prahy a ze všech obcí ve Středočeském kraji, které jsou zařazeny ve vzorku klášterů, patří k těm, které mají vyšší podíl věřících, tj. 15,38 % z čehož katolíci tvoří 38,22 %, což je druhé nejvyšší číslo pro Středočeský kraj. Výsledek může být ovlivněn Prahou, neboť městská část Praha – Zbraslav je vzdálena pouze 12 km a nachází se zde bývalý Zbraslavský klášter s funkčním kostelem. Druhou možností je též skutečnost, že Praha

a její okolí se vyznačují zvýšenou religiozitou, neboť Praha vždy fungovala jako jádro katolické církve a samotný okres Praha – západ, kde klášter leží, je třetím nejreligióznějším okresem ve Středočeském kraji.

Celkově se tedy ukázalo, že skutečně kláštery první kategorie vyvíjejí činnost, která víru v regionu udržuje, protože již na první pohled je velmi dobře vidět, že první kategorie převyšuje ostatní. Třetí kategorie má největší zastoupení obcí i nejvyšší počet obyvatel. Jsou zde zastoupeny jak venkovské obce, tak města a městečka po celých Čechách. Díky této pestrosti tato kategorie předstihla kategorii druhou, která by měla následovat kategorii první. Problém je v tom, že pouze několik klášterů lze zařadit do této kategorie a mnohé se nacházejí v krajských městech nebo ve městech nad padesát tisíc obyvatel, která již analýza nesleduje.

Mapa 4: Podíl věřících v obcích na vybraném území

Následující mapa zachycuje religiozitu v obcích na sledovaném území a lokalizuje vybrané klášterní obce. Je vidět, že tmavší barva převládá na území Jihočeského kraje, kde je zároveň soustředěno nejvíce klášterů první kategorie. Nejreligióznějším krajem je Vysočina a Pardubický kraj, které již zčásti leží na Moravě, pro kterou obecně platí vyšší religiozita. Zdejší lidé bývají sdílnější a mnohdy více venkovsky zaměřeni a právě tyto faktory znamenají lepší předpoklady k rozvoji religiozity. Zvýšená religiozita se projevuje pouze na území dané obce a spíše u klášterů první nebo

druhé kategorie. Příkladem za všechny je Vyšší Brod. Jedná se o klášter v pohraničí, které je méně religiózní než vnitrozemí, přesto se v případě jižních Čech projevuje jako více religiózní v porovnání s aktivním klášterem v Jablonném v Podještědí, které zvýšené hodnoty nevykazuje. Naopak obce třetí kategorie se nacházejí povětšinou ve světlejších oblastech mapy. Jak již bylo zmíněno, třetí kategorii reprezentují především města, u kterých by se měla prokázat nižší religiozita než na venkově. Velmi dobře se tento jev ukazuje na příkladu města Havlíčkův Brod. Klášter spadá do třetí kategorie a území města je obklopeno menšími obcemi se zvýšenou religiozitou. Podobně se projevuje Lanškroun. U ostatních se situace hůře hodnotí, neboť leží z větší části za pomyslnou hranicí, která odděluje severozápad od religiózního jihovýchodu (viz níže). A právě v těchto oblastech se i hůře hledají příklady vlivu kláštera, neboť se zde rozdíly pohybují v rámci desetin procent. I přesto se však dají najít kláštery, jejichž vliv díky činnosti řeholníků přesahuje hranice obce. Tento vliv mohou uplatnit pouze kláštery aktivní první kategorie – Teplá, Vyšší Brod, Sušice, Želiv a Milevsko. Jen kláštery, kde žijí řeholníci, mohou vyvíjet činnost a působit na lidi. Z toho důvodu se první kategorie projevuje jako nejreligióznější.

5.2 Religiozita dle velikostí obcí

Důležitým faktorem, který může značně ovlivňovat religiozitu, je velikost obce, v níž klášter leží. Obce jsou k tomuto účelu rozdělené celkem do sedmi velikostních kategorií podle počtu obyvatel:

Tab. 3: Religiozita ve vybraných obcích podle velikostních kategorií

Velikost obcí	Počet obcí	2011			
		Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	6	1 792	14,06	38,1	5,36
500 - 1999	9	10 328	17,26	47,62	8,22
2000 - 4999	12	40 324	14,06	40,22	5,66
5000 - 9999	5	37 725	15,2	44,2	6,72
10000 - 19999	12	161 936	14,76	40,2	5,94
20000 - 39999	11	270 491	15,37	40,48	6,22
40000 - 50000	1	44 303	12,68	31,72	4,02
Česká republika	-	10 436 560	20,78	49,91	10,37

Zdroj: ČSÚ 2011

Základním předpokladem bylo, že čím větší je obec, tím by mělo věřících ubývat, neboť v malých vesnicích mají lidé mnohem blíže k náboženství, věří v tradiční hodnoty a spíše než na průmysl se venkov tradičně soustředí na zemědělství. Naproti tomu město se od dob industrializace soustředilo na průmysl. Dnes však převažuje fenomén tzv. postindustriálního města, které klade větší důraz na moderní technologie a zvýrazňuje roli služeb (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). V malých obcích může klášter zároveň být jediným duchovním místem (viz výše) a proto v nich může katolická církev nabýt dominantního postavení. Naproti tomu ve městech se může soustředit více církví, města

mohou proto mít celkovou religiozitu poměrně vysokou, ale podíl katolíků výrazně nižší. Výsledky však tomuto předpokladu neodpovídají. Jediná shoda by byla mezi první kategorií 0 – 499 a 40 000 – 50 000, která jako jediná poukazuje na rozdíl mezi městem a vesnicí.

Výsledky u ostatních jsou velmi rozkolísané. Musí se brát v úvahu několik hledisek. Jedním z nich je poloha obce. Je zcela zřejmé, že obce v severočeském pohraničí budou výsledek zkreslovat, protože celkovou religiozitu za kategorii snižují, naopak obce, které jsou blíže k hranicím Moravy, budou religiozitu zvyšovat. Jeden z důvodů, proč má skupina 20 000 – 39 999 větší podíl věřících je ten, že se již jedná o města, ve kterých se mnohem častěji vyskytují i jiné náboženské skupiny, které jsou atraktivní pro mladé lidi. Právě takovéto skupiny se nemohou realizovat na venkově. Je zde mnohem méně obyvatel, kteří bývají mnohdy k novým trendům uzavřenější. Skupina obcí s počtem obyvatel mezi 500 – 1 999 má nejvyšší podíl věřících a předchází tak kategorii první. Důvod je ten, že se sice stále jedná o vesnice, ale vedle sebe může koexistovat jak klášterní komunita, tak farní kostel. V této kategorii se též zachovalo nejvíce aktivních klášterů první kategorie. Tento fakt může značně ovlivnit výsledek – jako příklad slouží Kladruby, Římov nebo Želiv.

Faktor, který značně ovlivňuje religiozitu, je i samotná sídelní struktura v České republice. Sídelní systém je celkově rozkolísaný a spíše než města převažují malé obce do 500 obyvatel, kterých je nejvíce na Vysočině, popřípadě ve Středočeském kraji. Kromě Prahy je zde absence velkoměsta. Na Moravě více převládají obce v rozmezí 1 000 – 3 000 obyvatel, jedná se o malá města a městyse. Tato města jsou zde usazená v zemědělských nížinných oblastech ve vysoké koncentraci a těsném semknutí, oproti rozkolísaným Čechám (Svobodová, 2013). Rozdíly však také mohou být dány samotnou strukturou obyvatelstva. Není překvapující, že v dnešní době na náboženství lpí spíše starší lidé žijící na venkově. Mladší lidé se stěhují za prací a lepším životem do větších měst. Mimo jiné ani klášterní život se příliš nerozvíjí, protože většina konventů v Čechách se potýká s nedostatkem řeholníků a velmi nízkým zájmem veřejnosti. Navíc některé kláštery vzorek mohou částečně zkreslovat, neboť obce mají vyšší podíl staršího obyvatelstva.

Při porovnání výsledků s daty za všechny obce na sledovaném území je vidět, že vliv kláštera se projevuje pouze v kategorii 500 – 1 999. Tato jediná kategorie se vyznačuje vyšším podílem věřících než je její celkový průměr v Čechách. Jak již bylo zmíněno výše, právě tato kategorie pojímá nejvíce aktivních klášterů. Ostatní kategorie jsou značně rozkolísané a ztrátové a vliv se v nich spíše nepotvrdil. Spolu s poklesem všech věřících klesá i podíl katolíků. Další kategorie obcí v Čechách po sobě následují v předpokládané posloupnosti a sledovaný vzorek s nimi nikterak nekoresponduje. Výsledky se liší v rozmezí 1 – 3 %.

Tab. 4: Podíl věřících ve všech obcích Čech v roce 2011

2011	Počet obyvatel	% Podíl obyvatel hlásících se k církvi	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	574 513	17,68	51,48	9,1
500 - 1999	1 124 061	15,98	47,5	7,59
2000 - 4999	715 022	15,18	44,14	6,7
5000 - 9999	576 735	16,43	43,68	7,18
10000 - 19999	713 292	15,21	40,02	6,09
20000 - 39999	480 255	15,57	40,26	6,27
40000 - 50000	284 583	12,27	28,14	3,45

Zdroj: ČSÚ 2011

Ve srovnání s religiozitou v České republice hypotézu nejvíce potvrzuje poslední kategorie větších měst, kterou reprezentuje Mladá Boleslav, která je prototypem průmyslového města a potvrzuje domněnku, kdy se zde náboženství příliš neprojevuje. Naopak kategorie nejmenších obcí předpokladu neodpovídá a od poslední kategorie se liší pouze dvěma procenty. Vůbec nejvyšší podíl věřících tvoří druhá kategorie. Jak již je naznačeno výše, jedná se o větší vesnice až městyse, navíc lze zmínit, že v takovýchto obcích jsou soustředěna centra farností a díky tomu, že obce mají stále blíž k venkovskému způsobu života, směřují spíše k náboženským tradicím.

Celkově lze říci, že ve vybraných obcích se religiozita projevuje podobně ve městech i v malých obcích. Ukázalo se, že klášter má ve městě v Čechách mnohem větší šance, aby oslovil více lidí. Například v Praze působí hned několik řeholních řádů v několika desítkách klášterních domů. Díky této skutečnosti mají obyvatelé širokou nabídku, ze které mohou vybírat. Zároveň platí, že na venkově je poměrně silně spjatá farní komunita, která pravidelně mše navštěvuje a díky tomu religiozitu udržuje. Též ale značně ovlivňuje výsledek. Jako příklad poslouží Davle, kde je klášter již několik století nečinný, ale zdejší mše jsou v obci populární a pravidelně je navštěvuje přibližně 100 lidí. Stejný a leckdy i větší počet lidí pak navštěvuje mše ve městech, avšak vzhledem k většímu počtu obyvatel celkově je podíl věřících nižší. V tomto ohledu se mohou data zdát nevyovídající o skutečném vlivu kláštera. Navíc na venkově žije vyšší podíl starších lidí, pro které je návštěva nedělní bohoslužby mnohdy jedinou společenskou interakcí a tak se hlásí k náboženství spíše s nutnosti.

Při pohledu na tabulku všech obcí v České republice je vidět, že se od sledovaného území nepatrně liší a její slabou rozkolísanost ovlivňuje fakt, že v tabulce je zahrnuta religiozní Morava a Slezsko. Platí pravidelnost opět mezi první a poslední kategorií, kdy se projevuje skutečnost, že ve venkovských sídlech žije více věřících nežli ve větších městech. V malých obcích dnes již kláštery nebývají zachovány a tak první kategorii počtem věřících značně předchází kategorie druhá, kde jak už je zmíněno výše, jsou farní centra i zachovalé kláštery, avšak stále se jedná o větší vesnice

popřípadě o městyse. Tato skupina je právě nejméně zastoupena na Moravě. Od této skupiny pak s přibývajícím počtem obyvatel podíl věřících i katolíků klesá.

Tab. 5: Religiozita ve všech obcích České republiky podle velikostních skupin

Velikost obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% podíl katolíků v celkové populaci
do 499	843865	22,98	60,40	13,88
500 - 1999	1942245	23,33	59,11	13,79
2000 - 4999	1228315	22,36	56,78	12,70
5000 - 9999	933230	20,86	51,81	10,81
10000 - 19999	956108	18,12	46,70	8,46
20000 - 50000	1329002	19,07	43,86	8,37

Zdroj: ČSÚ 2011

Dále následuje rozbor všech krajů Čech, na kterých se prokáže nebo neprokáže pravdivost na začátku stanovené hypotézy.

5.2.1 Středočeský kraj

Tab. 6: Religiozita v obcích podle velikostních skupin Středočeského kraje

2011	Středočeský kraj				
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	1	163	24,54	50	12,27
500 - 1999	2	2 869	12,41	33,99	4,22
2000 - 4999	1	3 764	14,13	37,22	5,26
5000 - 9999	1	8 245	10,5	28,52	3
10000 - 19999	1	15 274	11,36	31,35	3,56
20000 - 39999	2	53 581	16,24	40,77	6,62
40000 - 50000	1	44 303	13,1	30,71	4,02

Zdroj: ČSÚ 2011

Středočeský kraj vytváří jakýsi přechod mezi poměrně religiózními východními Čechami a velmi málo religiózními severozápadními Čechami, tvoří se pomyslná hranice, a severovýchodně od Prahy věřících ubývá. Objevuje se však opět jasný rozdíl mezi první a poslední kategorií, nicméně v první kategorii nemá vybraný klášter pravděpodobně žádný vliv. Ve Středočeském kraji je vybrán jeden klášter z první kategorie – Svatý Jan pod Skalou. Budova konventu je sice zachovaná, ale sídlí zde vyšší odborná škola pedagogická. Klášterní kostel byl přebudován a stal se z něj farní kostel. Zde se pořádají několikrát v roce poutní mše (i přesto je však dle využití v kategorii 3, protože většina komplexu už církvi nepatří). Celkový podíl věřících byl v roce 1991 40,74 %, z čehož katolíci tvořili 93,94 %, v roce 2001 byl celkový podíl věřících 29,73 % z čehož katolíci tvořili 75,76 %. Tento pokles může být způsoben tím, že právě v roce 1991 byl sice klášter navrácen církvi, ale ta jej obratem pronajala městu a následně prodala, protože se potýkala s nedostatkem řeholníků, kteří se nemohli starat o kostel, a proto se z něj stal kostel farní. V roce 2011 pak celkový podíl věřících tvořil 24,54 % a podíl katolíků 50 %. Pokud nebudeme zohledňovat katolíky, není celkový propad v podílu věřících

příliš velký. Ovšem podíl katolíků se zmenšil o 20 %, což je pravděpodobně způsobeno tím, že klesá zájem o tradiční církev a naopak roste zájem o nová alternativní vyznání, kterých se ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 objevilo více než 40.

Druhou kategorií reprezentují dva kláštery a to bývalý klášter Ostrov v obci Davle a stále aktivní klášter v Svatá Dobrotivá v Zaječově. Tyto kláštery jsou naprosté protiklady, protože i když je Svatá Dobrotivá aktivní klášterem, přesto má obec pouze 9,32 % podíl věřících. Katolíci tvoří 26,72%. Naproti tomu opuštěný klášter v Davli vykazuje celkový podíl věřících 15,38 %, z čehož jsou katolíci zastoupeni 38,22 %. Jak je zmíněno výše, Davle je v blízkosti Prahy, kdežto Zaječov leží na hranici s Plzeňským krajem. Zároveň je oblast poměrně řídko osídlena oproti zbytku Středočeského kraje. Ve větší míře se zde vyskytují lesy, některé chráněné zákonem a další přírodní památky (CHKO Křivoklátsko a CHKO Český kras).

Ve velikostní kategorii 2 000 – 4 999 obyvatel je zastoupen snad nejznámější klášter v celé České republice – Sázavský klášter. Leží právě na pomyslné hranici, odkud začíná směrem na severozápad věřících ubývat. Samotný klášter je velice populární, jednak proto, že se v něm konají pravidelné mše, nachází se zde muzeum, které popisuje dějiny kláštera a v neposlední řadě je vyhledávaným místem ke konání svateb. Díky tomu v počtu katolíků předchází druhou kategorii.

Jiná situace je v obci Mnichovo Hradiště, která leží na severu Středočeského kraje. Mnichovo Hradiště reprezentuje kategorii 5 000 – 9 999, ovšem co do podílu jak věřících, tak katolíků jí předbíhá kategorie 10 000 – 19 999, kterou zastupuje klášter Slaný. Co se Mnichova Hradiště týká, je město opět ovlivněno ochranou přírody, neboť v jeho okolí se rozkládá CHKO Český ráj. Tato skutečnost ovlivňuje počet obyvatel, zároveň se zde již uplatňuje vliv severních Čech, ve kterých je religiozita velmi nízká. Pokud se však celkový podíl věřících srovná se Slaným, je zde pouhé 1 % rozdílnosti a to i přesto, že ve slánském klášteři žijí mniši. Slaný totiž leží v průmyslové části Středočeského kraje. V 19. století se zde ve velkém těžilo černé uhlí, stavěla železnice a uhlí se vozilo do Kladna a do Kralup, zároveň se zde rozvíjel těžký, ale i textilní průmysl. Tedy jak je zmíněno výše, s rozvojem průmyslu upadá zájem o náboženství, který se projevuje dodnes a to i přesto, že v současné době je většina průmyslových podniků ve Slaném uzavřena.

Poslední kategorií 20 000 – 39 999 reprezentují kláštery Sedlec v Kutné Hoře a Svatá Hora u Příbrami. Ve Svaté Hoře stále žijí řeholníci, navíc Svatá Hora je již od 16. století vyhlášeným poutním místem. Kutná Hora se řadí na seznam světového dědictví UNESCO a v tamním klášteři se nachází muzeum o vývoji kláštera a v kostele působí farní společenství. Oba kláštery jsou tedy duchovně aktivní, jejich skupina předhání všechny předešlé. Oba kláštery ještě leží na výše zmíněné hranici lomu religiozity – Kutná Hora má celkem 15,64 % všech věřících (z toho katolíci 37,68 %) a Příbram má podíl katolíků 16,62 % (z toho katolíci 42,57 %).

Poslední skupinu od 40 000 – 50 000 reprezentuje město Mladá Boleslav, které je typickou ukázkou průmyslového města. Zdejší klášterní budova slouží jako vzdělávací centrum pro děti a mládež. Město je však velké (44 303 obyvatel), působí zde několik farností. Celkový podíl katolíků je druhý nejnižší z vybraných obcí za Středočeský kraj, čímž se potvrzuje domněnka, že ve městech ubývá katolíků na úkor alternativních církví, které naopak zvedají podíl všech věřících, díky čemuž Mladá Boleslav předhání některá kategorie, které jsou před ní.

5.2.2 Jihočeský kraj a kraj Vysočina

Tab. 7: Religiozita v obcích dle velikostní kategorie v Jihočeském kraji

2011		JIHOČESKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	3	3 221	20,15	51,16	10,31
2000 - 4999	1	2 447	15,45	40,21	6,21
5000 - 9999	2	13 939	14,45	55,33	11,44
10000 - 19999	1	13 361	18,36	45,33	8,32
20000 - 39999	2	56 004	17,32	44,9	7,78
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

Tab. 8: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií kraje Vysočina

2011		KRAJ VYSOČINA			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	1	1 057	31,6	62,28	19,68
2000 - 4999	/	/	/	/	/
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	/	/	/	/	/
20000 - 39999	1	23 769	19,72	48,99	9,66
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

Jihočeský kraj patří svým podílem věřících mezi nejvíce religiozní kraje v Čechách. Navíc na jeho území leží celkem 5 klášterů zařazených do první kategorie podle využití. Posloupnost ovšem znovu neplatí, jediný rozdíl, který lze považovat za potvrzení hypotézy, je mezi skupinou obcí 500 – 1 999 a 20 000 – 39 999. Ostatní skupiny vykazují výkyvy, platí však, že skupina 500 – 1 999 má nejvyšší podíl věřících. Reprezentují ji tři kláštery – Římov, kde se nachází stále aktivní klášter (celkový podíl věřících tvoří 25,25 %, z čehož katolíci jsou 60,68 %), Zlatá Koruna, kde již není funkční klášter, avšak kostel je stále využíván ke mším, ale samotná budova kláštera slouží jako muzeum, a dále je objekt vyhledávaným místem k pořádání svateb, či jiných kulturních akcí (celkový podíl věřících je 21,22 % z čehož katolíci jsou 57,52 %). Posledním klášterem v této skupině je bývalý klášter v Kájově. Sice zde

žije několik jeptišek, duchovní činnosti se však nevěnují (alespoň ne primárně), starají se o budovy a zajišťují volnočasové aktivity pro mládež (všichni věřící mají v obci podíl 17,19 % a z toho jsou katolíci 41,03 %). V těchto třech obcích se jasně prokazuje vliv kláštera. Římov má nejvyšší podíl věřících, protože je zároveň poutním místem. Navíc farní společenství, které zde již dvacet let působí a žije, se stará i o pravidelné mše během týdne i o duchovní výchovu mládeže a dospělých. Zlatá Koruna má jen o pár procent méně věřících. Je to způsobeno tím, že duchovní péče zde není tak velká jako v Římově. V klášterním kostele se nekonají pravidelné mše, proto je zde religiozita z těchto tří obcí nejnižší.

Druhou skupinu zastupuje klášter ve Vyšším Brodě, ve kterém stále žijí řeholníci a zároveň se zde konají prohlídky klášterní budovy pro veřejnost. I přesto má však klášter nižší podíl věřících než skupiny 10 000 – 19 999 a 20 000 – 39 999. Hlavním důvodem je pravděpodobně poloha obce, Vyšší Brod leží na hranicích s Rakouskem a platí, že v příhraničí bývá méně věřících nežli ve vnitrozemí.

Skupina 5 000 – 9 999 je reprezentována kláštery Milevsko a Bechyně. V této skupině se výrazně zvedl podíl katolíků. Konkrétně Milevsko má celkový podíl katolíků 14,01 %, tato hodnota je druhá nejvyšší pro Jihočeský kraj (první je Římov s 15,38 %). Bechyně má celkový podíl katolíků 7,22 %. V obou klášterech žijí mniši, avšak klášter v Milevsku je více populární, protože jak již bylo naznačeno, jedná se o jeden z nejstarších klášterů v Čechách, který má dlouhou historickou tradici a značně se podílí na duchovním životě města. Františkáni v Bečyni naproti tomu část budovy pronajali městu, které zde zřídilo Základní uměleckou školu. Budovu sdílí společně, duchovní život se zde nemůže výrazně rozvinout.

V další skupině 10 000 – 19 999, která je reprezentována klášterem v Českém Krumlově, již nastává první výkyv. Jak v celkovém podílu věřících, tak i katolíků. Zde je jasný důvod. Pokud se nebude brát v potaz fakt, že ve městě je několik běžných farních kostelů, tak tu vedle sebe koexistují dva konventy – mužský i ženský (konkrétně Křížovníci s červenou hvězdou a klarisky), kteří se výrazně podílejí na duchovním životě a kulturním dění. Nyní je klášter dlouhodobě v rekonstrukci, takže řeholníci žijí v Praze.

Poslední kategorii 20 000 – 39 999 zastupují kláštery Klokoty v Táboře a Jindřichův Hradec. V těchto městech religiozita opět klesá. Klášter Klokoty je stále aktivní, neboť se zde již přes dvacet stará o duchovní život farní společenství – podíl všech věřících v Táboře činí 17,99 %, z čehož katolíci jsou zastoupeni 45,44 %. Klášter v Jindřichově Hradci je sice nefunkční, avšak díky jiným křesťanským zařízením a samozřejmě ovlivněním blízkostí vysoce religiozní Moravě a Vysočině, zde podíl všech věřících dosahuje 16,26%, z toho je podíl katolíků 43,94 %.

Jelikož součástí Jihočeského kraje byl dlouhou dobu okres Pelhřimov, jsou oba okresy, které zastupují kraj Vysočina, přiřazeny k Jihočeskému kraji. Kraj Vysočina se též vyznačuje vysokým podílem věřících, který je v celém kraji vyšší. Kraj leží z větší části na Moravě a zároveň oproti kraji

Jihočeskému zde platí přímá posloupnost obcí a to jak z hlediska velikostních kategorií, tak i z hlediska využití kláštera.

Klášter v Želivi se totiž jako jeden z mála aktivně zapojuje do života v obci. Pořádá přednášky, výuku náboženství, pravidelné mše a v neposlední řadě také dětské tábory. Dá se říci, že klášter v Želivi je dnes v Čechách jediným klášterem, který aktivně pečuje o svoji komunitu. Naprostý protiklad k Želivi je Havlíčkův Brod, kde sídlí jednak centrum pro vzdělávání dětí a mládeže v jedné části a v druhé části sídlí administrativní centrum. Takže z duchovního hlediska se o město starají jen zdejší faráři. Navíc obě obce jsou ovlivněny taktéž religiózní Moravou.

5.2.3 Plzeňský kraj

Tab. 9: religiozita v obcích podle velikostních kategorií Plzeňského kraje

2011		PLZEŇSKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	2	2 650	14,87	44,67	6,64
2000 - 4999	3	8 831	11,78	44,42	5,23
5000 - 9999	1	7 926	11,39	36,32	4,14
10000 - 19999	2	22 034	21,71	54,06	11,74
20000 - 39999	1	22 133	19	50,59	9,61
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČS 2011

Plzeňský kraj zaujímá zvláštní postavení, neboť mnoho klášterů zde pochází z doby středověku (nejvíce v rozmezí 12. století a 13. století). Převážná většina z nich byla zrušena reformami Josefa II. (viz kapitola Historickogeografický kontext). Na první pohled je zcela patrné, že stanovená hypotéza zde neplatí. Neboť nejvíce věřících se vyskytuje v obcích s nejvyšším počtem obyvatel. Lze tedy říci, že v Plzeňském kraji se religiozita odvíjí od polohy obce a od toho, zda se jedná o klášter aktivní.

První kategorii 500 – 1 999 zastupují kláštery Kladruba (celkový podíl věřících je 12,43 % z čehož katolíci činí 43,01 %) a Rabštejn nad střelou, který je však součástí obce Manětín (celkový podíl věřících je 18,02 % z čehož katolíci tvoří 46,15 %). Rabštejn (pokud by nebyl brán jako součást obce Manětín) je považován za „nejmenší město“ v České republice. Tamější klášter však již dlouhou dobu neexistuje, v budově je sice hotel, ale majitel se jej snaží prodat. Obě obce mají více věřících než následující dvě kategorie. Zde religiozitu ovlivňuje právě počet obyvatel, kdy se jedná o venkovské obce. Ovšem religiozitu ovlivňuje taktéž poloha, kdy se obce už blíží spíše k severním Čechám.

Další skupinou je 2 000 – 4 999. Zastupují ji kláštery Chotěšov (celkový podíl věřících činí 10,55 %, z čehož katolíci jsou 40,2 %), Mariánská Týnice, která spadá pod obec Kralovice (celkový podíl věřících činí 13,44 %, z čehož jsou katolíci 45,47 %) a klášter Plasy (celkový podíl věřících činí 10,89% z čehož jsou katolíci 47,14 %). Ani jeden z klášterů se nesoustředí na duchovní činnost. Kralovice

vykazují větší podíl věřících, protože na svém území pojímají více menších obcí (jako je Mariánská Týnice). Na druhou stranu Plasy vykazují vyšší podíl katolíků, protože samotný klášter vznikl již v první polovině 12. století a tak tu mohla katolická víra zakořenit mnohem hlouběji. Všechny tři se dnes duchovní činnosti nevěnují, sídlí zde pouze regionální muzea.

Kategorii 5 000 – 9 999 reprezentuje klášter Stříbro, který taktéž leží v blízkosti hranic a během okupace se nacházel v Sudetách. Dnes zde sídlí muzeum a katolickou víru zde zprostředkovává pouze farní kostel.

V další skupině však nastává výkyv, neboť se religiozita znatelně zvedá. Důvodem jsou kláštery v Domažlicích a v Sušici. Oba přetrvaly reformy Josefa II., sice je na krátkou dobu zrušil v padesátých letech komunistický režim, ale už v devadesátých letech byly znovu obnoveny. V Sušici dnes stále sídlí kapucíni, kteří se spolu s tamním farním společenstvím starají o víru. Celkový podíl věřících v Sušici činí 23,13 %, z čehož katolíci dosahují 53,84 %. To lze považovat za vliv kláštera, protože zdejší řeholníci pracují i mimo Sušici a spravují okolní farnosti. V Domažlicích dnes řeholníci sice nežijí, ani pravidelné mše se zde nekonají, ale žije zde farní společenství, které se stará o mravní a duchovní výchovu mládeže a zároveň zde sídlí základní umělecká škola. Celkový podíl věřících činí v Domažlicích 20,29 %, z čehož katolíci jsou 53,16 %. Tato vysoká hodnota je ovlivněna i tím, že Domažlice jsou centrem Chodska, které je tradičně křesťanské a po druhé světové válce nezažilo odsun obyvatelstva.

Poslední kategorii zastupují Kláštery v Klatovech, kde jsou dokonce dva. Avšak oba dva byly během panování Marie Terezie a Josefa II. zrušeny. Ovšem i tak se zde katolická víra udržela v hojnějším zastoupení.

5.2.4 Karlovarský kraj

Tab. 10: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií Karlovarského kraje

2011	KARLOVARSKÝ KRAJ				
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	1	301	16,94	35,29	5,98
500 – 1999	/	/	/	/	/
2000 – 4999	1	2 981	13,96	26,92	3,76
5000 – 9999	/	/	/	/	/
10000 – 19999	1	17 859	11,9	28,97	3,45
20000 – 39999	2	55 748	12,06	27,17	3,28
40000 – 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

Karlovarský kraj téměř splňuje stanovenou hypotézu, kromě kategorií 10 000 – 19 999 a 20 000 – 39 999, kde poslední kategorie svým podílem věřících předhání kategorii nad ní. Jinak je průběh

vyrovnaný. První kategorii zastupuje klášter Chlum u Svaté Máří, kde dnes sídlí Křížovníci s červenou hvězdou. Klášter je navíc poutním místem a díky nízkému počtu obyvatel je zde religiozita nejvyšší a to i přesto, že většina území v době okupace náležela do Sudet a po válce zůstávala téměř vylidněná.

Kategorii 2 000 – 4 999 reprezentuje klášter Teplá. Jedná se taktéž o aktivní klášter, ve kterém žijí a působí premonstráti. Premonstráti duchovně spravují několik obcí v okolí Teplé, kde žijí téměř v každé farnosti. Při pohledu na mapu 2 je vidět, že oproti zbytku okresu respektive kraje je okolí Teplé tmavší. Religiozita zde však oproti Chlumu u Svaté Máří klesla o 3 %, mnohem výrazněji klesl podíl katolíků. Možný důvod lze hledat v období po druhé světové válce, kdy území opustilo mnoho obyvatel a v tamním klášteře pak dlouhou dobu sídlila vojenská posádka, díky čemuž se nemohl duchovní život rozvinout. Na druhou stranu klášter v Chlumu u Svaté Máří leží v Sokolovské pánvi, která vytváří průmyslové jádro celého kraje. Tato skutečnost se též promítá na religiozitu, která je v této oblasti nejnižší z celého kraje.

V kategorii 10 000 – 19 999 je zařazen klášter ve městě Ostrov. Toto město bylo po dlouhá léta hlavně německé, během druhé světové války sloužil zdejší zámek jako koncentrační tábor. Budova dnes slouží k pořádání různých výstav, přednášek nebo koncertů. Mniši zde již od roku 1945 nežijí. Ve městě sice funguje farnost, avšak data naznačují, že příliš velký zájem o náboženství není.

Poslední skupinu reprezentují kláštery v Chebu (celkový podíl věřících je 12,72 % z čehož katolíci jsou 24,84 %) a v Sokolově (podíl věřících je 11,15 % z čehož jsou katolíci 30,85%) V Chebu není klášterní areál využíván, kdežto v Sokolově se využívá ke kulturním účelům, zachovalá budova může mít za následek vyšší podíl katolíků, nicméně celkový podíl věřících je pouze o pár desetín procent vyšší než v předchozí kategorii. Takže rozdíl není příliš významný.

5.2.5 Ústecký kraj

Tab. 11: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií Ústeckého kraje

2011		ÚSTECKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	2	787	9,91	30,77	3,05
500 - 1999	1	531	9,41	24	2,26
2000 - 4999	1	4 800	7,42	25,56	1,9
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	4	60 075	9,11	40,46	3,68
20000 - 39999	/	/	/	/	/
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

Ústecký kraj má vůbec nejnižší podíl věřících v Čechách. Tento stav je dán hlavně historickým vývojem území. Do druhé světové války a během ní zde žilo hodně Němců a většina zdejších klášterů,

řeholníků i kněží byla též německého původu. 90 % území Ústeckého kraje náleželo do Sudet, které byly součástí Třetí říše. Po válce nastal odsun Němců, což vedlo k zániku mnoha křesťanských komunit. Některé obce zůstaly zcela vylištěné. Lidé, kteří se sem nově po válce přistěhovali, zde neměli žádné zázemí a počet kněží byl nedostačující. Celkově zde vládla proticírkevní nálada, lidé si připadali zrazení, neměli zde žádné kořeny nebo tradice, které by je k náboženství vedly. S nástupem komunismu se z oblasti stal především průmyslový kraj. Lidé se přesouvali do měst, kde žili v panelových sídlištích. Většina klášterů nakonec byla zrušena po roce 1950 a o víru se staralo jen několik kněží. Obyvatelům byl zabavován majetek a oni postupně ztráceli jistoty, jako bylo například náboženství. Kolem roku 1990 se sem sice začali řeholníci vracet, ale kvůli nízkému zájmu veřejnosti o jejich činnost byli nuceni znovu odejít. I přesto je však v obcích vidět nepatrná poslušnost.

První kategorii reprezentují kláštery v Doksanech (celkový podíl věřících: 12,7 % – z toho katolíci: 39,58%) a v Panenském Týnci (celkový podíl věřících: 7,33 % - z toho katolíci: 16,67 %). V klášteře v Doksanech od roku 1991 sídlí řád premonstrátek. Premonstrátky sice nevedou mše, ale v jejich klášterním kostele působí doksanský farář též z řádu premonstrátů. Samotné sestry se věnují charitě a duchovnímu vzdělání. Budova kláštera v Panenském Týnci dnes slouží pouze jako budova městského úřadu. I přesto má však tato kategorie nejvyšší zastoupení všech věřících.

Druhou kategorii reprezentuje klášter v Ročově. Dnes se budova využívá jako sklad humanitární pomoci. Klášter padl za oběť v roce 1950 komunistickému režimu a obnoven nebyl. Leží na hranici se Středočeským krajem a tak má celkový podíl věřících jen o několik desetin procent nižší než první kategorie.

Třetí kategorii reprezentuje klášter v Oseku. Ačkoliv je stále aktivní a žijí zde cisterciáci, tak víra zde poklesla o 3%. Poslední převor zde zemřel v roce 2008 a od té doby se o chod kláštera stará nezisková duchovní organizace Kruh přátel.

Poslední kategorii zastupují čtyři kláštery: Kadaň, Roudnice nad Labem, Rumburk a Žatec. U všech klášterů se celkový podíl věřících pohybuje v rozmezí 10 % - 12 % (katolíci z této hodnoty zauímají zhruba 30 % - 36 %). Zvýšený počet věřících oproti ostatním může být dán tím, že v klášteře v Roudnici dlouhou dobu působí farní společenství, které se stará o duchovní život v obci. Naopak klášter v Žatci se nijak nevyužívá. V Rumburku se tamní společenství orientuje na duchovní výchovu a v Kadani slouží převážně ke kulturním účelům. Dohromady mají všechna čtyři města nejvyšší podíl katolíků. Ovšem spíše než klášterem je tato skutečnost ovlivněna činností tamních farních komunit.

5.2.6 Liberecký kraj

Tab. 12: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií v Libereckém kraji

2011		LIBERECKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
0 – 499	1	299	12,71	52,63	6,69
500 – 1999	/	/	/	/	/
2000 – 4999	2	6 450	11,83	34,6	4,09
5000 – 9999	/	/	/	/	/
10000 – 19999	/	/	/	/	/
20000 – 39999	1	36 017	9,85	29,71	2,93
40000 – 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

V Libereckém kraji závisí religiozita především na velikosti a poloze obce. Klášter v Bezdězu, který zastupuje kategorii 0 – 499, je dnes neaktivní a slouží hlavně ke kulturním účelům. Druhou skupinu 2 000 – 4 999 zastupují kláštery v Jablonném v Podještědí a v Hejnici. V Jablonném (celkový podíl věřících činí 10,07 %, z čehož katolíci jsou 37,83 %) sice stále žijí dominikáni, ale jen ve velmi nízkém počtu a tak se nemohou na šíření víry významně podílet. Navíc jsou ještě limitováni financemi a většina z nich připadne na opravy kláštera. V bývalém areálu kláštera v Hejnici (celkový podíl věřících činí 14,28 %, z čehož katolíci jsou 31,43 %) sídlí Centrum mezinárodní duchovní obnovy, které se velmi významně podílí na šíření víry. Oba se nacházejí v blízkosti hranic (důvody nízké religiozity v pohraničí jsou již vysvětleny výše). Poslední skupinu zastupuje klášter v České Lípě, který dnes také není aktivní. Česká Lípa je typickým průmyslovým a obchodním městem, kde se náboženství příliš nevyskytuje.

5.2.7 Královéhradecký kraj

Tab. 13: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií Královéhradeckého kraje

2011		KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	1	242	18,6	31,11	5,79
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	1	4 183	20,73	42,68	8,85
5000 - 9999	1	7 615	14,25	33,73	4,81
10000 - 19999	1	12 632	13,93	29,72	4,34
20000 - 39999	/	/	/	/	/
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

V Královéhradeckém kraji platí posloupnost částečně. Kategorie 2 000 – 4 999 svým počtem věřících posouvá před kategorii 0 – 499, přičemž jediným částečně funkčním klášterem je Broumov, kde však řeholníci nežijí trvale a o klášter se stará farní společenství.

První kategorii reprezentuje bývalý klášter v Kuksu, kde se dnes nachází muzeum lékárnictví a o duchovní život se stará opět kněz, který má na starost i okolní menší obce. Z toho důvodu se víra nemůže dostatečně rozvinout.

Kategorie, která Kuks předchází, je reprezentována klášterem v Polici nad Metují. Zajímavé je, že zdejší klášter není aktivní a přesto je zde nejvyšší podíl věřících. Zdejší klášter byl založen již v roce 1209, a tak má víra v oblasti poměrně hluboké kořeny. Navíc se zde aktivně angažuje zdejší farní společenství, které má kontakty s několika kláštery a kostely v sousedním Polsku. V samotném klášteře dnes sídlí muzeum.

Další kategorii reprezentuje klášter v Broumově, který i přesto, že v něm farní společenství žije, ztrácí za Polici nad Metují. Zde je rozhodující právě poloha a počet obyvatel. Broumov leží téměř na hranicích a má o tři tisíce obyvatel více než Police nad Metují, která má spíše řád venkovského sídla. Je tedy zřejmé, že přítomnost kláštera zde nehraje žádnou roli.

Poslední skupinu reprezentuje bývalý klášter ve Vrchlabí. Město samotné má nejnižší počet věřících a to také z důvodu rozšíření této průmyslové oblasti. Společnost Škoda si zde otevřela pobočku, čímž se mnoha lidem zajistila práce a zájem o náboženství upadl. Samotný klášter není aktivní a budovy slouží pouze jako muzeum.

5.2.8 Pardubický kraj

Tab. 14: Religiozita v obcích dle velikostních kategorií v obcích Pardubického kraje

2011		PARDUBICKÝ KRAJ			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v celkové populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	2	6 868	19,21	47,92	9,2
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	2	20 701	19,63	49,02	9,62
20000 - 39999	1	23 329	17,2	40,52	6,97
40000 - 50000	/	/	/	/	/

Zdroj: ČSÚ 2011

Pardubický kraj se řadí k více religiozním krajům v Čechách, neboť některé východní části kraje již náleží k Moravě. Výsledky jsou poměrně vyrovnané. První a druhá kategorie se liší jen v několika desetínách v celkovém podílu věřících. Významněji se tyto kategorie liší v podílu katolíků.

První skupinu reprezentují kláštery Chlumek v obci Luže (podíl věřících 22,52 %, z toho jsou katolíci 53,99%) a Králíky (celkový podíl věřících 17,73 %, z toho jsou věřící 43,53 %). V obou klášterech sídlí od devadesátých let farní společenství, které pořádá pravidelné mše a zároveň se stará o duchovní výchovu.

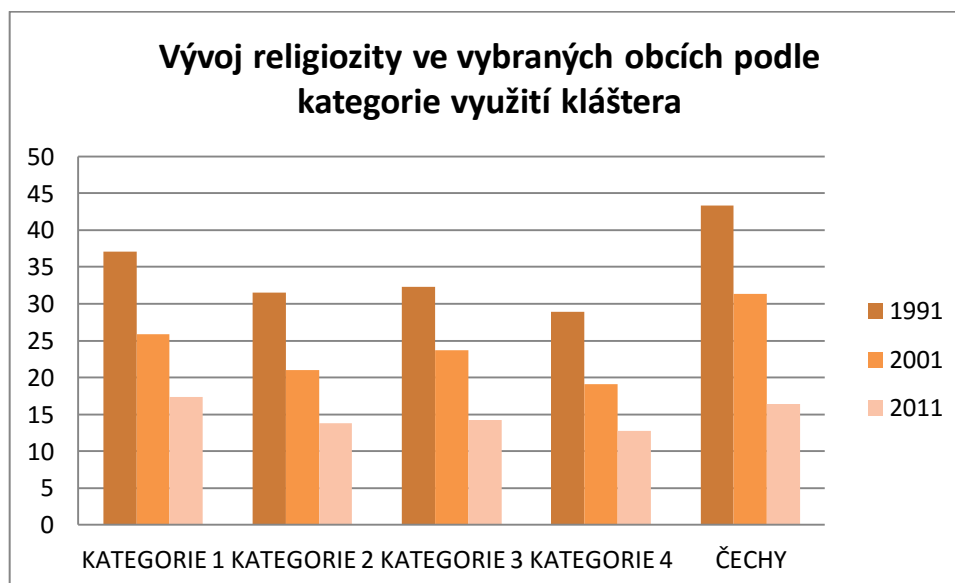
V celkovém podílu věřících se před tuto kategorii částečně přesouvá kategorie po ní následující, zastoupená kláštery v Lanškrounu (celkový podíl věřících je 18,25%, z čehož katolíci jsou 47,25%) a v Moravské Třebové (celkový podíl věřících je 20,96%, z čehož katolíci jsou 50,5%). V klášteře v Moravské Třebové dnes stále žijí františkáni, kteří se významně podílejí na duchovním životě. Ovšem v Lanškrounu se v areálu bývalého kláštera nachází muzeum a tak za Moravskou Třebovou značně zaostává.

Poslední skupinu reprezentuje město Chrudim, které potvrzuje stanovenou hypotézu a ze všech vybraných obcí má nejnižší podíl věřících. Svoji polohou má spíše blíže ke Středočeskému kraji. Tamější klášter je již delší dobu nefunkční a budova slouží jako muzeum.

5.3 Změny ve víře vybraných obcí v letech 1991, 2001 a 2011

V rozmezí těchto tří sčítání lidu zaznamenala religiozita značné úbytky věřících. Vůbec největší pokles byl mezi lety 1991 a 2001. Změnilo se správní dělení České republiky, vznikly nové požadavky na sčítání a objevovaly se stále nové církve, které nabývaly na popularitě na úkor římskokatolické církve. Zároveň se oddělilo Slovensko, které se vyznačovalo vysokým podílem věřících.

Graf 1: Vývoj religiozity ve vybraných obcích dle kategorie využití kláštera

Zdroj: ČSÚ 1991, 2001 a 2011

První graf zachycuje proměny religiozity u vybraných klášterů rozdělených do kategorií dle využití. Největší ztráty jsou zaznamenány mezi lety 1991 a 2001, kdy Česká republika přišla o vliv religiózního Slovenska a padla železná opona. Církve sice (především katolická) zaznamenaly velký příliv věřících. Tento příliv se projevil hlavně ve sčítání v roce 1991, kdy některé obce zaznamenaly přes 50 % věřících. Církve byla tehdy vnímána jako bojovník proti komunismu, došlo ke svatořečení Anežky České a pouti na Velehrad. Kanonizace byla vysílána živě v televizi, a když lidé viděli, že se

církev objevuje v televizi, pochopili, že režim oslabuje. Sametová revoluce mohla propuknout naplno. V roce 1990 bylo mnoho klášterních budov navráceno řádům, které zde dříve sídlily a mohly se znovu věnovat své duchovní činnosti. Nicméně příliv věřících netrval dlouho a prvotní nadšení brzy upadlo a s ním upadal též zájem o kláštery (Balík, Hanuš, 2007). Po sčítání v roce 2001 zaznamenala katolická církev první velké ztráty věřících. Ztráta pro obce v první kategorii v období mezi lety 1991 a 2001 byla vůbec nejvyšší. Průměrně ztratily všechny vybrané obce přes více než 10 % všech věřících. Zásadním důvodem se stal fakt, že katolická církev již nebyla vnímána jako ochránkyně lidských práv. Se ztrátou víry v katolickou církev byl ztracen i zájem o řeholníky a jejich život. Ti se stále více uzavírali do klášterních zdí a podstata jejich života je v současné době mnohým lidem skryta. Právě venkovské kláštery a kláštery v pohraničí touto ztrátou nejvíce utrpěly a mnohé svou činnost ukončily nebo řeholníci předali budovu do správy farnímu společenství a jezdí tam jen příležitostně.

Obce, kde již byly kláštery nefunkční, a kam se řeholníci navrátit nemohli, tak již samy o sobě měli nízký podíl věřících. Jedná se o kláštery druhé kategorie. Řeholníci se nejvíce vraceli tam, kde by mohl být o jejich činnost projeven vyšší zájem, což byly větší obce popřípadě malá města. Druhá kategorie má vyrovnanější průběh a zaznamenává nižší úbytek, neboť již před sledovaným obdobím zde žilo málo věřících.

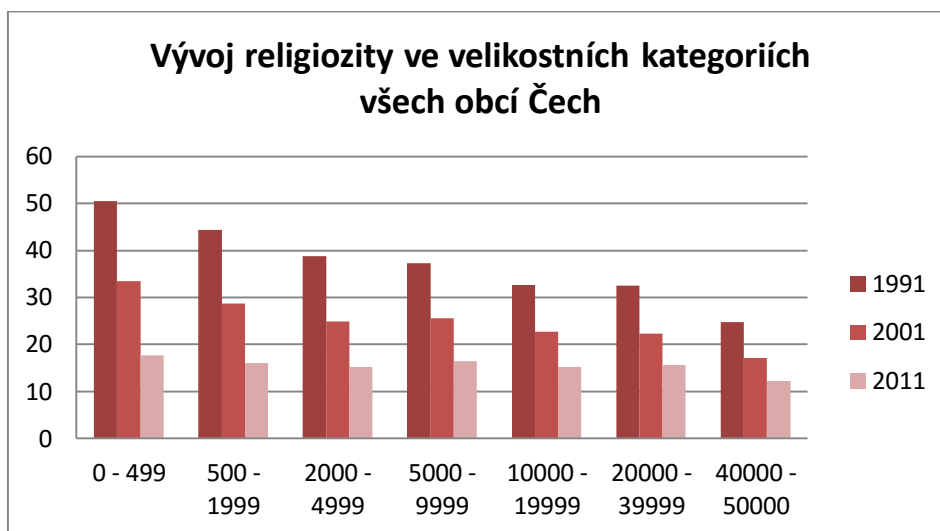
Třetí kategorii reprezentují hlavně větší města, kde již počet věřících tak rychle neklesá. Tuto tezi též potvrzuje graf 3, který ukazuje, že města nejsou tak ztrátová a jejich religiozita je srovnatelná s kategorií 0 – 499. Většina aktivních klášterů, totiž leží ve městech, kde spíše osloví více lidí. To dokazuje též skutečnost, že nejvíce aktivních klášterů leží v Praze. Další velká komunita dnes žije v Liberci, Plzni a Českých Budějovicích. V této kategorii se také nachází mnoho zrušených klášterů již z dob vlády Josefa II., které se již nepovedlo znovu obnovit a tak zůstaly buď pod správou dané obce, státu nebo soukromníka. Dále se zde nachází několik klášterů z českého pohraničí, kde je celková religiozita nejnižší. Tyto oblasti začaly být ztrátové už od roku 1948, kdy sem přesídlovali mladí lidé, kteří byli pod vlivem komunistické strany.

Poslední kategorie se velmi podobá kategorii třetí a nezaznamenává tak velký propad. Navíc ji reprezentují pouze tři kláštery, přičemž dva z nich náleží do oblasti Sudet. Nejvíce ztrátovou obcí je Davle. Zdejší klášter již není aktivní několik století a tak nemůže vyvíjet žádný vliv na obyvatelstvo obce, které je závislé jen na zdejším knězi. Cheb a Žatec pak mají průběh poměrně stejný. Ztráty mezi lety 1991 a 2001 se zde pohybují okolo 10 % a mezi lety 2001 a 2011 má mírnější ztrátu Cheb, kde víru opustilo přibližně 5 % obyvatel. V Žatci opustilo víru 8 %. Většina lidí totiž víru opustila již mezi léty 1991 a 2001.

Sčítání v roce 2011 přineslo, zásadní změnu a to, že kolonka náboženství se stala nepovinnou. Této možnosti využilo mnoho lidí, kteří údaje neposkytli a díky tomu zaznamenala religiozita další úpadek. Náboženství se stalo osobní záležitostí a je velice složité určit, jaká je přesná hodnota

religiozity dané obce. Navíc pokud někdo na otázku náboženství neodpoví, neznamená to, že není věřící a víru nějakým způsobem nepraktikuje. Celková religiozita klesá oproti období 1991 – 2001 pozvolněji a to díky tomu, že sice římsko-katolická církev a další velká tradiční vyznání oslabují na úkor alternativních náboženství pocházejících hlavně z východních učení, která se stávají stále více populárními a to především díky tomu, že nevyžadují přísné dodržování regulí a nabízejí více individuální přístup. Většina obcí s aktivními kláštery již neztrácí tolik věřících a hodnota religiozity má vyrovnanější průběh. Důvodem může být i fakt, že lidé, kteří se zde přihlásili k náboženství, to udělali z nutnosti. Tak činí i mnoho lidí, kteří žijí na venkově. Tito lidé většinou patří do starších věkových kategorií a většinou jsou celý týden doma a jedinou společenskou událostí je pro ně návštěva nedělní mše.

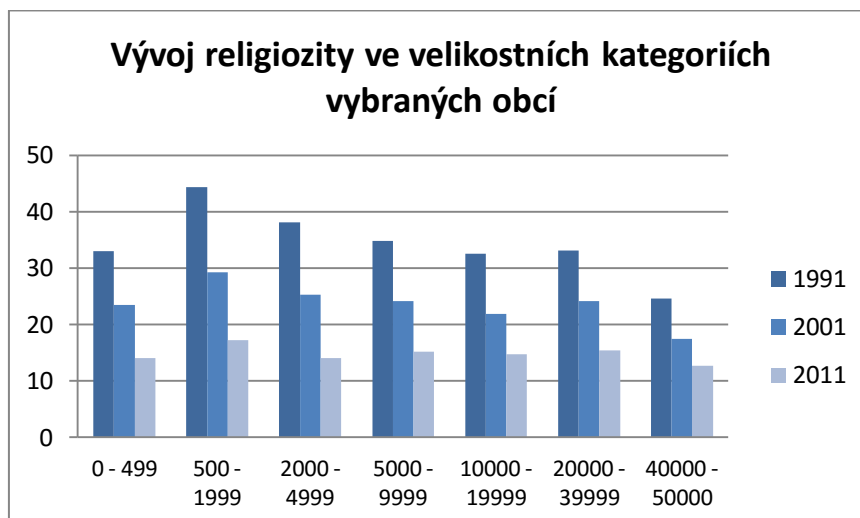
Graf 2: Vývoj religiozity ve všech obcích Čech dle velikostních kategorií

Zdroj: ČSÚ 1991, 2001 a 2011

Na první pohled je vidět, že největší podíl věřících, ale zároveň nejvyšší ztráty, zaznamenaly první dvě velikostní kategorie. Zajímavé též je, že oproti prvnímu grafu je zde patrný úbytek mezi lety 2001 a 2011. Dále se pak úbytky zmenšují, neboť platí, že čím větší obec, tím zde žije méně věřících. I přesto si však venkovské obce udržely poměrně vysoký podíl věřících. Nejméně věřících žije ve městech (viz předchozí kapitoly). Avšak lze zmínit, že právě města zažila nejmenší úbytky věřících. Důvodem je skutečnost, že ve velkých městech existuje vedle kláštera též několik farních kostelů a mnohá další duchovní společenství a víra se zde udržuje mnohem lépe než na venkově, kde funguje jediná farnost.

Graf 3: Vývoj religiozity ve vybraných obcích dle velikostních kategorií

Zdroj: ČSÚ 1991, 2001 a 2011

Třetí graf se již od druhého liší. Nejmarkantnější rozdíl je v kategorii 500 – 1999, která je nejreligióznější a též nejvíce ztrátová. Tato kategorie pojímá nejreligióznější oblasti Čech a nejvíce aktivních klášterů. Právě tyto oblasti byly nejvíce ztrátové, co se týče podílu věřících (důvody zmíněny již výše). Jedná se o malé obce, kde žije převážně starší obyvatelstvo, jeho počet se zmenšuje a nenahrazují jej mladí lidé, kteří by byli vedeni k víře. V současné době si zakládají rodiny tzv. Husákovy děti, které byly nejvíce postižené komunistickou propagandou, a drtivá většina z nich nebyla k víře vedena. Platí opět trend města, kde jsou ztráty vyrovnané. Oproti celým Čechám je první kategorie též poměrně vyrovnaná. Většinou se jedná o kláštery, které se již po roce 1989 znovu neobnovily a velká část z nich leží na nízce religiózním severu Čech, proto je celková religiozita zde nižší. Další kategorie se mezi sebou liší jen velmi nepatrně a jejich ztráty již nejsou tak velké.

6. Syntéza

Po zpracování a zhodnocení všech použitých dat je patrné, že vliv lokace kláštera se spíše neprojevil. Dlouhá doba komunismu u nás zapříčinila stav, kdy se víra upozadovala a lidé se k ní těžko dostávali kvůli zásahům státu. I když komunismus padl a některé kláštery se povedlo obnovit, tak generace narozená během i po pádu komunismu nebyla k víře vedena, neboť rodiče ji buď ztratili anebo vůbec neměli. Díky tomu nebyl projevován zájem o kláštery a celkově o církve, které zůstala věrna pouze starší generace. Některé z vybraných obcí mají sice mírně zvýšenou religiozitu proti ostatním, ale spíše než klášterem je to dáno samotnou mentalitou obyvatel nebo strukturou obyvatelstva. Příkladem za všechny je Milevsko, které má nejvyšší index stáří, který přesahuje 100 %, což značí nepříznivé hodnoty a má tedy vysoký podíl starých lidí – nejvyšší v Jihočeském kraji. Velmi podobná situace je i v obci Želiv, kde též index stáří dosahuje hodnotu lehce přes 100 %. Navíc tyto dvě obce jsou jediné, kde by se vliv kláštera mohl viditelně projevit. Konkrétně Želiv se do své duchovní činnosti snaží zapojit veřejnost a zdejší řeholníci pracují v celém okresu Pelhřimov tak i Havlíčkův Brod. Vnitrozemí Čech je celé charakteristické vyšším podílem starších lidí – jih Středočeského kraje, sever Jihočeského kraje, západ Vysočiny, Pardubického a Královéhradeckého kraje a jihovýchod Plzeňského kraje (mapa 4 v Příloze). Všechny tyto oblasti jsou rovněž spojeny s vyšším podílem věřících. Věk má tedy neodmyslitelně významný vliv na religiozitu. S věkem se též úzce pojí pohlaví, neboť výsledky sčítání zaznamenaly, že více věřící jsou ženy a toto číslo roste, takže největší podíl tvoří ženy starší 65 let (ČSÚ, 2014). S věkem se též pojí vzdělání, kdy nejvyšší podíl věřících byl zaznamenán u osob s vysokoškolským vzděláním, konkrétně 28 % (ČSÚ, 2014). Takových lidí je nejméně soustředěno v severních Čechách, kde se jim těžko hledá uplatnění, proto se stěhují do Prahy nebo alespoň do její blízkosti, což může být jeden z důvodů, proč například v Davli žije více katolíků než v Zaječově, který leží téměř u hranic s Plzeňským krajem.

Pokud by se měl dokazovat vliv kláštera, tak se mohl projevit jen v kategoriích podle využití. Kláštery jsou zde seřazeny a výsledky ukázaly, že pouze první aktivní kategorie se vyznačuje zvýšeným podílem věřících. Tuto teorii též ve svém díle podporuje Ježková (2013), která říká, že za skutečný živý klášter lze považovat jen ten, kde žije komunita řeholníků popř. kněží. Jedině tak může být zajištěn duchovní život a práce s veřejností. Ostatní kláštery, které nejsou v péči církve, pak mají logicky nižší podíl věřících. I přesto se na území Čech nachází více klášterů, které dnes v péči církve nejsou, ale na území obce, kde leží, se též vyskytují farnosti a tak se výsledky liší jen několika procentním rozdílem. Druhá kategorie je spíše směs klášterů, kde se nachází kláštery jak pod vlivem církve, tak pod vlivem státu. Ovšem primárně zajišťují nejdůležitější činnost spojenou s duchovním působením a to je obecná pastore (viz kapitola Definice pojmů). Díky tomuto pestrému složení má tato kategorie nižší podíl věřících, než se předpokládalo. Třetí kategorie je pak nejpočetnější, protože mnoho klášterních

budov slouží jinému využití – většinou obci samotné nebo státu, jako městské úřady, knihovny, školy nebo soudy. Tento typ klášterů se z větší části nachází ve městech, proto se nedostává před první kategorii, ale zase na druhou stranu bývá centrem farností a tím pádem se dostává před kategorii druhou, která má mnohem nižší počet obcí. První kategorie aktivních klášterů svým podílem věřících i katolíků nakonec získala náskok nad celkovým podílem všech věřících na sledovaném území. Lze tedy konstatovat, že v tomto případě se vliv kláštera skutečně prokázal.

Druhým důležitým aspektem, který má též významný vliv, je velikost obce. Klášterní obce ze skupiny 500 – 1 999 se ve většině krajů prokázaly jako nejreligióznější. Jak již bylo mnohokrát uvedeno, jedná se stále o venkovské oblasti, které se svým charakterem a strukturou však přibližují městům. Bývají to též centra okresních farností. Většina klášterů zařazených do této velikostní skupiny patří buď do první, nebo do druhé kategorie podle využití. Tudiž se zde odehrává i duchovní nebo jiná činnost spojená s klášterem a náboženstvím. Naopak skupiny od 5 000 – 9 999, 10 000 – 19 999 a 20 000 – 39 999 se prokázaly jako nejrozkolísanější. Hodnoty se liší kraj od kraje. Například Jihočeský kraj a Plzeňský kraj disponují v těchto skupinách vyššími čísly než kraje Karlovarský, Ústecký nebo Liberecký. V tomto případě pak ale podíl věřících ovlivňuje též poloha obce. Právě poloha obce hraje nezanedbatelnou roli, neboť se na výsledcích projevil fakt, že obce, jež leží v Ústeckém, Karlovarském a Libereckém kraji, jsou do značné míry ovlivněny odsunem Němců v roce 1945, kteří zde žili celé dlouhá staletí. Lidé, kteří sem přišli po nich, k území neměli žádný vztah, což se stalo důvodem, kvůli kterému mnoho klášterů zaniklo. Jejich zánik byl pak dovršen vládou komunismu, která proti katolické církvi vedla tažení a ze severních Čech učinila průmyslové centrum země, kláštery zrušila a ustanovila pouze šest internačních klášterů, do kterých soustředila všechny řeholníky. Tyto internační kláštery se nacházely právě v českém pohraničí co nejvíce oddělené od lidí. Mnoho obcí se začalo urbanizovat, například Karlovarský kraj má hned po Praze nejvyšší úroveň urbanizace, která dosahuje hodnot přes 80 % (ČSÚ, 2011) a podobně je tomu též v kraji Ústeckém. Velké množství menších měst je způsobeno tím, že v padesátých letech se mnoho menších obcí slučovalo, aby vznikla nová regionální průmyslová centra. Lidé z venkova byli nuceni pod heslem: „Buduj stát, buduj průmysl!“ se stěhovat do měst a pracovat v průmyslových podnicích. Malé obce zanikaly v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí, která značně devastovala krajinu. V důsledku toho zde od konce druhé světové války až do současnosti nebyla vytvořena vhodná půda pro rozvoj náboženství. Mladí lidé žili ve městech a starší zůstávali na venkově. Díky tomu se většina aktivních klášterů po roce 1989 soustředila právě do měst, kde měli řeholníci větší šance k prosazení a získání více věřících. Venkovských klášterů se mnoho nezachovalo a venkovské obce se samy o sobě vyznačují zvýšenou religiozitou spíše proto, že zde žijí starší lidé. Ve městech mimo katolickou církev v současné době též působí další náboženská uskupení, která zde mají větší šanci získat více věřících než na venkově. Dále pak také existují oblasti, kde se tradičně víra udržovala po dlouhá léta – mezi

takové oblasti patří Chodsko v Plzeňském kraji, Vlašimsko, Příbramsko, Benešovsko, jižní Čechy, východní Čechy (Orlické hory, Choceň, Polička), Vysočina a slabě Liberecko. Tyto oblasti stále patří mezi nejreligióznější, ale též nejvíce ztrátové od roku 1991.

Všechny tyto skutečnosti se projevují na celkové religiozitě a způsobují rozkolísanost velikostních kategorií. V tomto případě se tedy vliv kláštera neprojevuje. Neboť takovéto výsledky nejsou vypovídající, právě proto, že většina skutečně aktivních klášterů je ve velkých městech, jako jsou krajská města a hlavní město Praha. Tato města však nejsou v analýze zahrnuta, neboť by mohla ovlivnit výsledek tím, že práce se snaží dokázat vliv v obcích do padesáti tisíc obyvatel. Ovšem při pohledu do kartogramů v přílohách je vidět, že Praha se skutečně vyznačuje poměrně vysokým podílem věřících.

Co se týče období vývoje religiozity podle sčítání od roku 1991 až po 2011, tak lze říci, že rok 1991 není vhodný ke sledování vlivu. Období je charakteristické náhlým přívalem věřících po pádu komunistického režimu, mnoho lidí se k víře přihlásilo, protože jen mohlo. Nadšení se zmírnilo a úbytek se projevil v roce 2001, právě v tomto roce už lze vliv kláštera zkoumat. Podíl všech věřících byl sice vyšší než v roce 2011, ale pořadí jednotlivých kategorií zůstalo od roku 2001 do roku 2011 zachováno. Avšak výsledky sčítání též nezachycují skutečnou situaci. Když někdo využil možnosti nepřihlásit se k náboženství, neznamená to, že není věřící, nebo se nezúčastňuje bohoslužeb. Pravdou zůstává, že ve městech se bohoslužeb účastní více lidí než na venkově, kde bývají kostely poloprázdné. V obci, kde žije málo obyvatel, to v praxi znamená, že se bude vyznačovat vysokým podílem věřících i za předpokladu, že je zde klášter nefunkční. Z toho důvodu je nutné výsledky brát spíše orientačně. Klášter se sice projevil jako stimul, nicméně ani to nezabránilo obrovskému úbytku věřících v roce 2001 ve srovnání s rokem 1991. Lze předpokládat, že u víry zůstali pouze skuteční věřící, kteří mají potřebu deklarovat svoji víru. Tudíž neplatí, že by obce s aktivním klášterem ztratily méně věřících než obce s neaktivním. Spíše je tomu naopak. Pokud se na tuto skutečnost podíváme z hlediska velikostních kategorií obcí, tak je vidět, že aktivní kláštery ve městech ztratily méně věřících než na venkově, kde se obyvatelstvo nestřídá tak rychle.

U některých klášterů se též projevil vliv i mimo obec. Na základě kontaktu s řeholníky bylo zjištěno, že vliv u klášterů Teplá, Želiv, Sušice, Vyšší Brod, Příbram a Milevsko přesahuje do okolních obcí. Jedná se o kláštery první aktivní kategorie, jejichž řeholníci pracují na farnostech v okolí kláštera, kde zajišťují pravidelné bohoslužby a další pastorační činnost. Tento vliv je i dobře patrný na mapě 4 v přílohách, kde je vidět tmavší barva v okolních obcích. Mezi věřícími jsou kláštery též velmi oblíbené, neboť je stále využívají k duchovním pobytům.

Obecně lze říci, že spíše než lokace kláštera religiozitu značně ovlivňuje poloha obce samotné, neboť se ukázalo, že celkové rozložení věřících v Čechách je do značné míry ovlivněno historickými událostmi ve druhé polovině dvacátého století. V této době se vytřídily oblasti, které tradičně směřují

k náboženství, bez toho aniž by je ovlivňovala přítomnost kláštera. Díky udržení vyššího podílu věřících zde mohly být kláštery zachovány. Příkladem jsou jižní Čechy, kde je nejvíce aktivních klášterů. Přítomnost aktivního kláštera víru stimuluje, ale pokud neexistují věřící, tak ani aktivní klášter na religiozitu příliš nezmění (viz Chlum Svaté Máří v Sokolovské pánvi nebo Rumburk ve Šluknovském výběžku). Další důležitou roli hrají věkové složení obyvatelstva a s tím spojená velikost obce. Ukázala se jistá rozkolísanost mezi velikostními kategoriemi ve městech. I když je mezi nimi viditelný několikaprocentní rozdíl, tak není tak velký, aby se dal považovat za relevantní důkaz vlivu lokace kláštera. Většina aktivních klášterů první kategorie se totiž zachovala právě ve městech. Případný vliv lze dokázat na velikostní kategorii 500 – 1 999. Vše též odlišuje sídelní struktura, která je jiná v severních Čechách a jihovýchodních Čechách. Severní Čechy jsou charakteristické vysokým stupněm urbanizace, kdežto jihovýchod má spíše venkovský charakter. Ovšem ani zde nemá klášter velký vliv, jak již bylo zmíněno, venkov se hlásí k náboženství spíše z nutnosti než z osobního přesvědčení. Zemědělské oblasti mají více věřících než oblasti průmyslové a pohraničí (obzvláště v severozápadních Čechách) je méně religiozní než vnitrozemí.

7. Závěr

Práce mapuje religiozitu v Čechách a snaží se sledovat potencionální vliv lokace některých klášterů na religiozitu lidí žijících v dané obci. Snaží se též pomocí dalších jevů zjistit, zda v současné době klášter dokáže díky své činnosti, kterou vyvíjí, přilákat obyvatelstvo k římskokatolické církvi popřípadě zda nějakým způsobem stimuluje víru v obci. Z toho důvodu je v práci též zohledněna současná činnost kláštera.

Cílem práce bylo s pomocí statistických analýz dat poskytnutých Českým statistickým úřadem zjistit, zda klášter má v současné době skutečně vliv na to, zda obec vyznačuje (oproti ostatním v kraji) vyšší religiozitou. Z tohoto důvodu bylo učiněno rozčlenění klášterů do jednotlivých kategorií podle velikosti dané obce a podle využití kláštera a následně došlo k jejich komparaci mezi sebou i celorepublikovým průměrem. Byl sledován jednak celkový podíl věřících i celkový podíl katolíků v populaci. Celkově bylo vybráno 55 klášterů na vymezeném území, které zahrnuje devět krajů České republiky. Je ještě nutné podotknout, že vzhledem k podmínkám sledovaných sčítání, se pracuje s poměrně nízkými čísly.

Aby se povedlo hlavní cíl dokázat, byly sestaveny celkem čtyři hypotézy, které předpokládají vliv kláštera v obci a každá z jiného úhlu pohledu. První z nich se snaží dokázat, že nejvíce religiozitu obce ovlivňuje aktivní klášter první kategorie, tedy takový kde žijí řeholníci. Tato skutečnost se pak projeví zvýšenou religiozitou místních obyvatel. Tato hypotéza se však nesplnila úplně. Zvýšená religiozita se skutečně projevila v obcích zařazených do první kategorie aktivních klášterů, avšak mezi dalšími kategoriemi již nebyla zachována předpokládána posloupnost. Naopak kláštery, které neslouží duchovnímu účelu, se projevily vyšší religiozitou než kláštery, které alespoň částečně duchovní činnost provozují. Způsobuje to skutečnost, že města nejsou tak ztrátová jak venkovské oblasti. Potvrdil se však rozdíl v religiozitě mezi první a poslední kategorií, která je nejméně religiozní. Nicméně do analýzy vstoupily další faktory, které se podílely na utváření víry v Čechách. Vzhledem k této skutečnosti se u některých klášterů (pouze první aktivní kategorie) povedlo dokázat, že jejich vliv působí i na okolní obce, jejichž farnosti klášter zastřešuje. Jedná se o obce Teplá, Želiv, Vyšší Brod, Milevsko, Sušice a Vyšší Brod.

Druhá hypotéza se zaměřuje na problém velikosti obce, kdy se domnívá, že obce do 2 000 obyvatel budou mít vyšší podíl věřícího obyvatelstva. Druhý cíl se povedlo prokázat taktéž pouze částečně, neboť v mnohých případech byla první kategorie 0 – 499 méně religiozní než kategorie 500 – 1 999. Nicméně na tato data je nutné se dívat s odstupem, protože aktivní kláštery leží hlavně ve větších obcích, kde osloví více lidí. Podíl věřících sice ukazuje vyšší hodnoty pro venkovské obce, avšak stejné množství věřících mnohdy i vyšší (co se do počtu týká) žije i ve městech. Další velikostní skupiny se pak ukázaly v každém kraji poměrně rozkolísané a bez pravidelnosti. Většinou však platilo,

že obce alespoň jedné těchto dvou kategorií disponovaly vyšším podílem věřících než obce, které se svým počtem obyvatel jsou již řazeny mezi města. Jediné dva kraje, kde se projevila přímá posloupnost, jsou Liberecký kraj a kraj Vysočina. Jako nejrozkolísanější se ukázaly kraje Středočeský, Jihočeský a Plzeňský, které tvoří jakýsi pomyslný přechod mezi religiózním jihovýchodem a málo religiózním severozápadem. V Jihočeském kraji se nachází nejvíce aktivních klášterů z celého vzorku. Mimo jiné mnozí lidé z venkova se k víře hlásí spíše z důvodu nutnosti než z vlastního přesvědčení. Velikost obce tedy není rozhodující.

Čtvrtá hypotéza se soustředí na tvrzení, které říká, že kvůli slábnoucímu duchovnímu a řeholnímu životu se vliv kláštera projevuje pouze na úrovni obce. Tento cíl se plně projevuje téměř ve všech obcích, neboť každá má svoje specifikum a činnost kláštera se v současné době dále než za hranice obce nedostane. Je to způsoben též nízkým zájmem o řeholníky a jejich život. Jen velice málo komunit skutečně spolupracuje s veřejností a takové se většinou nacházejí v krajských nebo větších, městech, kde spíše nalezenou u veřejnosti větší ohlas. Krajská města však nejsou v práci zahrnuta, neboť by celý výsledek značně zkreslovala a neměla by takovou vypovídací hodnotu. Jak je již zmíněno výše objevilo se několik obcí, jejichž vliv však hranice dané obce přesáhl tím, že jejich řeholníci se starají o farnosti v okolních obcích (viz výše).

A čtvrtá hypotéza říká, že v období 1991 – 2011 obce s aktivním klášterem první kategorie zažily nejmenší ztráty věřících. Hypotéza se však nepotvrdila. Byly to právě obce s aktivními kláštery první a druhé kategorie, které ztratily nejvíce věřících. Jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách, vše souvisí s prvotním nadšením pro katolickou církev, které postupem času ochladlo a spousta věřících, kteří víru nebrali vážně, od ní odpadli. I přesto si však první kategorie udržela postavení a je nejreligióznější. Úbytek se spíše projevil na druhé kategorii, která oslabila a posunula se za kategorii třetí.

Vliv kláštera se tedy povedlo prokázat jen v kategoriích podle využití. Lze tedy konstatovat, že pouze klášter, v němž žije a působí duchovní komunita. Jedině takový klášter může nějak religiozitu stimulovat. Mezi křesťany jsou kláštery velmi oblíbené díky jejich činnosti. Nejlépe se klášterům daří ve městech, kde mohou oslovit více lidí. Sčítání lidu se tedy ukázalo v tomto ohledu jako velmi málo vypovídající, protože nepostihuje skutečnou situaci samotného kláštera. Řeholníci nepůsobí jen uvnitř kláštera, ale též i v jiných obcích, okresech i krajích. A naopak do klášterů se sjíždí lidé z celé České republiky, ale i Evropy, neboť mnoho řádů má spousta kontaktů v zahraničí. Sčítání zachycuje lidi, kteří mají potřebu k nějaké církvi patřit. Povedlo se též prokázat, že Česká republika není tak ateistická jak se mohlo na první pohled zdát a římskokatolická církev je nadále nejsilnějším náboženstvím u nás.

Závěrem lze už jen říci, že religiozita je velmi subjektivní záležitostí a neexistuje nějaký jednotný postup jak ji uchopit a zkoumat. Každý dotazník, sčítání či jiný zjišťovací způsob se na ni táže jinak a každý člověk na něj může pokaždé odpovědět jinak. Někdy nemusí odpovědět vůbec, a přesto sám sebe řadí mezi věřící. Nejrelevantnějším způsobem (alespoň co se katolické víry týče) je zjišťování podle návštěvnosti bohoslužeb, protože ten kdo má potřebu se bohoslužeb účastnit, má též potřebu v Boha věřit. Takovéto statistické zdroje si však vede katolická církev ve svých interních evidencích a člověk k nim nemá běžně přístup. Nebo tato data sbírají soukromé firmy, které je poskytují pouze za poplatek. I přesto se však ukázalo, že v Čechách, která jsou považována ve střední Evropě za nejméně religiózní, stále žijí lidé, kteří i přes všechny peripetie mají touhu k nějaké církvi patřit.

7. Seznam literatury

A. Tištěné zdroje:

- ANDĚL, J. (1998): Kulturní geografie. UJEP, Ústí nad Labem, 146 s.
- BALÍK, S., HANUŠ, J. (2007): Katolická církev v Československu 1945-1989. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 399 s.
- BERGER, P., L., LUCKMANN (1999): Sociální konstrukce reality. Pojednání o sociologii vědění. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 185 s.
- BOHÁČ, P. (1999): Atlas církevních dějin českých zemí 1918-1999. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 175 s.
- CASANOVA, J. (2005): Naděje a úskalí veřejného náboženství. In: Hanuš, J., Vybíral, J.: Evropa a její duchovní tvář. Eseje – komentáře – diskuse. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 100 – 102 s.
- DEMJANČUKOVÁ, D. (1995): Religionistika. Západočeská univerzita, Plzeň, 117 s.
- FIALA, P. (2007): Laboratoř sekularizace. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 183 s.
- FRAJER, V. (1997): Úvod do religiозní geografie. In: Gardavský, V. Otázky geografie 4. Česká geografická společnost, Praha, 5 – 32 s.
- GREEELEY, A. M. (2003): Religion in Europe at the End of the Second Millennium. Transaction Publishers New Jersey, 252 s.
- HAGGET, P. (1983): Geography. A Modern Synthesis. Harper Row Publishers, New York, 620 s.
- HAMPLOVÁ, D. (2000): Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti. Sociologický ústav AV ČR, Praha 200, 60 s.
- HAMPLOVÁ, D. (2009): Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí. Sociologický ústav AV ČR, Praha, 139 s.
- HAMPLOVÁ, D. (2013): Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí. Karolinum, Praha, 151 s.
- HAMPLOVÁ, D. (2001): Institucionalizované a neinstitucionalizované náboženství v českém poválečném vývoji. Soudobé dějiny. Akademie věd ČR, Praha, roč. 8, č. 2-3, 294-311 s.
- HAVLÍČEK, T. (2007): Nové trendy výzkumu v religiозní geografii. In: Švec, P., Vančura, M. (eds.): Česká geografie v evropském prostoru – Vyžádané přednášky. Sociogeografické procesy. Sborník příspěvků z XXI. sjezdu ČGS, České Budějovice, 67 – 72 s.
- HAVLÍČEK, T. (2008): Věřící jako menšina v Česku. Geografické rozhledy 17, č. 4, 5 s.

- HEJNA, D. (2010): Náboženství a společnost. Věda o náboženství a její historické kořeny. Grada, Praha, 200 s.
- HITCHCOCK, T.S. – ESPOSITO, J.L. (2009): Zeměpis náboženství. Kde žije Bůh, kudy kráčejí poutníci. Universum, Praha, 415 s.
- JEŽKOVÁ, A. (2013): Tichá srdce. Kláštery a jejich lidé. Práh, Praha, 445 s.
- JEŽKOVÁ, A. (2015): Tichá srdce. Příběhy míst a lidí. Olympia, Praha, 383 s.
- JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M. (2003): The Dictionary of Human Geography. Blackwell Publishing, Oxford, 1052 s.
- KAVKA, F. – SKÝBOVÁ, A. (1969): Husitský epilog na koncilu Tridentském a původní koncepce habsburské rekatolizace Čech. Počátky obnoveného pražského arcibiskupství 1561-1580. UK, Praha, 210 s.
- KOKAISL, P. (2009): Geografie náboženství. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Praha, 264 s.
- KRČEK, J. (2013): Rušení klášterů na Plzeňsku. Vydavatelství Západočeské univerzity v Plzni, Plzeň, 193 s.
- KUČA, K. (2000 – 2011): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha.
- LUCKMANN, T. (1967): The Invisible Religions: The Problem of Religion in Modern Society. MacMillan, NewYork, London, 128 s.
- LUCKMANN, T. (2005): Privatizace náboženství a morálky. In. Lužný, D.: Řád a moc: vybrané texty ze sociologie náboženství, Masarykova univerzita, Brno, 255 - 300 s.
- LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. (2008): Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v české společnosti. Malvern, Praha, 206 s.
- LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. (2007): Sociologie náboženství. Portál, Praha, 236 s.
- LUŽNÝ, D.(1998): Náboženská situace v České republice po roce 1989. Religio: Revue pro religionistiku, Masarykova univerzita Brno 1998, roč. 6, č. 2, 213-225 s.
- MATLOVIČ, R. (2001): Geografia religii, Náčrt problematiky. FHPV PU, Prešov, 247 s.
- MICHALSKI, T. (2005): The Geographical Aspects of the Transformation Process in Central and East – Central Europe. Bernardinum, Gdynia, 235 s.
- MIŠOVIČ, J. (2001): Víra v dějinách zemí Koruny české. Sociologické nakladatelství, Praha, 193 s.
- MOLNÁR, A. (2007): Na rozhraní věků. Cesty reformace. Kalich, Praha, 416 s.
- MORÁVKOVÁ, Š. (2004): Metodologie zjišťování náboženského vyznání při SLDB 2001. Demografie. Český statistický úřad, Praha, roč. 46, č. 2, 116-120 s.

- NEŠPOR, Z. (2010): Náboženství v 19. Století. Nejcírkevnější století, nebo zrod českého ateismu. Scriptorium, Praha, 324 s.
- NEŠPOR, Z. (2010): Příliš slabí ve víře. Česká ne/religiozita v evropském kontextu. Kalich, Praha, 214 s.
- NEŠPOR, Z. (2008): Ne/náboženské naděje intelektuálů. Scriptorium, Dolní Břežany, 429 s.
- PETRÁČEK, T. (2013): Sekularizace a katolicismus v českých zemích. Specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa. Moravapress, Ostrava, 132 s.
- RŮŽKOVÁ, J. (1995): Sčítání lidu, domů a bytů 1991. Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 124 s.
- SRB, V. (1997): Náboženské vyznání a demografické, sociálně ekonomické a kulturní charakteristiky obyvatelstva ČR. Demografie, Český statistický úřad, Praha, roč. 39, č. 3, 191-202 s.
- ŠMAHEL, F. (2001): Husitské Čechy. Striktury, procesy, ideje, lidové noviny. Praha, 757 s.
- ŠTAMPACH, I., O. (2008): Přehled religionistiky, Portál, Praha, 237 s.
- ŠTAMPACH, I. O. (2010): Na nových stezkách ducha: přehled a analýza současné religiozity. Vyšehrad, Praha, 261 s.
- TOUŠEK, V., ŠICH, P., VAŠÍČEK, P. (1991): Zemská hranice mezi Čechami a Moravou. In: Geografie – Sborník České geografické společnosti, 1996, č. 1, 45-48 s.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. A KOL. (2008): Ekonomická a sociální geografie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 411 s.
- VÁCLAVÍK, D. (2010): Náboženství a moderní česká společnost. Grada, Praha, 243 s.
- VEČEŘOVÁ, P. (2005): Kláštery v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Olympia, Praha, 261 s.
- VLČEK, P., SOMMER, P., FOLTÝN, D. (1998): Encyklopedie českých klášterů. Libri, Praha, 782 s.
- ŽEMLIČKA, J. (1998): Století posledních Přemyslovců. Melantrich, Praha, 412 s.

B. Internetové zdroje:

- ARGUE, A., DAVID, R. J., LYNN, K. W. (1999): Age and Religiosity: Evidence from a Three-Wave Panel Analysis, Journal for the Scientific Study of Religion, Wiley-Blackwell, New Jersey US, roč. 38, č. 3, 423-435 s. Dostupné on – line (13. 3. 2016)
<http://courses.washington.edu/pbafadv/examples/Age%20and%20Religiosity.pdf>
- BROTÁNKOVÁ, H. (2004): Religiozita v České republice v církevních statistikách. In: České teologické texty, č.: 2004/5. Dostupné on-line (25. 3. 2016):
<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2004-5/Religiozita-v-Ceske-republice-v-cirkevnych-statistikach.html>

- BUŠTOVÁ, M. (2014): Malé minoritní náboženské skupiny obyvatel České republiky. PF JČU, České Budějovice, 74 s. Dostupné on – line (15. 3. 2016): https://theses.cz/id/avyjr3/Bustova_BP.txt
- ČSÚ (2014): Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu, dostupné on – line (15. 3. 2016): <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>
- HAMPLOVÁ, D. (2011): Náboženství a pohlaví: Proč jsou ženy zbožnější než muži? Sociologický časopis/Czech Sociological Review. Akademie věd ČR, Praha, roč. 47, č. 2, 297-323 s. Dostupné on – line (27. 2. 2016): http://sreview.soc.cas.cz/uploads/7e7db34c2eb591638b0c4f6ca4b2472c62222f93_Hamplov_2011-2.pdf
- KOMŮRKOVÁ, T. (2015): Náboženství. Základní informace. In. Národní informační centrum pro mládež. Dostupné on – line (24. 2. 2016): <http://www.icm.cz/nabozenstvi-zakladni-informace>
- KUČA, K.: Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice, dostupné on-line (20. 3. 2016): <http://www.znicenekostely.cz/>
- NEŠPOR, Z.(2004): Ústřední vývojové trendy současné české religiozity. In: NEŠPOR, Z.(ed.): Jaká víra? Současná česká religiozita / spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, 21-37 s. Dostupné on-line (1. 4. 2016): <http://www.htf.cuni.cz/HTF-80-version1-Nespor.pdf>
- PAZDERA, M. (2014): Náboženská víra v ČR ve světle sčítání lidu 2011. Regionálně geografická analýza, PŘF MUNI, Brno, s. 67. Dostupné on – line (20. 3. 2016): https://is.muni.cz/th/393637/prif_b/bakalarska_prace.txt
- SVOBODOVÁ, H. A KOL. (2013): Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky. Masarykova univerzita, Brno. Dostupné on – line (15. 3. 2016): <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/index.html>

C. Zdroje dat:

SLDB 1991. Český statistický úřad Praha.

SLDB 2001. Český statistický úřad Praha.

SLDB 2011. Český statistický úřad Praha.

Historie sčítání lidu na území ČR (2012): Český statistický úřad, dostupné on – line (10. 3. 2016):

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_ii

D. Internetové zdroje k vybraným klášterům

Kutná Hora Sedlec, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.ossuary.eu/index.php/cz/>

Mladá Boleslav, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.nakarmeli.cz/o-nas-4/historie-arealu/>

Sázavský klášter, dostupné on – line (17. 8. 2015): <https://www.klaster-sazava.cz/cs>

Klášter Slaný, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasterslany.cz/>

Svatá Hora u Příbrami, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://svata-hora.cz/>

Svatý Jan pod Skalou, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://svata-hora.cz/>

Bechyň, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.lazne-bechyne.cz/klaster.php>

Český Krumlov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasteryck.cz/>

Kájov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.kajov.eu/inst-fara.htm>

Milevsko, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klastermilevsko.cz/>

Římov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.rimov.eu/index.html>

Tábor – Klokoaty, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klokoaty.cz/>

Vyšší Brod, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klastervyssibrod.cz/>

Zlatá Koruna, dostupné on – line (17. 8. 2015): <https://www.klaster-zlatakoruna.eu/cs>

Domažlice, dostupné on – line (17. 8. 2015): http://farnostdomazlice.cz/?page_id=109

Chotěšov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasterchotesov.eu/>

Kladruby, dostupné on – line (17. 8. 2015): <https://www.klaster-kladruby.cz/cs>

Mariánská Týnice, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.marianskatynice.cz/>

Plasy, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klaster-plasy.cz/>

Sušice, dostupné on – line (17. 8. 2015):

<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/susice>

Ostrov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://klaster-ostrov.webnode.cz/>

Teplá, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klastertepla.cz/>

Doksany, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasterdoksany.cz/>

Osek, dostupné on – line (17. 8. 2015):

http://www.osek.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=2378&id_org=11298&p1=1391

Roudnice nad Labem, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.farnostroudnice.cz/>

Rumburk, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://rumburk.farnost.cz/farnost/rumburk/vavrinec.php>

Žatec, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.muzeumzatec.cz/kapucinsky-klaster.html>

Hejnice, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://mcdo.cz/cs/>

Jablonné v Podještědí, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.zdislava.cz/cz/>

Broumov, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasterbroumov.cz/>

Kuks, dostupné on – line (17. 8. 2015): <https://www.hospital-kuks.cz/cs>

Vrchlabí, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.krnep.cz/km-ve-vrchlabi-klaster/>

Chlumeck – Luže, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.chlumeck.net/JChlumeck/index.php>

Králíky, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.klasterkraliky.cz/>

Moravská Třebová, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://www.ofm.cz/kontakty-3/moravska-trebova/>

Želiv, dostupné on – line (17. 8. 2015): <http://zeliv.eu/>

9. Přílohy

- **Tabulky**

Tab. 1: Religiozita v krajích vybraného území v roce 2011

	2011					
	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
Kraj						
Středočeský kraj	1 289 211	184 674	72 258	14,32	39,13	5,60
Jihočeský kraj	628 336	130 847	68 218	20,82	52,14	10,86
Plzeňský kraj	570 401	86 161	38 329	15,11	44,49	6,72
Karlovarský kraj	295 595	37 932	11 666	12,83	30,76	3,95
Ústecký kraj	808 961	81 467	23 380	10,07	28,70	2,89
Liberecký kraj	432 439	55 721	17 123	12,89	30,73	3,96
Královéhradecký kraj	547 916	90 327	37 531	16,49	41,55	6,85
Pardubický kraj	511 627	100 990	50 524	19,74	50,03	9,88
Kraj Vysočina	505 565	148 145	97 552	29,30	65,85	19,30
Čechy celkově	5 590 051	916 264	416 581	16,39	45,47	7,45

ČSÚ 2011

Tab. 2: Religiozita v krajích vybraného území v roce 2001

	2001					
	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
Kraj						
Středočeský kraj	1 122 473	262 441	212 965	23,38	81,15	18,97
Jihočeský kraj	625 267	216 757	191 352	34,67	88,28	30,60
Plzeňský kraj	550 688	133 526	113 983	24,25	85,36	20,70
Karlovarský kraj	304 343	62 494	47 894	20,53	76,64	15,74
Ústecký kraj	820 219	129 822	98 455	15,83	75,84	12,00
Liberecký kraj	428 184	78 818	55 655	18,41	70,61	13,00
Královéhradecký kraj	550 724	146 738	113 630	26,64	77,44	20,63
Pardubický kraj	508 281	162 695	133 779	32,01	82,23	26,32
Kraj Vysočina	519 211	240 669	217 251	46,35	90,27	41,84
Čechy celkově	4 574 359	1 433 960	1 184 964	31,35	82,64	25,90

ČSÚ 2001

Tab. 3: Religiozita v krajích vybraného území v roce 1991

	1991					
	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
Kraj						
Středočeský kraj	1 112 882	393 320	342 425	35,34	87,06	30,77
Jihočeský kraj	697 503	359 613	339 979	51,56	94,54	48,74
Západočeský kraj	860 292	302 682	271 036	35,18	89,54	31,51
Severočeský kraj	1 174 034	296 499	243 274	25,25	82,05	20,72
Východočeský kraj	1 233 187	527 521	449 306	42,78	85,17	36,43
Jihomoravský kraj	2 049 386	1 210 550	1 144 889	59,07	94,58	55,86
Čechy celkově	7 127 284	3 090 185	2 790 909	43,36	90,32	39,16

ČSÚ 1991

Tab. 4: Religiozita v okresech vybraného území v roce 2011

Okres - 2011	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ						
Benešov	98 459	20 211	11 069	20,53	54,77	11,24
Beroun	86 160	10 542	3 752	12,24	35,59	4,32
Kladno	158 799	17 400	5 611	10,96	32,25	3,53
Kolín	96 001	12 555	4 510	13,08	35,92	4,7
Kutná Hora	73 404	11 968	5 276	16,30	44,08	7,19
Mělník	104 659	12 285	4 094	11,74	33,33	3,91
Mladá Boleslav	123 659	14 357	4 749	11,61	33,08	3,84
Nymburk	93 884	13 975	4 890	14,89	34,99	5,91
Praha - východ	157 146	23 163	8 136	14,74	35,12	5,18
Praha - západ	131 231	21 319	7 588	16,25	35,59	5,78
Příbram	112 816	21 490	11 017	19,05	51,27	9,77
Rakovník	54 993	5 409	1 566	9,84	28,95	2,85
JIHOČESKÝ KRAJ						
České Budějovice	186 462	40 502	20 335	21,72	50,21	10,91
Český Krumlov	60 516	11 587	5 839	19,15	50,39	9,65
Jindřichův Hradec	90 604	17 903	9 623	19,76	53,75	10,62
Písek	69 843	15 243	8 095	21,82	53,11	11,59
Prachatice	50 010	11 315	6 135	22,63	54,22	12,27
Strakonice	69 786	14 003	7 248	20,07	51,76	10,39
Tábor	101 115	20 294	10 943	20,07	53,92	10,82
PLZEŇSKÝ KRAJ						
Domažlice	59 926	11 486	6 364	19,17	55,41	10,62
Klatovy	85 726	17 936	9 910	20,92	55,25	11,56
Plzeň - město	62 389	8 266	3 823	13,25	46,25	6,13
Plzeň - jih	188 045	29 049	10 701	15,45	36,84	5,69
Plzeň - sever	74 940	7 918	3 263	10,57	41,21	4,35
Rokycany	47 458	5 301	2 157	11,17	40,69	4,55
Tachov	51 917	6 205	2 111	11,95	34,02	4,07
KARLOVARSKÝ KRAJ						
Cheb	90 188	12 545	3 950	13,91	31,49	4,38
Karlovy Vary	115 446	15 180	4 636	13,15	30,54	4,02
Sokolov	89 961	10 207	3 080	11,35	30,18	3,42
ÚSTECKÝ KRAJ						
Děčín	128 834	12 990	3 788	10,08	29,16	2,94
Chomutov	122 157	12 193	3 590	9,98	29,44	2,94
Litoměřice	117 278	12 951	4 288	11,04	33,11	3,66
Louny	85 191	9 011	2 606	10,58	28,92	3,06
Most	111 775	9 632	2 637	8,62	27,38	2,36
Teplice	125 498	12 759	3 203	10,17	25,10	2,55
Ústí nad Labem	118 228	11 931	3 268	10,09	27,39	2,76
LIBERECKÝ KRAJ						
Česká Lípa	100 756	9 950	3 008	9,88	30,23	2,99
Jablonec nad Nisou	88 200	11 222	2 963	12,72	26,40	3,36
Liberec	169 878	21 947	6 229	12,92	28,38	3,67
Semily	73 605	12 602	4 923	17,12	39,07	6,69
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ						
Hradec Králové	162 661	25 870	10 199	15,90	6,27	6,27
Jičín	79 702	11 456	4 444	14,37	5,58	5,58
Náchod	109 550	22 441	10 390	20,48	9,48	9,48
Rychnov nad Kněžnou	77 829	14 366	6 941	18,46	8,92	8,92
Trutnov	118 174	16 191	5 557	13,70	4,70	4,7
PARDUBICKÝ KRAJ						
Chrudim	103 199	21 452	11 020	20,79	51,37	10,68
Pardubice	168 423	25 551	9 911	15,17	38,79	5,88
Svitavy	103 245	25 661	15 030	24,85	58,57	14,56
Ústí nad Orlicí	136 760	28 326	14 563	20,71	51,41	10,65
KRAJ VYSOČINA						
Havlíčkův Brod	94 217	22 050	13 172	23,40	59,74	13,98
Jihlava	110 522	27 244	16 865	24,65	61,90	15,26
Pelhřimov	71 914	19 336	12 490	26,89	64,59	17,37

ČSÚ 2011

Tab. 5: Religiozita v okresech vybraného území v roce 2001

Okres - 2001	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ						
Benešov	93 156	37 524	33 143	40,28	88,32	35,58
Beroun	75 684	13 678	11 179	18,07	81,73	14,77
Kladno	150 198	23 423	18 690	15,59	79,79	12,44
Kolín	95 700	21 435	16 557	22,4	77,24	17,30
Kutná Hora	73 628	21 105	17 180	28,66	81,4	23,33
Mělník	94 677	18 990	15 252	20,06	80,32	16,11
Mladá Boleslav	114 325	21 543	17 100	18,84	79,38	14,96
Nymburk	84 132	21 360	15 749	25,39	73,73	18,72
Praha - východ	96 061	21 111	16 439	21,98	77,87	17,11
Praha - západ	83 089	19 323	14 523	23,26	75,16	17,48
Příbram	107 739	35 154	31 532	32,63	89,7	29,27
Rakovník	54 084	7 795	5 621	14,41	72,11	10,39
JIHOČESKÝ KRAJ						
České Budějovice	178 201	60 178	52 273	33,77	86,86	29,33
Český Krumlov	59 569	18 350	16 049	30,8	87,46	26,94
Jindřichův Hradec	92 887	32 036	28 511	34,49	89	30,69
Písek	70 550	26 397	23 579	37,42	89,32	33,42
Prachatice	51 369	18 742	17 067	36,49	91,06	33,22
Strakonice	69 863	25 558	22 824	36,58	89,3	32,67
Tábor	102 828	35 496	31 049	34,52	87,47	30,20
PLZEŇSKÝ KRAJ						
Domažlice	58 844	19 710	17 709	33,5	89,85	30,09
Klatovy	88 043	33 171	30 156	37,68	90,91	34,25
Plzeň - město	165 259	33 615	26 557	20,34	79	16,07
Plzeň - jih	68 100	15 908	14 081	23,36	88,52	20,68
Plzeň - sever	73 215	13 012	10 860	17,77	83,46	14,83
Rokycany	45 788	8 094	6 598	17,68	81,52	14,41
Tachov	51 439	10 016	8 022	19,47	80,09	15,60
KARLOVARSKÝ KRAJ						
Cheb	88 738	19 459	14 851	21,93	76,32	16,74
Karlovy Vary	121 998	25 011	18 880	20,5	75,49	15,48
Sokolov	93 607	18 024	14 163	19,25	78,58	15,13
ÚSTECKÝ KRAJ						
Děčín	133 887	20 395	15 750	15,23	77,22	11,76
Chomutov	124 979	19 677	15 320	15,74	77,86	12,26
Litoměřice	114 259	20 683	15 632	18,1	75,58	13,68
Louny	86 020	16 597	11 694	19,29	70,46	13,59
Most	117 196	14 509	11 103	12,38	76,52	9,47
Teplice	126 098	19 923	15 214	15,8	76,36	12,07
Ústí nad Labem	117 780	18 038	13 742	15,31	76,18	11,67
LIBERECKÝ KRAJ						
Česká Lípa	105 669	15 819	12 102	14,97	76,5	11,45
Jablonec nad Nisou	88 154	15 111	10 071	17,14	66,65	11,42
Liberec	159 006	27 862	19 084	17,52	68,49	12,00
Semily	75 355	20 026	14 398	26,58	71,9	19,11
KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ						
Hradec Králové	160 558	37 913	29 034	23,61	76,58	18,08
Jičín	77 761	19 107	14 834	24,57	77,64	19,08
Náchod	112 714	38 201	28 977	33,89	75,85	25,71
Rychnov nad Kněžnou	78 914	26 067	22 214	33,03	85,22	28,15
Trutnov	120 777	25 450	18 571	21,07	72,97	15,38
PARDUBICKÝ KRAJ						
Chrudim	105 240	39 505	32 033	37,54	81,09	30,44
Pardubice	160 987	37 171	29 268	23,09	78,74	18,18
Svitavy	102 667	40 295	34 661	39,25	86,02	33,76
Ústí nad Orlicí	139 387	45 724	37 817	32,8	82,71	27,13
KRAJ VYSOČINA						
Havlíčkův Brod	95 040	38 182	34 250	40,17	89,7	36,04
Jihlava	108 413	42 013	37 646	38,75	89,61	34,72
Pelhřimov	72 984	33 709	30 860	46,19	91,55	42,28

ČSÚ 2001

Tab. 6: Religiozita v okresech na vybraném území v roce 1991

Okres - 1991	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
KRAJ STŘEDOČESKÝ						
Benešov	88 362	50 086	46 490	56,68	92,82	52,61
Beroun	75 859	22 330	19 825	29,44	88,78	26,13
Kladno	149 407	33 601	23 903	22,49	88,89	16,00
Kolín	91 319	32 882	26 935	31,06	81,91	29,50
Kutná Hora	78 938	34 281	29 767	43,43	86,83	37,71
Mělník	94 402	30 117	26 081	31,9	86,6	27,63
Mladá Boleslav	111 694	32 924	28 218	29,48	85,71	25,26
Nymburk	89 154	34 034	26 794	38,17	78,73	30,05
Praha - východ	93 626	32 239	27 807	34,43	86,25	29,70
Praha - západ	76 164	26 824	22 623	35,22	84,34	29,70
Příbram	108 805	50 813	48 076	46,7	94,61	44,19
Rakovník	55 152	13 089	9 906	23,73	75,68	17,96
KRAJ JIHOČESKÝ						
České Budějovice	173 386	84 505	79 086	48,74	93,59	45,61
Český Krumlov	57 388	26 307	24 958	45,84	94,87	43,49
Jindřichův Hradec	93 048	45 402	44 446	48,79	97,89	47,77
Pelhřimov	74 614	46 582	44 806	62,43	95,71	60,05
Písek	72 074	39 000	37 001	54,11	94,87	51,34
Prachatice	50 985	25 955	25 165	50,91	96,96	49,36
Strakonice	71 978	39 035	37 345	54,23	95,67	51,88
Tábor	104 030	50 809	47 172	48,84	92,84	45,34
KRAJ ZÁPADOČESKÝ						
Domažlice	58 729	28 893	27 380	49,2	94,76	46,62
Cheb	86 932	29 345	24 795	33,76	84,49	28,52
Karlovy Vary	122 430	39 097	32 760	31,93	83,79	26,76
Klatovy	89 767	49 545	47 907	55,19	96,69	53,37
Plzeň - město	173 008	51 639	45 402	29,85	87,92	26,24
Plzeň - jih	68 149	26 405	24 708	28,75	93,57	36,26
Plzeň - sever	72 500	21 146	18 658	29,17	88,23	25,74
Rokycany	46 118	12 864	11 666	27,89	90,69	25,30
Sokolov	92 623	28 136	24 170	30,38	85,9	26,10
Tachov	50 036	15 612	13 590	31,2	87,05	27,16
KRAJ SEVEROČESKÝ						
Česká Lípa	102 259	24 906	21 384	24,36	85,86	20,91
Děčín	133 448	32 590	28 013	24,42	85,96	20,99
Chomutov	124 081	30 102	25 814	24,26	84,76	20,80
Jablonec nad Nisou	88 118	23 249	16 939	26,38	72,86	19,22
Liberec	159 196	43 446	33 748	27,29	77,68	21,20
Litoměřice	113 883	33 474	27 138	29,39	81,07	23,83
Louny	86 640	26 310	19 314	30,37	73,41	22,29
Most	120 212	24 022	20 746	19,98	86,36	17,26
Teplice	127 872	31 171	26 940	24,38	84,43	21,07
Ústí nad Labem	118 325	27 229	23 238	23,09	85,34	19,64
KRAJ VÝCHODOČESKÝ						
Havlíčkův Brod	96 113	53 112	49 965	55,26	94,07	51,99
Hradec Králové	162 050	56 819	47 154	35,06	82,99	29,10
Chrudim	106 040	55 371	47 048	52,22	84,97	44,37
Jičín	78 650	29 787	24 503	37,87	82,26	31,15
Náchod	111 939	54 023	42 903	48,26	79,42	38,33
Pardubice	163 121	55 106	46 500	33,78	84,38	28,51
Rychnov nad Kněžnou	78 756	36 856	33 300	46,8	90,35	42,28
Semily	75 547	27 131	22 386	35,91	82,51	29,63
Svitavy	102 455	55 229	49 737	53,91	90,06	48,55
Trutnov	121 414	39 401	30 772	32,45	78,1	25,34
Ústí nad Orlicí	137 102	62 648	55 038	45,69	87,85	40,14

ČSÚ 1991

Tab. 7: Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území roku 2011

2011					
Kláster - 2011	Obec	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ					
Davle - Ostrov	Davle	1 463	15,38	38,22	5,88
Kutná Hora - Sedlec	Kutná Hora	20 497	15,64	37,68	5,89
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	44 303	13,1	30,71	4,02
Mnichovo Hradiště	Mnichovo Hradiště	8 245	10,5	28,52	3
Sázavský klášter	Sázava	3 764	14,13	37,22	5,26
Slaný	Slaný	15 274	11,36	31,35	3,56
Svatá Hora u Příbrami	Příbram	33 084	16,62	42,57	7,07
Svatý Jan po Skalou	Svatý Jan pod Skalou	163	24,54	50	12,27
Zaječov - Svata Dobrotivá	Zaječov	1 406	9,32	26,72	2,49
JIHOČESKÝ KRAJ					
Bechyně	Bechyně	5 278	15,16	47,63	7,22
Český Krumlov	Český Krumlov	13 361	18,36	45,33	8,32
Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	21 574	16,26	43,94	7,14
Kájov	Kájov	1 687	17,19	41,03	7,05
Milevsko	Milevsko	8 661	24,03	58,29	14,01
Římov	Římov	813	25,25	60,68	15,38
Tábor - Klokoaty	Tábor	34 430	17,99	45,44	8,17
Vyšší Brod	Vyšší Brod	2 447	15,45	40,21	6,21
Zlatá Koruna	Zlatá Koruna	721	21,22	57,52	12,21
PLZEŇSKÝ KRAJ					
Domažlice	Domažlice	10 997	20,29	53,16	10,78
Chotěšov	Chotěšov	2 806	10,55	40,2	4,24
Kladruby	Kladruby	1 496	12,43	43,01	5,35
Klatovy	Klatovy	22 133	19	50,59	9,61
Mariánská Týnice	Kralovice	3 453	13,44	45,47	6,11
Plasy	Plasy	2 572	10,89	47,14	5,13
Rabštejn nad Střelou	Manětín	1 154	18,02	46,15	8,32
Stříbro	Stříbro	7 926	11,39	36,32	4,14
Sušice	Sušice	11 037	23,13	54,84	12,68
KARLOVARSKÝ KRAJ					
Cheb	Cheb	32 401	12,72	24,84	3,16
Chlum u sv. Máří	Chlum Svaté Máří	301	16,94	35,29	5,98
Ostrov	Ostrov	17 859	11,9	28,97	3,45
Sokolov	Sokolov	23 347	11,15	30,85	3,44
Teplá	Teplá	2 981	13,96	26,92	3,76
ÚSTECKÝ KRAJ					
Doksany	Doksany	378	12,7	39,58	5,03
Kadaň	Kadaň	17 604	10,22	30,35	3,1
Osek	Osek	4 800	7,42	25,56	1,9
Panenský Týnec	Panenský Týnec	409	7,33	16,67	1,22
Ročov	Ročov	531	9,41	24	2,26
Roudnice nad Labem	Roudnice nad Labem	12 915	12,96	36,56	4,74
Rumburk	Rumburk	10 770	10,78	30,4	3,28
Žatec	Žatec	18 786	12,5	29,86	3,74
LIBERECKÝ KRAJ					
Bezděz	Bezděz	299	12,71	52,63	6,69
Česká Lípa	Česká Lípa	36 017	9,85	29,71	2,93
Hejnice	Hejnice	2 696	14,28	31,43	4,49
Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	3 754	10,07	37,83	3,81
KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ					
Broumov	Broumov	7 615	14,25	33,73	4,81
Kuks	Kuks	242	18,6	31,11	5,79
Police nad Metují	Police nad Metují	4 183	20,73	42,68	8,85
Vrchlabí	Vrchlabí	12 632	13,93	29,72	4,34
PARDUBICKÝ KRAJ					
Chrudim	Chrudim	23 239	17,2	40,52	6,97
Chlumek - Luže	Luže	2 541	22,52	53,99	11,73
Králíky	Králíky	4 327	17,73	43,55	7,72
Lanškroun	Lanškroun	10 159	18,25	47,25	8,62
Moravská Třebová	Moravská Třebová	10 542	20,96	50,5	10,59
KRAJ VYSOČINA					
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	23 769	19,72	48,99	9,66
Želivský klášter	Želiv	1 057	31,6	62,28	19,68

ČSÚ 2011

Tab. 8: Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území v roce 2001

2001					
Kláster - 2001	Obec	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ					
Davle - Ostrov	Davle	1 168	22,52	72,24	16,27
Kutná Hora - Sedlec	Kutná Hora	21 453	22,44	75,42	16,92
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	44 255	17,44	77,81	13,57
Mnichovo Hradiště	Mnichovo Hradiště	8 393	15,33	74,51	11,43
Sázavský klášter	Sázava	3 728	20,63	72,43	14,94
Slaný	Slaný	15 237	15,49	78,09	12
Svatá Hora u Příbrami	Příbram	35 886	24,48	8,57	21,21
Svatý Jan po Skalou	Svatý Jan pod Skalou	111	29,73	75,76	22,52
Zaječov - Svata Dobrotiva	Zaječov	1 345	15,39	83,09	12,79
JIHOČESKÝ KRAJ					
Bechyně	Bechyně	5 931	25,12	87,18	21,9
Český Krumlov	Český Krumlov	14 443	25,99	85,67	22,27
Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	22 695	25,35	84,37	21,39
Kájov	Kájov	1 237	27,74	86,93	21,5
Milevsko	Milevsko	9 486	39,5	91,78	36,25
Římov	Římov	666	48,65	88,89	43,24
Tábor - Klokoaty	Tábor	36 557	25,39	81,7	20,75
Vyšší Brod	Vyšší Brod	2 561	25,93	81,33	21,09
Zlatá Koruna	Zlatá Koruna	638	41,07	93,13	38,24
PLZEŇSKÝ KRAJ					
Domažlice	Domažlice	11 048	30,87	87,48	27
Chotěšov	Chotěšov	2 603	24,09	88,36	21,28
Kladruby	Kladruby	1 398	18,45	86,82	16,02
Klatovy	Klatovy	23 033	30,83	88,8	27,38
Mariánská Týnice	Kralovice	3 490	21,2	77,3	16,39
Plasy	Plasy	2 621	18,5	82,89	15,34
Rabštejn nad Střelou	Manětín	1 245	32,37	89,33	28,92
Stříbro	Stříbro	7 781	19,53	82,37	16,09
Sušice	Sušice	11 462	37,54	91,63	34,4
KARLOVARSKÝ KRAJ					
Cheb	Cheb	32 893	18,41	75,47	13,89
Chlum u sv. Máří	Chlum Svaté Máří	298	24,5	89,04	21,81
Ostrov	Ostrov	17 451	16,5	76,38	12,6
Sokolov	Sokolov	25 081	18,42	78,83	14,52
Teplá	Teplá	3 101	25,96	66,83	17,35
ÚSTECKÝ KRAJ					
Doksany	Doksany	369	19,51	88,89	17,34
Kadaň	Kadaň	17 579	17,21	78,15	13,45
Osek	Osek	5 030	10,85	78,75	8,55
Panenský Týnec	Panenský Týnec	378	14,55	72,73	10,58
Ročov	Ročov	572	16,78	58,33	9,79
Roudnice nad Labem	Roudnice nad Labem	13 132	19,03	77,07	14,67
Rumburk	Rumburk	11 024	15,63	75,28	11,77
Žatec	Žatec	19 919	20,14	71,73	14,45
LIBERECKÝ KRAJ					
Bezděz	Bezděz	268	25,37	80,88	20,52
Česká Lípa	Česká Lípa	39 307	13,57	72,04	9,77
Hejnice	Hejnice	2 704	21,38	69,38	14,83
Jablonec v Podještědí	Jablonec v Podještědí	3690	16,61	82,71	13,74
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ					
Broumov	Broumov	8 361	23,31	78,45	18,29
Kuks	Kuks	233	27,47	82,81	22,75
Police nad Metují	Police nad Metují	4 396	34,42	75,61	26,02
Vrchlabí	Vrchlabí	13 171	20,81	69,24	14,41
PARDUBICKÝ KRAJ					
Chrudim	Chrudim	23 898	25,92	74,53	19,32
Chlumeck - Luže	Luže	2 612	36,37	80,11	29,13
Králíky	Králíky	4 826	29,94	87,2	26,11
Lanškroun	Lanškroun	9 990	27,37	80,07	21,91
Moravská Třebová	Moravská Třebová	11 586	30,05	85,47	25,69
KRAJ VYSOČINA					
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	24 375	29,28	84,62	24,78
Želivský klášter	Želiv	1 165	54,94	96,88	53,22

ČSÚ 2001

Tab. 9: Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území v roce 1991

1991					
Klášter - 1991	Obec	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
KRAJ STŘEDOČESKÝ					
Davle - Ostrov	Davle	1 217	36,57	70,34	25,72
Kutná Hora - Sedlec	Kutná Hora	21 561	33,53	82,81	27,77
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	44 459	24,65	85,57	21,09
Mnichovo Hradiště	Mnichovo Hradiště	8 435	25,05	80,17	20,08
Sázavský klášter	Sázava	3 688	30,23	86,1	26,03
Slaný	Slaný	15 586	22,55	87,31	19,69
Svatá Hora u Příbrami	Příbram	36 898	34,97	91,79	32,1
Svatý Jan po Skalou	Svatý Jan pod Skalou	81	40,74	93,94	38,27
Zaječov - Svatá Dobrotivá	Zaječov	1 359	24,36	93,96	22,88
KRAJ JIHOČESKÝ					
Bechyně	Bechyně	6 151	36,35	94,9	34,5
Český Krumlov	Český Krumlov	14 108	39,18	93,7	36,71
Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	21 822	38,41	90,79	34,87
Kájov	Kájov	1 166	45,71	95,68	43,74
Milevsko	Milevsko	9 929	55,49	96,21	53,39
Římov	Římov	648	64,35	95,92	61,73
Tábor - Klokoty	Tábor	36 342	36,22	88,41	32,02
Vyšší Brod	Vyšší Brod	2 606	40,41	92,5	37,38
Zlatá Koruna	Zlatá Koruna	632	61,08	95,85	58,54
Želivský klášter	Želiv	1 211	65,4	99,24	64,91
KRAJ ZÁPADOČESKÝ					
Domažlice	Domažlice	11 519	41,3	93,27	38,52
Cheb	Cheb	31 847	28,15	85,67	24,12
Chlum u Svaté Máří	Chlum Svaté Máří	283	39,22	82,88	32,51
Chotěšov	Chotěšov	2 592	39,2	94	36,84
Kladruby	Kladruby	1 481	31,8	88,96	28,29
Klatovy	Klatovy	23 094	45,63	95,06	43,37
Mariánská Týnice	Kralovice	4 085	33,27	79,32	26,39
Ostrov	Ostrov	18 020	25,55	84,08	21,49
Plasy	Plasy	2 946	30,04	88,47	20,58
Rabštejn nad Střelou	Manětín	1 468	52,11	95,42	49,73
Sokolov	Sokolov	25 400	27,38	84,14	23,03
Stříbro	Stříbro	8 671	29,3	90,71	26,58
Sušice	Sušice	11 613	52,22	97,1	50,7
Teplá	Teplá	2 924	45,18	77,21	34,88
KRAJ SEVEROČESKÝ					
Bezděz	Bezděz	279	34,41	89,58	30,82
Česká Lípa	Česká Lípa	39 653	20,08	83,57	16,78
Doksany	Doksany	371	32,08	90,76	29,11
Hejnice	Hejnice	3 134	30,02	56,81	25,27
Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	3 824	28,53	88,91	25,37
Kadaň	Kadaň	17 796	27,1	85,09	23,05
Osek	Osek	5 194	17,48	93,39	16,32
Panenský Týnec	Panenský Týnec	378	24,6	72,04	17,72
Ročov	Ročov	637	33,12	62,56	20,72
Roudnice nad Labem	Roudnice nad Labem	13 562	28,18	79,72	22,47
Rumburk	Rumburk	10 789	25,54	84,62	21,61
Žatec	Žatec	21 422	29,6	78,09	23,11
KRAJ VÝCHODOČESKÝ					
Broumov	Broumov	8 076	35,61	84,94	30,25
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	24 872	41,44	90,49	37,5
Chrudim	Chrudim	23 643	36,65	81,04	29,7
Chlumek - Luže	Luže	2 631	52,64	84,04	44,24
Králíky	Králíky	4 890	41,68	92,1	38,38
Kuks	Kuks	252	36,11	81,32	29,37
Lanškroun	Lanškroun	10 402	38	85,86	32,63
Moravská Třebová	Moravská Třebová	12 076	41,03	92,77	38,05
Police nad Metují	Police nad Metují	4 480	48,79	79,46	38,77
Vrchlabí	Vrchlabí	13 416	27,84	78,13	21,75

ČSÚ 1991

Tab. 10: Vybrané kláštery na sledovaném území v roce 2016

Kláštery	Okres	Rok vzniku	Zakládající řád	Rok ukončení	Rok obnoveni*	Aktivita dnes	Účel
STŘEDOČESKÝ KRAJ							
Davle - Ostrov	Praha - západ	konec 10. stol	benediktýni	1517	nebyl obnoven	Není aktivní	objekt je prázdný
Kutná Hora - Sedlec	Kutná Hora	1142	cisterciáci	1783	1806 (1995 UNESCO)	Farní společenství	Muzeum a duchovní služby
Mláď Boleslav	Mladá Boleslav	13. st.	minorité	1784	1784 - 1992 (piaristé)	Není aktivní	Vzdělávací centrum
Mnichovo Hradiště	Mladá Boleslav	1687	kapucíni	1787	nebyl obnoven	Není aktivní	sociální zařízení s péčí o nemocné
Sázava	Benešov	1032	benediktýni	1785	1785**	Farní společenství	památky a duchovní služby
Slaný	Kladno	1653	františkáni	1795	1996	Bosí kamelitáni	Duchovní služby
Svatá Hora u Příbrami	Příbram	asi 13. století	není (poutní místo)	1950	1990	redemptoristé	Duchovní služby
Svatý Jan po Skalou	Beroun	pol. 11. století	benediktýni	1785 a 1950	1994***	Není aktivní	VOŠ pedagogická
Zaječov - Svata Dobrotivá	Beroun	1263	augustiniáni	1950	1990	augustiniáni	duchovní služby
JIHOČESKÝ KRAJ							
Bechyně	Tábor	1281	minorité	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	Základní umělecká škola
Český Krumlov	Český Krumlov	1359	minorité a klarisky	1950	1995	Křížovnici s červenou hvězdou	památky a duchovní služby
Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	1457	františkáni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	okresní soud
Kájov	Český Krumlov	1930	cisterciáci	1945	1992	sestry z řádu sv. Vincence	Duchovní a práce s dětmi
Milévsko	Písek	1184	premonstráti	1785	1989	Premonstráti	Duchovní služby
Římov	České Budějovice	1626	jezuité	1773	1990	Farní společenství	Duchovní služby (letní poutě)
Tábor - Klokoaty	Tábor	1220	benediktýni	1950	1994	Farní společenství	Duchovní služby a práce s dětmi
Vyšší Brod	Český Krumlov	1259	cisterciáci	1938 a 1950	1990	cisterciáci	Duchovní a kulturní
Zlatá Koruna	Český Krumlov	1263	cisterciáci	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	památky
PLZEŇSKÝ KRAJ							
Domažlice	Domažlice	1288	obutí augustiniáni	1950	1990	Farní společenství	Duchovní služby a ZUŠ
Chotěšov	Plzeň - jih	1202 - 10	premonstráti	1782	1991****	Není aktivní	Muzeum
Kladruhy	Tachov	1115	benediktýni	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	památky
Klatovy	Klatovy	1260/1621	dominikáni/jezuité	1785/1773	nebyly obnoveny	Nejsou aktivní	kulturní účely
Mariánská Týnice	Plzeň - sever	1230	cisterciáci	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Plasy	Plzeň - sever	1144	cisterciáci	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	památky
Rabštejn	Plzeň - sever	1671	servité	1787	nebyl obnoven	Není aktivní	hotel (dnes na prodej)
Stříbro	Tachov	1272	minorité	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Sušice	Klatovy	1651	kapucíni	1950	1993	Kapucíni	Duchovní služby
KARLOVARSKÝ KRAJ							
Cheb	Cheb	1930	Milosrdné sestry	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	objekt je prázdný
Chlum u sv. Máří	Sokolov	1383	není (poutní místo)	1960*	-	Křížovnici s červenou hvězdou	Duchovní a kulturní služby
Ostrov	Karlovy Vary	1666	piaristé	1945	nebyl obnoven	Není aktivní	kulturní účely
Sokolov	Sokolov	1662	kapucíni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	kulturní účely
Teplá	Karlovy Vary	1197	Premonstráti	1950	1990	Premonstráti	Duchovní a kulturní služby
ÚSTECKÝ KRAJ							
Doksany	Litoměřice	1144 - 45	Premonstráti	1782	1998	Premonstráti	Duchovní a charita
Kadaň	Chomutov	1452	františkáni	1950	1995**	Není aktivní	kulturní, vzdělávací a duchovní
Osek	Teplice	1158	cisterciáci	1950	1992	Není aktivní	duchovní a kulturní služby
Panenský Týnec	Louny	1280	klarisky	1782	nebyl obnoven	Není aktivní	městský úřad
Ročov	Louny	1373	obutí augustiniáni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	sklad humanitární pomoci
Roudnice nad Labem	Litoměřice	1333	augustiniáni	1516	90. léta	Farní společenství	duchovní
Rumburk	Děčín	1667	kapucíni	1950	1991	Není aktivní	duchovní, výchova mládeže
Žatec	Louny	1676	kapucíni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	budova se nevyužívá
LIBERECKÝ KRAJ							
Bezděz	Česká Lípa	1627	obutí augustiniáni	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	kulturní
Česká Lípa	Česká Lípa	1623	obutí augustiniáni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Hejnice	Liberec	1691	františkáni	1950	2001	Farní společenství	mezinárodní centrum duchovní obnovy
Jablonec v Podještědí	Česká Lípa	1252	dominikáni	1950	1989	dominikáni	Duchovní a kulturní
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ							
Broumov	Náchod	1266	benediktýni	1950	1990	částečně benediktýni	kulturní, vzdělávací a duchovní
Kuks	Trutnov	1694	milosrdní bratři	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Police nad Metují	Náchod	1209	benediktýni	1785	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Vrchlabí	Trutnov	1705	obutí augustiniáni	1950	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
PARDUBICKÝ KRAJ							
Chrudim	Chrudim	1656	kapucíni	1949	nebyl obnoven	Není aktivní	Muzeum
Chumek - Luže	Chrudim	1667	jezuité	1773	1990	Farní společenství	Duchovní služby
Králiky	Ústí nad Orlicí	1701	servité	1950	1990 (redemptoristé)	Farní společenství	Duchovní služby
Lanškroun	Ústí nad Orlicí	1371	augustiniáni	1858	nebyl obnoven	Není aktivní	muzeum
Moravská Třebová	Svitavy	1678	františkáni	1942	1992	františkáni	Duchovní služby
VYSOČINA							
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	1674	bosí augustiniáni	1807	nebyl obnoven	Není aktivní	Vzdělávání a administrativa
Želiv	Pelhřimov	1139	Premonstráti	1956	1993	Premonstráti	Duchovní a kulturní

Zdroj: Vlček, Sommer, Foltýn 1998 a internet (viz seznam literatury a zdrojů)

- * znamená, že sem patří i roky, kdy byl objekt navrácen církvi a je v jejím vlastnictví
- ** ukončena činnost řádu a kostel se stal farním
- *** byl církvi vrácen a se jej však vzdala
- **** sestry Navštívení panny Marie jej věnovaly obci Chotěšov
- * jen změna jména, klášter zrušený nebyl
- ** vráceno církvi v nájmu město

Tab. 11: Rozřazení klášterů do kategorií podle využití v roce 2016

Aktivní: původní činnost	Aktivní: duchovní, vzdělávací a kulturní činnost	Není aktivní: neslouží duchovním účelům	Není aktivní: nevyužívaný
Slaný	Kutná Hora - Sedlec	Mladá Boleslav	Davle - Ostrov
Svatá Hora u Příbrami	Sázava	Mnichovo Hradiště	Cheb
Zaječov-Svatá Dobrotivá	Kájov	Svatý Jan pod Skalou	Žatec
Český Krumlov	Zlatá Koruna	Bechyně	
Milevsko	Domažlice	Jindřichův Hradec	
Římov	Kadaň	Chotěšov	
Tábor - Klokoty	Osek	Kladruby	
Vyšší Brod	Rumburk	Klatovy	
Sušice	Hejnice	Mariánská Týnice	
Chlum Svaté Máří	Broumov	Plasy	
Teplá		Rabštejn	
Doksany		Stříbro	
Roudnice nad Labem		Sokolov	
Jablonné v Podještědí		Panenský Týnec	
Chlumek - Luže		Ročov	
Králíky		Bezděz	
Moravská Třebová		Česká Lípa	
Želiv		Kuks	
		Police nad Metují	
		Vrchlabí	
		Chrudim	
		Lanškroun	
		Havlíčkův Brod	

Vlček, Sommer, Foltýn, 1998

Tab. 12: Religiozita v kláštorech podle kategorií využití v roce 2011

Kategorie klášterů	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
Kategorie 1	18	159 309	17,36	45,54	7,91
Kategorie 2	10	81 151	13,8	38,19	5,27
Kategorie 3	24	273 789	14,24	39,24	5,59
Kategorie 4	3	52 650	12,72	27,05	3,44
Čechy	-	5 590 051	16,39	45,47	7,45
Česká republika	-	10 436 560	20,78	49,91	10,37

ČSÚ 2011

Tab. 13: Vývoj religiozity v kláštorech podle kategorií využití od roku 1991 až 2011

	Vybrané obce		
	1991	2001	2011
Kategorie 1	37,09	25,84	17,36
Kategorie 2	31,49	20,99	13,8
Kategorie 3	32,31	23,73	14,24
Kategorie 4	28,91	19,13	12,72
Čechy	43,36	31,35	16,39

ČSÚ 1991, 2001, 2011

Tab. 14: Religiozita ve všech obcích Čech dle velikostních kategorií v roce 2011

2011	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	574 513	17,68	51,48	9,1
500 - 1999	1 124 061	15,98	47,5	7,59
2000 - 4999	715 022	15,18	44,14	6,7
5000 - 9999	576 735	16,43	43,68	7,18
10000 - 19999	713 292	15,21	40,02	6,09
20000 - 39999	480 255	15,57	40,26	6,27
40000 - 50000	284 583	12,27	28,14	3,45

ČSÚ 2011

Tab. 15: Religiozita ve všech obcích České republiky dle velikostních kategorií v roce 2011

2011	Česká republika			
Velikost obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Katolíci v celkové populaci
do 499	843865	22,98	60,4	13,88
500 - 1999	1942245	23,33	59,11	13,79
2000 - 4999	1228315	22,36	56,78	12,7
5000 - 9999	933230	20,86	51,81	10,81
10000 - 19999	956108	18,12	46,7	8,46
20000 - 50000	1329002	19,07	43,86	8,37

ČSÚ 2011

Tab. 16: Religiozita ve vybraných obcích na sledovaném území v roce 2011

		2011			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Podíl všech věřících	% z toho Podíl katolíků	% Katolíci v celkové populaci
do 499	6	1 792	14,06	38,1	5,36
500 - 1999	9	10 328	17,26	47,62	8,22
2000 - 4999	12	40 324	14,06	40,22	5,66
5000 - 9999	5	37 725	15,2	44,2	6,72
10000 - 19999	12	161 936	14,76	40,2	5,94
20000 - 39999	11	270 491	15,37	40,48	6,22
40000 - 50000	1	44 303	12,68	31,72	4,02

ČSÚ 2011

Tab. 17: Vývoj religiozity ve všech obcích Čech dle velikostních kategorií v období 1991 – 2011

ČECHY			
Velikost obcí	1991	2001	2011
do 499	50,45	33,42	17,68
500 - 1999	44,3	28,67	15,98
2000 - 4999	38,75	24,85	15,18
5000 - 9999	37,22	25,56	16,43
10000 - 19999	32,69	22,74	15,21
20000 - 39999	32,48	22,28	15,57
40000 - 50000	24,73	17,09	12,27

ČSÚ 1991, 2001, 2011

Tab. 17: Vývoj religiozity ve vybraných obcích dle velikostních kategorií v období 1991 - 2011

Vybrané obce			
Velikost obcí	1991	2001	2011
do 499	33,02	23,44	14,06
500 - 1999	44,31	29,26	17,26
2000 - 4999	38,07	25,29	14,06
5000 - 9999	34,83	24,14	15,2
10000 - 19999	32,58	21,89	14,76
20000 - 39999	33,08	24,1	15,37
40000 - 50000	24,65	17,44	12,68

ČSÚ 1991, 2001, 2011

Tab. 18: Religiozita ve vybraných obcích Středočeského kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Středočeský kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	1	163	24,54	50	12,27
500 - 1999	2	2 869	12,41	33,99	4,22
2000 - 4999	1	3 764	14,13	37,22	5,26
5000 - 9999	1	8 245	10,5	28,52	3
10000 - 19999	1	15 274	11,36	31,35	3,56
20000 - 39999	2	53 581	16,24	40,77	6,62
40000 - 50000	1	44 303	13,1	30,71	4,02

ČSÚ 2011

Tab. 19: Religiozita ve vybraných obcích Jihočeského kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Jihočeský kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	3	3 221	20,15	51,16	10,31
2000 - 4999	1	2 447	15,45	40,21	6,21
5000 - 9999	2	13 939	14,45	55,33	11,44
10000 - 19999	1	13 361	18,36	45,33	8,32
20000 - 39999	2	56 004	17,32	44,9	7,78
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 20: Religiozita ve vybraných obcích Plzeňského kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Plzeňský kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	2	2 650	14,87	44,67	6,64
2000 - 4999	3	8 831	11,78	44,42	5,23
5000 - 9999	1	7 926	11,39	36,32	4,14
10000 - 19999	2	22 034	21,71	54,06	11,74
20000 - 39999	1	22 133	19	50,59	9,61
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 21: Religiozita ve vybraných obcích Karlovarského kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Karlovarský kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	1	301	16,94	35,29	5,98
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	1	2 981	13,96	26,92	3,76
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	1	17 859	11,9	28,97	3,45
20000 - 39999	2	55 748	12,06	27,17	3,28
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 22: Religiozita ve vybraných obcích Ústeckého kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Ústecký kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	2	787	9,91	30,77	3,05
500 - 1999	1	531	9,41	24	2,26
2000 - 4999	1	4 800	7,42	25,56	1,9
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	4	60 075	9,11	40,46	3,68
20000 - 39999	/	/	/	/	/
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 23: Religiozita ve vybraných obcích Libereckého kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Liberecký kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	1	299	12,71	52,63	6,69
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	2	6 450	11,83	34,6	4,09
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	/	/	/	/	/
20000 - 39999	1	36 017	9,85	29,71	2,93
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 24: Religiozita ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Královéhradecký kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	1	242	18,6	31,11	5,79
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	1	4 183	20,73	42,68	8,85
5000 - 9999	1	7 615	14,25	33,73	4,81
10000 - 19999	1	12 632	13,93	29,72	4,34
20000 - 39999	/	/	/	/	/
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 25: Religiozita ve vybraných obcích Pardubického kraje dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Pardubický kraj			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	/	/	/	/	/
2000 - 4999	2	6 868	19,21	47,92	9,2
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	2	20 701	19,63	49,02	9,62
20000 - 39999	1	23 329	17,2	40,52	6,97
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 26: Religiozita ve vybraných obcích kraje Vysočina dle velikostních kategorií v roce 2011

2011		Kraj Vysočina			
Velikost obcí	Počet obcí	Počet obyvatel	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 499	/	/	/	/	/
500 - 1999	1	1 057	31,6	62,28	19,68
2000 - 4999	/	/	/	/	/
5000 - 9999	/	/	/	/	/
10000 - 19999	/	/	/	/	/
20000 - 39999	1	23 769	19,72	48,99	9,66
40000 - 50000	/	/	/	/	/

ČSÚ 2011

Tab. 27: Religiozita ve všech obcích podle krajů na sledovaném území v roce 2011

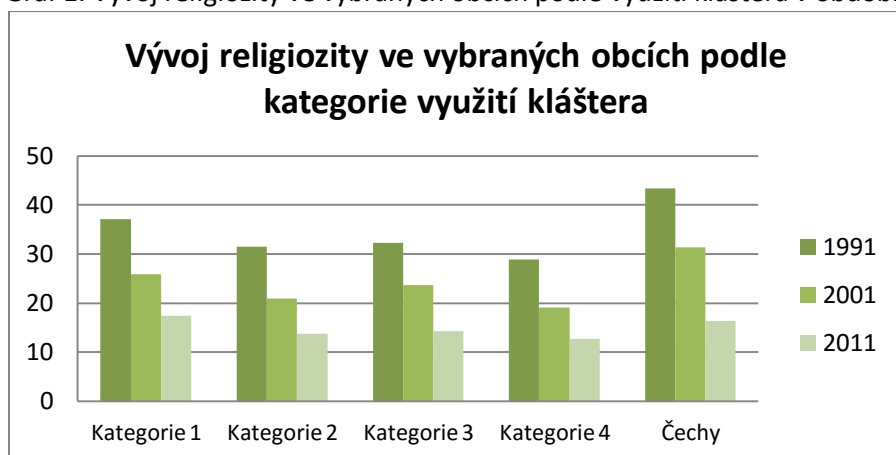
Středočeský kraj						
2011	Počet obyvatel	Obyvatelé hlásící se k církvi	Z toho ke katolické církvi	% Všichni věřící	% z toho Podíl katolíků	% Podíl katolíků v populaci
do 199	29 822	5 169	2 634	17,33	50,96	8,83
200 - 499	133 294	19 336	8 431	14,51	43,60	6,33
500 - 999	189 413	26 060	10 732	13,76	41,18	5,67
1 000 - 1 999	185 169	25 378	10 006	13,71	39,43	5,40
2 000 - 4 999	203 568	30 065	11 834	14,77	39,36	5,81
5 000 - 9 999	125 270	18 995	7 191	15,16	37,86	5,74
10 000 - 19 999	225 766	32 921	12 117	14,58	36,81	5,37
20 000 - 49 999	128 806	18 596	6 779	14,44	36,45	5,26
Jihočeský kraj						
do 199	27 125	9 350	4 159	34,47	44,48	15,33
200 - 499	65 129	13 678	8 545	21,00	62,47	13,12
500 - 999	54 655	13 062	6 643	23,90	50,86	12,15
1 000 - 1 999	69 922	17 682	9 052	25,29	51,19	12,95
2 000 - 4 999	97 601	19 234	10 320	19,71	53,65	10,57
5 000 - 9 999	87 225	13 714	9 436	15,72	68,81	10,82
10 000 - 19 999	24 564	10 572	2 324	43,04	21,98	9,46
20 000 - 49 999	108 400	20 169	9 063	18,61	44,94	8,36
Plzeňský kraj						
do 199	20 872	3 556	1 963	17,04	55,20	9,40
200 - 499	48 187	7 227	3 520	15,00	48,71	7,30
500 - 999	53 381	8 633	4 421	16,17	51,21	8,28
1 000 - 1 999	63 046	9 669	4 791	15,34	49,55	7,60
2 000 - 4 999	98 825	11 627	4 928	11,77	42,38	4,99
5 000 - 9 999	45 064	6 276	3 006	13,93	47,90	6,67
10 000 - 19 999	48 571	8 240	3 779	16,96	45,86	7,78
20 000 - 49 999	22 133	4 206	2 128	19,00	50,59	9,61

Karlovarský kraj						
do 199	2 360	240	63	10,17	26,25	2,67
200 - 499	15 495	1 697	541	10,95	31,88	3,49
500 - 999	19 753	2 282	693	11,55	30,37	3,51
1 000 - 1 999	23 744	2 783	1 043	11,72	37,48	4,39
2 000 - 4 999	40 554	4 905	1 630	12,09	33,23	4,02
5 000 - 9 999	32 146	4 233	1 346	13,17	31,80	4,19
10 000 - 19 999	57 156	7 600	2 331	13,30	30,67	4,08
20 000 - 49 999	104 387	14 192	4 019	13,60	28,32	3,85
Ústecký kraj						
do 199	7 234	693	211	9,58	30,45	2,92
200 - 499	44 133	3 976	1 193	9,01	30,01	2,70
500 - 999	55 081	4 976	1 503	9,03	30,20	2,73
1 000 - 1 999	57 548	5 463	1 694	9,49	31,01	2,94
2 000 - 4 999	83 454	7 823	2 440	9,37	31,19	2,92
5 000 - 9 999	51 182	5 197	1 491	10,15	28,69	2,91
10 000 - 19 999	156 059	16 518	4 635	10,58	28,06	2,97
20 000 - 49 999	196 077	21 173	5 962	10,80	28,16	3,04
Liberecký kraj						
do 199	5 270	652	173	12,37	26,53	3,28
200 - 499	19 066	2 519	861	13,21	34,18	4,52
500 - 999	45 844	5 995	2 001	13,08	33,38	4,36
1 000 - 1 999	36 554	5 127	2 007	14,03	39,15	5,49
2 000 - 4 999	51 057	5 970	1 758	11,69	29,45	3,44
5 000 - 9 999	64 956	8 283	2 635	12,75	31,81	4,06
10 000 - 19 999	26 354	3 749	1 140	14,23	30,41	4,33
20 000 - 49 999	80 584	9 327	2 521	11,57	27,03	3,13
Královéhradecký kraj						
do 199	15 625	2 733	1 273	17,49	46,58	8,15
200 - 499	53 544	8 729	3 992	16,30	45,73	7,46
500 - 999	60 697	9 970	4 602	16,43	46,16	7,58
1 000 - 1 999	45 835	7 099	3 055	15,49	43,03	6,67
2 000 - 4 999	60 396	9 470	3 978	15,68	42,01	6,59
5 000 - 9 999	98 024	18 090	7 833	18,45	43,30	7,99
10 000 - 19 999	68 775	10 029	3 482	14,58	34,72	5,06
20 000 - 49 999	50 706	8 375	3 122	16,52	37,28	6,16
Pardubický kraj						
do 199	14 565	3 304	1 815	22,68	54,93	12,46
200 - 499	54 992	12 457	6 936	22,65	55,68	12,61
500 - 999	66 186	14 188	8 149	21,44	57,44	12,31
1 000 - 1 999	60 298	12 385	6 701	20,54	54,11	11,11
2 000 - 4 999	50 640	9 930	5 059	19,61	50,95	9,99
5 000 - 9 999	60 920	12 534	6 525	20,57	52,06	10,71
10 000 - 19 999	90 020	17 474	8 286	19,41	47,42	9,20
20 000 - 49 999	23 239	3 996	1 619	17,20	40,52	6,97
Kraj Vysočina						
do 199	41 148	15 428	11 184	37,49	72,49	27,18
200 - 499	61 914	23 069	17 478	37,26	75,76	28,23
500 - 999	67 322	22 504	15 700	33,43	69,77	23,32
1 000 - 1 999	46 003	14 075	9 463	30,60	67,23	20,57
2 000 - 4 999	47 993	12 763	8 206	26,59	64,30	17,10
5 000 - 9 999	69 079	19 097	12 001	27,65	62,84	17,37
10 000 - 19 999	38 936	11 373	7 396	29,21	65,03	19,00
20 000 - 49 999	83 095	19 728	10 973	23,74	55,62	13,21

Čsú 2011

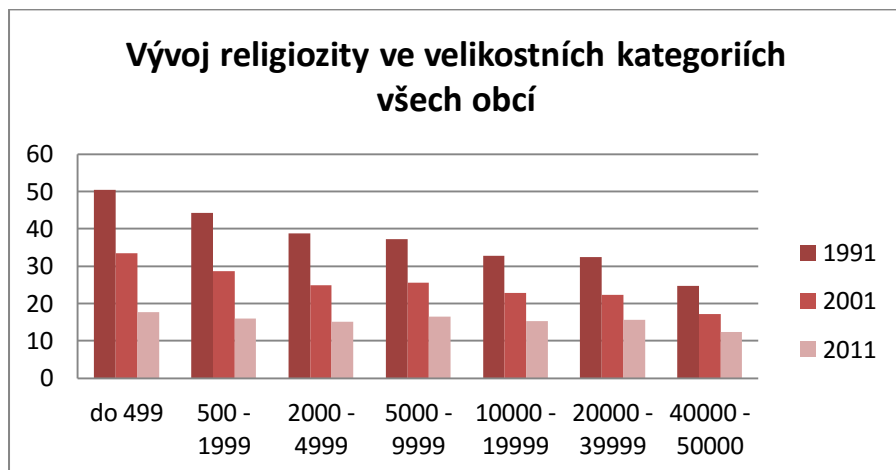
- Grafické přílohy

Graf 1: Vývoj religiozity ve vybraných obcích podle využití kláštera v období 1991 – 2011

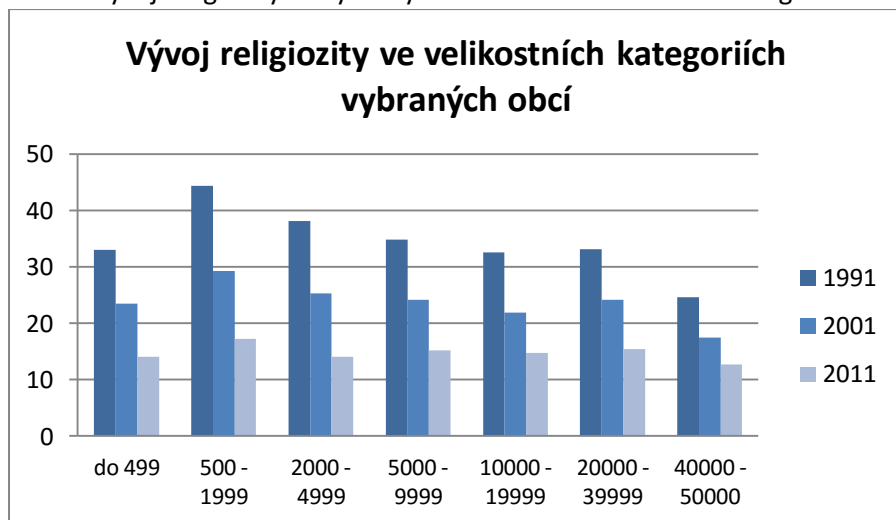
ČSÚ 1991, 2001, 2011

Graf 2: Vývoj religiozity ve všech obcích sledovaného území dle velikostních kategorií v období 1991 – 2011

ČSÚ 1991, 2001, 2011

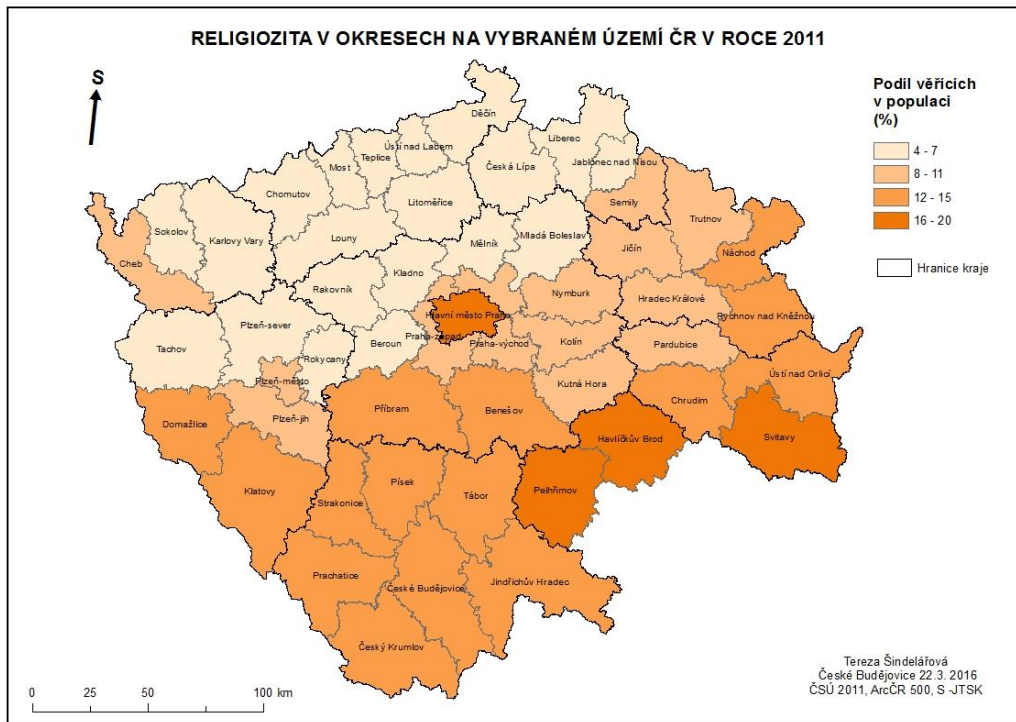
Graf 3: Vývoj religiozity ve vybraných obcích dle velikostních kategorií v období 1991 – 2011

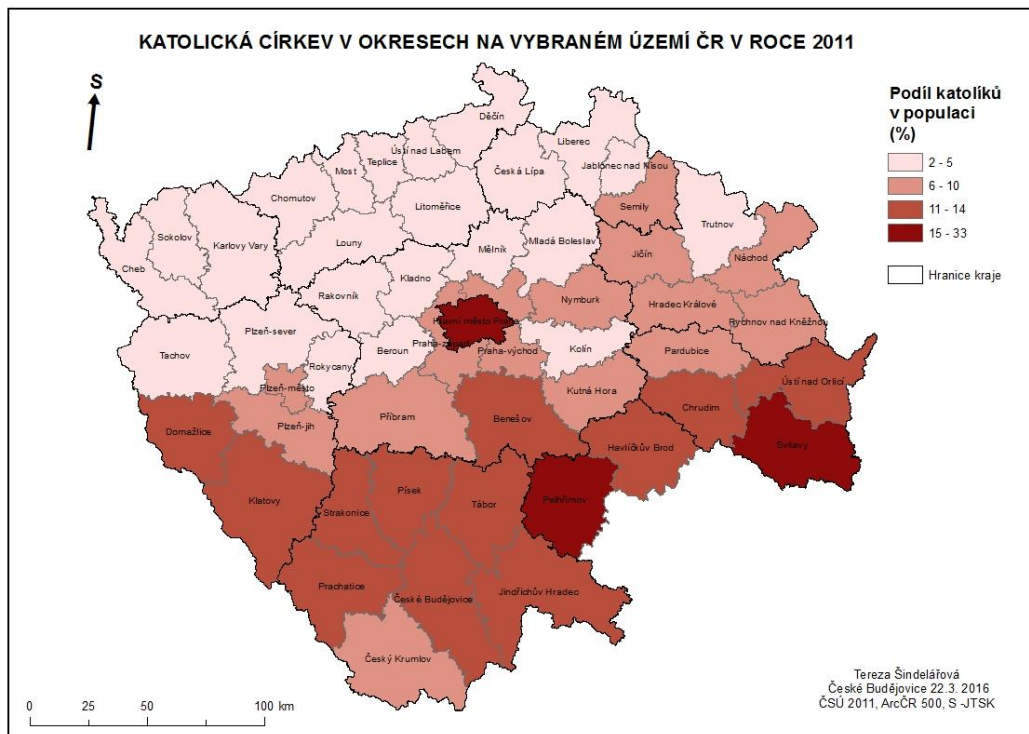
ČSÚ 1991, 2001, 2011

- **Mapové přílohy** (pozn.: pro lepší přehlednost a orientaci jsou mapy ve větším formátu vytištěné a přiložené v nosiči na zadní straně práce, zde je seznam map)

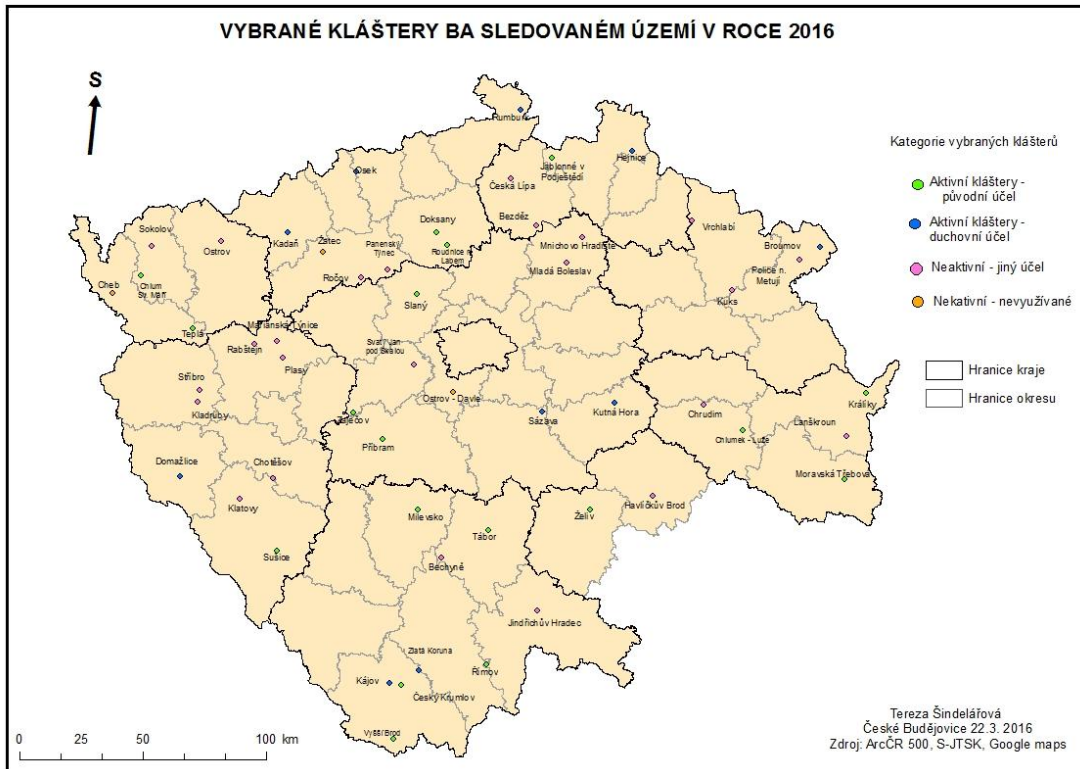
Mapa 1: Religiozita v okresech sledovaného území v roce 2011

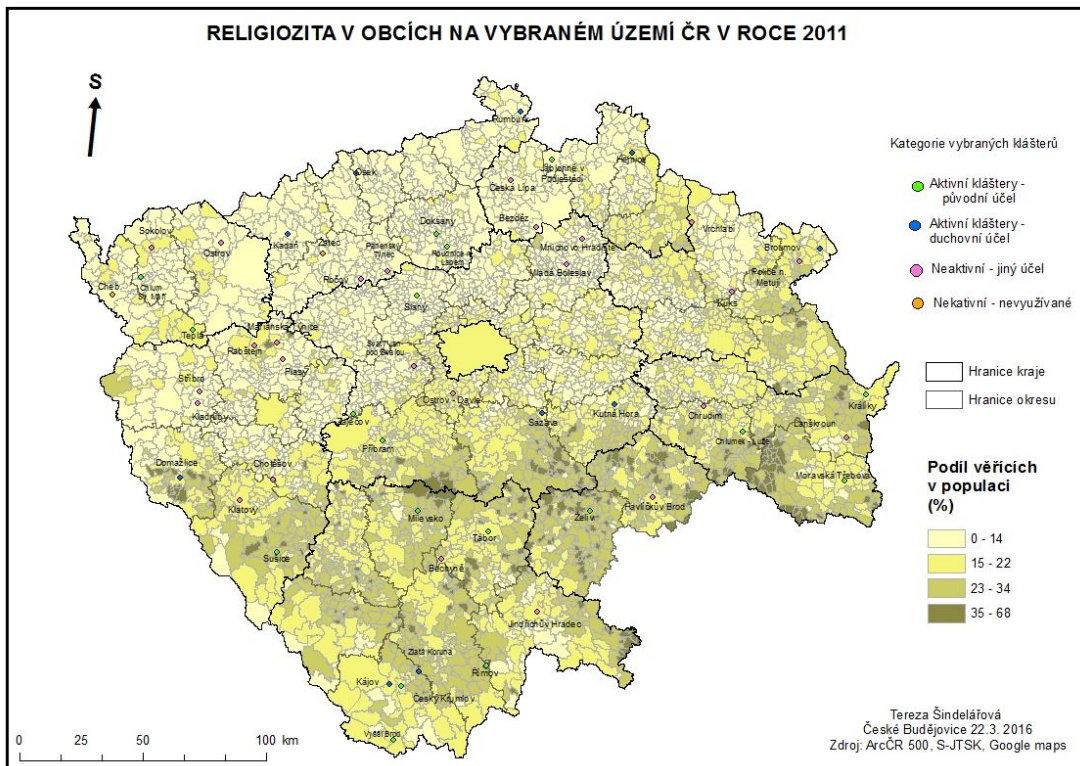
Mapa 2: Podíl katolíků v okresech sledovaného území v roce 2011

Mapa 3: Vybrané klášterní obce na sledovaném území v roce 2016

Mapa 4: Religiozita v obcích s vybranými kláštery na sledovaném území v roce 2011

Mapa 5. Podíl katolíků v obcích s vybranými kláštery na sledovaném území v roce 2011

